

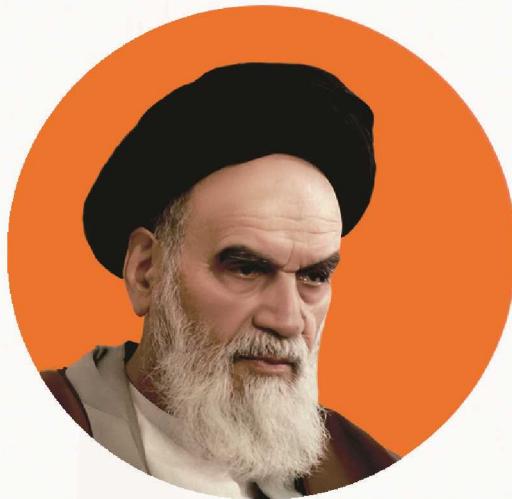
بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

اللَّهُ اللَّهُ فِي الْأَيْتَامِ، فَلَا تُغْبُوْا أَفْوَاهَهُمْ وَلَا يَضْبِعُوا بِحَضْرَتِكُمْ

خدارا خدارا در مورد یتیمان؛ نکند آنان گاهی سیر و گاه گرسنه بمانند؛ نکند که
در حضور شما، در اثر عدم رسیدگی، از بین بروند.

شما در دور دست ها مسئولیت
دارید به مستمندان که در
طول تاریخ زیر فشار و
زحمت بودند برسید و جدیت
نمایید تا راه چاره‌ای که آنها
را به جایی برساند پیدا کنید،
در عمران و راهسازی برای
آنان جدیت کنید. امروز
به مستضعفان و مستمندان و
زاغه‌نشینان که ولی نعمت ما
هستند خدمت کنید. پیش
خدای تبارک و تعالیٰ کمتر
خدمتی است که به اندازه
خدمت به زاغه‌نشینان فایده
داشته باشد

مبادا در نظام اسلامی، یتیمی
مورد اهمال و ضیاع واقع شود!
قرآن هم در چند جا یتیم را
مورد تأکید قرار داده است و
این به خاطر خصوصیتی است
که در یتیم وجود دارد. مسئله
یتیم، مسئله انسانی بسیار
مهمی است. البته دنیا تاکنون
نتوانسته است مسئله یتیم را
حل کند

امروز در دنیا مسئله ایتمام،
مسئله‌ای لایحل است؛ اما اسلام
در خصوص ایتمام، دستوراتی
دارد که اگر به آنها عمل
شود، این مسئله حل خواهد
شد. لذاست که من نسبت
به مسئله ایتمام تأکید می‌کنم
و امیدواریم که خداوند همه
شما را در راه امداد به آنها
موفق بدارد

مدیر مسئول و سردبیر:

نبی‌اله عشقی ثانی

شورای سیاست‌گذاری:

سیدناصر محمد سیدی، محمدعلی هادی، نبی‌اله عشقی ثانی،
زهرا سادات نیری، عبدالعلی شمس، احمدعلی کلاهدوز،
اسماعیل داغستانی، میرمهدی حسینی، حسین سیستانی و
سیده مژگان میرحبیبی

سرمقاله

نبی‌اله عشقی ثانی

۶

اینفوگرافیک

شرایط عضویت در شبکه ملی خیریه‌های حامی ایتمام

۷

شبکه ملی خیریه‌های حامی ایتمام

سیدناصر محمد سیدی

۸

تاریخچه

شبکه ملی خیریه‌های حامی ایتمام

۱۲

جایگاه یتیم در فرهنگ اسلامی و ایرانی

دکتر محمدعلی هادی

۱۴

پایداری در خیریه‌ها و سازمان‌های مردم‌نهاد

دکتر محمد‌کمالی

۱۶

تشکل‌های اجتماعی در ایران

دکتر محسن ولی‌شی

۱۸

پیش‌نویس قانون تشکل‌های اجتماعی

سینا شیخی

۲۲

کتاب نوازش کلمات

گزیده آثار نخستین کنگره شعر یتیم

۲۸

اینفوگرافیک

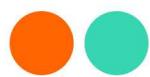
مؤسسه‌های عضو شبکه ملی خیریه‌های حامی ایتمام

۳۰

مؤسسه خیریه عترت بوتراب

سیدناصر محمد سیدی

۳۲

هماهنگی:

فرید صلح‌نشین، مینا فرجی
و نیلوفر سادات حیدری

ویراستار:

فاضل‌له حمزه‌لو

طراح جلد و صفحه‌آرا:

محبوبه اسدی

شناخت منابع اجتماعی و کاربرد آن در مددکاری اجتماعی
سید‌حسن موسوی چلک

۳۶

معرفی مؤسسه خیریه ایتام الغدیر بروجرد

۳۸

معافیت‌های مالیاتی مؤسسه‌های خیریه
مصطفی‌نظری

۴۰

دوره‌های آموزشی
شبکه ملی خیریه‌های حامی ایتم

۴۳

معرفی مؤسسه خیریه حمایت از دختران و زنان کردستان

۴۴

چالش‌های مؤسسه‌های مردم‌نهاد

۴۶

معرفی مؤسسه خیریه خادمین کتیج

۴۸

نگاهی بر خیریه بین‌المللی
(ایتم نیازمند)
Orphans in Need

۵۰

تشکل‌های مردمی در کمیته امداد امام خمینی (ره)
حبيب‌الله آسوده

۵۴

معرفی مؤسسه خیریه اشرف الانبیاء (ص)

۵۸

معرفی کتاب

۶۰

سرمقاله

نبی‌اله عشقی ثانی

مدیرعامل شبکه ملی خیریه‌های حامی ایتم

منظور معرفی هیئت مؤسسين، بيان مأموريت، اهداف و چشم‌انداز شبکه و نيز انتشار ديدگاهها و نظرات متوليان دولتی درخصوص ضرورت تشكيل شبکه و همچنین معرفی تعدادي از مؤسسه‌های عضو و انعکاس عملکرد آنها، همراه با درج مطالبي در مورد منابع مالي مؤسسه‌ها و چالش‌ها و راهکارهای آن منتشر شد اكنون نشریه حامیان شماره ۲ با مشورت اعضای هیئت مدیره، اتاق فکر شبکه و بهره‌گيري از همکاري آقایان عليرضا اسكندری‌نژاد و فرزين مؤذن‌زاده منتشر شد تا در اختيار بيش از ۷۰ مؤسسه عضو شبکه و ديگر تشكيل‌های اجتماعي قرار گيرد. در اين شماره گفت‌وگوهایي با متوليان و صاحب‌نظران عرصه خيريه‌ها، درخصوص تأسيس و راهاندازی مؤسسه‌های خيريه، معافیت‌های مالياتی، پайдاري منابع مالي، پيش‌نويس قانون تشكيل‌های اجتماعي، جايگاه ايتام در اسلام و ايران، تشكيل‌های مردمي در کميته امداد، مددکاري اجتماعي، معرفی خيريه بين‌المللي ايتام نيازمند و همچنین گزارشاتي در مورد برگزاری دوره‌های آموزشي، عضوپذيری در شبکه و... درج شده است با سپاس از همه عزيزانی که با همکاري آنان چاپ اين نشریه ميسر شد، استدعا می‌کنيم با ارسال نظرات و پيشنهادات اصلاحی و رهنماوهای خود ما را در انتشار اين نشریه ياري فرمایيد

سمن‌ها يا همان سازمان‌های مردم‌نهاد، در کنار دولت‌ها نقش بسيار تأثيرگذاري در کاهش آسيب‌های اجتماعي و توسعه عدالت اجتماعي بر عهده دارند و در همه جای جهان به عنوان نمادی از سرمایه اجتماعي و توسعه‌يافتگی تلقى می‌شوند. اكنون حدود ۷۰ هزار مؤسسه مردم‌نهاد در کشور تشكيل شده است که به نوعی در مسیر توسعه و ارائه خدمات اجتماعية و حمايت از اقسام آسيب‌پذير جامعه، از جمله حمايت از ايتام، گام برمي‌دارند. شبکه ملی خيریه‌های حامی ایتم با پيشنهاد جناب آقای سیدناصر محمد سيدی -بنيانگذار شبکه- و همراهی گروهي از مؤسسين خيریه‌های حوزه حمايت از ايتام عزيز با هدف توانمندسازی و ارتقاء مؤسسه‌های عضو با مجوز وزارت کشور تأسيس و به شماره ۱۴۶۳ ثبت شد. اين شبکه از ابتداي سال ۱۳۹۶ فعالیت اجرائي خود را آغاز و برای بهره‌گيري از خرد جمعي، اتاق فکر شبکه با حضور خانم‌ها: زهراسادات نيري، مژگان ميرحبيبي، فرشته طلوعي و آقایان: عبدالعلی شمس، احمدعلی کلاهدوز، اسماعيل داغستاني، ميرمهدي حسيني و نبي‌اله عشقی ثانی تشکيل شد وب‌سایت شبکه نيز جهت اطلاع‌رسانی و تبادل نظر با اعضا و علاقه‌مندان راهاندازی و در دسترس عموم قرار گرفت. در ادامه، نشریه حامیان شماره يك به

شرایط عضویت در شبکه ملی خیریه‌های حامی ایتم

مؤسسه‌ها، خیریه‌ها و سمن‌هایی که فعالیت مؤثری در حمایت از ایتم دارند

دارای مجوز فعالیت از مراجع ذی‌صلاح

پذیرش اساسنامه شبکه

تکمیل فرم عضویت در شبکه

حداقل یک سال سابقه عضویت وابسته در شبکه

مشارکت مؤثر در اجرای پروژه‌ها و برنامه‌های شبکه در طول دوره عضویت وابسته در شبکه

شبکه ملی خیریه‌های حامی ایتم

سیدناصر محمد سیدی

بنیانگذار شبکه ملی خیریه‌های حامی ایتم

مخاطبان مابسیار علاقه‌مند هستند بدانند شما از چه زمان و چطور وارد فعالیت‌های نیکوکارانه و خیر شدید و چه رویدادهای مهمی در زندگی‌تان اتفاق افتاد که شما را به سمت نیکوکاری و فعالیت‌های خیریه سوق داد؟

برای پاسخ به این سؤال ناچارم به زمان‌های گذشته و دوران کودکی برگرم. از وقتی که خودم را شناختم، طبعم این‌چنینی بود که همیشه دلم می‌خواست اگر باری از کسی به زمین مانده، او را کمک کنم. اگر یک خوراکی به من می‌دادند، دوست داشتم با دیگران قسمت کنم. قدری بزرگ‌تر که شدم، در سنین ۶ یا ۷ سالگی، بیشترین شوق و ذوقم این بود که به مادرم کمک کنم. اما کمکی که بیش از طاقت و توان ظاهری‌ام بود. در کار خانه، امور دام و دامداری، رفتن به مزرعه و کمک به پدر، سر از پا نمی‌شناختم. این روحیه فردی من سبب شده بود صبح زود، یک ساعت قبل از این که آفتاب بزند، بیدار شده و قبل از مادرم کارهای روتینی که آن عزیز باید انجام می‌داد، من زودتر می‌رفتم و انجام می‌دادم. مادرم می‌آمد و ملاحظه می‌کرد بخش اعظمی از کارها را من انجام داده‌ام. دیدن ذوق و شوق مادر و لبخند رضایتی که بر لب داشت، در آن دوران کودکی برای من بسیار لذت‌بخش بود. صدای گوش نواز و دلنشیں مادرم که در صبحگاه و وقت استجابت دعا برایم دعا می‌کرد و از خدا همیشه برایم خیر و برکت طلب می‌کرد. من آن روز در آن سنین به عظمت و اهمیت این دعاها پی‌نمی‌بردم، اما امروز می‌دانم و بر این باورم که هر چه خداوند نصیب و روزی من کرده از برکات دعاهای سحری مادرم هست و امروز اگر از من بپرسند «زیباترین صحنه در این جهان کدام قاب تصویری است که دیده‌ای؟» می‌گویم لبخند نقش‌بسته بر لبان یک یتیم،

جناب آقای سیدی،
با تشکر از وقتی که
در اختیار ما قراراد
دادید، در ابتدا لطفاً
معرفی مختصّی
از خودتان بیان
بفرمایید.

اگر از من بپرسند
«زیباترین صحنه در این
جهان کدام قاب تصویری
است که دیده‌ای؟»
می‌گویم لبخند نقش‌بسته
بر لبان یک یتیم، آنگاه
که می‌بیند نیاز او را
برطرف کرده‌ای.

من سیدناصر محمد سیدی، فرزند مرحوم سید صدر، متولد دارالمؤمنین خوی در استان آذربایجان غربی، متاهل و دارای سه فرزند دختر هستم. همسرم سرکار خانم آمنه محمد سیدی هستند. دخترانم هر سه بحمدالله ازدواج کرده‌اند و امروز روشنایی چشمم نوه‌های گلی هستند که گرمابخش خانه و کاشانه ما می‌باشند. دانش‌آموخته علوم قضایی تهرانم و کارشناسی ارشد مدیریت را در دانشگاه مدیریت دولتی ارومیه گذرانده‌ام. ورودم به عرصه کار و خدمت با سال‌های نخست پیروزی انقلاب اسلامی مقارن بود که توفیق خدمت در دوائر دولتی حاصل شد و قریب سیزده چهارده سال انجام وظیفه کردم. نظر به این که تعلق خاطر و نیز استعدادم در حوزه تجاری و اقتصادی بود، لذا انگیزه‌ها و علاقه‌مندی‌های درونی و فردی ما را به سمت فعالیت در بخش خصوصی ارجاع داد. تقریباً از سال ۱۳۷۴ حدود ۳۰ سال است که در خارج از کشور مشغول کار و فعالیت تجاری هستم. من معتقدم که مقدرات ما را مدبّر عالم وجود، خداوند رحمان، رقم می‌زند. من همواره به خاطر توفیق انجام کارهای خیری که روزی ام شده و منجر به خدمت به عزیزان هم‌وطنم شده شکرگزار خدای سبحانم

آنگاه که نیاز او را برطرف می‌کنی؛ پوشیدن لباس نو هنگام مراسم اول سال تحصیلی که به وسیله شما به یک دختر یتیم هدیه شده باشد؛ شنیدن دعای فرزندی که پدر مرضیش دغدغه درمان و پزشک و بیمارستان را شما برایش برطرف کرده باشی؛ دانش‌آموزی که در نقاط محروم دورافتاده‌ای زندگی می‌کند و غم نداشتند لوازم التحریر و ملزومات تحصیلی خنده را از او به یغما برده، آنگاه که کتاب، قلم، کیف، دفتر و... را در یک کیف هدیه دریافت می‌کند و همه صورتش ذوق و شوق است و دهها مورد از این قبیل. این‌ها به نظر من زیباترین تصاویری است که در زیر آسمان به نمایش در می‌آید و قشنگ‌ترین و زیباترین جلوه‌های بصری را شکل می‌دهد به بحثمان برگردم. اگر اندک توفیقی دارم از لطف و عنایت الهی است و دعای صبح و شب پدر و مادرم. اگرچه الان از وجود آنان محرومم، اما هر کار خیری که نصیب و روزی ام شود به نیابت از آن دو عزیز انجام می‌دهم و معتقدم اگر تا امروز و هم‌اینک این توفیق هست، به یمن و برکت دعای آنان است. حالی از لطف نیست به این مهم اشاره کنم نخستین باری که توفیق انجام کار خیر دست داد، خاطرم هست به زیارت حضرت سیدالشهداء (علیه السلام) نائل شدم. در آنجا با مولایم حضرت اباعبدالله (علیه السلام) عهد و پیمانی بستم تا زمانی که در این مسیر قدم برمی‌دارم، مجموعه اقداماتی که در حوزه خیر انجام می‌دهم، به نیابت از ایشان و ثواب آن به روح پدر و مادرم عاید و واصل گردد. این عهد و پیمان به مدد الهی هیچ‌گاه گستته نشد

چه شد به این جمع‌بندی رسیدید که با بزرگان حوزه فعالیت‌های اجتماعی و خیریه در کشور، شبکه ملی خیریه‌های حامی ایتمار تشکیل دهید؟

در خور تحسین داشته، یک مؤسسه دیگر در همین حوزه دارای مشکل بوده و رو به افول حرکت کند. لذا برای این‌که بتوان هم‌افزایی کرد و برای مؤسسات خیریه کشور بستری فراهم شود تا بتوانند از تجربیات یکدیگر استفاده کنند و چهار دور تسلسل آزمون و خطا نشوند، به فکر تأسیس این شبکه افتادیم برای مثال اگر یک مؤسسه خیریه در امر ایجاد اشتغال برای خانواده‌ها دارای تجربیات موفقی است، این تجربه که گران‌بها به دست آمده، مدون شده در اختیار سایر مؤسسات در استان‌های مختلف کشور قرار گیرد. یا مؤسسه‌ای که در امر بهداشت و درمان خدمات قابل توجهی ارائه داده است، تجربیات ارزش‌نده خود را در اختیار دیگر مؤسسات قرار بدهد. حال برای رشد مؤسسه‌های امور خیر از چه سازوکاری باید استفاده کرد؟ چه راهکارهایی برای انتقال تجارب مؤسسات موفق باید اتخاذ کرد تا آن مؤسسات نیز از ورطه ضرر و زیان و آزمون و خطا خلاصی یابند؟ به نظر من همسو شدن و همفکر و همراه شدن در زیر چتر شبکه ملی خیریه‌های حامی ایتمام فضای مناسب و با برکتی است برای رشد و تعالی مؤسسات خیریه و افزونی و برکات خدمات به ایتمام و محرومان کشور این تعامل باعث شده بتوانیم بیش از ۷۰ مؤسسه خیریه‌ای را که فقط به صورت ویژه به ایتمام خدمات می‌دهند یا برخی از فعالیت‌های بارز آن‌ها در زمینه ایتمام است، گرد هم آوریم. واقعیت این است که نیکوکاری در واقع سپاسگزاری از نعمت‌های خداوند و یک مسئولیت اجتماعی است. حوزه خیریه نیز میدان رفاقت است، نه رقابت. بال طبع شبکه نیز در این میان به دنبال هم‌افزایی و افزایش همکاری مؤسسه‌های عضو خود است. ما معتقدیم تعداد ما در کشور باید به ۱۵۰ مؤسسه برسد. چراکه با ورود مؤسسه‌های خیریه دیگر چه بسا بتوانیم در این حوزه و در استاندارد سازی ارائه خدمات مطلوب و بهتر به خانواده‌های ایتمام، قدم‌های مؤثرتری برداریم. واقعیت این است که مؤسسه‌های خیریه باید از یکدیگر بیاموزند و نقاط ضعف خود را با استفاده از تجربیات هم رفع کنند و توانایی‌های خود را با استفاده از نقاط قوت همکاران خود افزایش دهند. ما در شبکه بر این باوریم که هر مؤسسه خیریه ویژگی خاص خود را دارد که می‌تواند به دیگران بیاموزد و در دسترس سایرین قرار دهد. البته که علاوه بر این، شبکه به جد تلاش می‌کند با متولیان در دولت

متأسفانه کار گروهی در کشور ما با ضعف مواجه است و مؤسستایی که در امور خیریه و ارائه خدمات به محرومان جامعه فعالیت دارند، با استانداردهای جهانی و ویژگی‌ها و مختصات علمی یک مؤسسه عام‌المنفعه فاصله زیادی دارند. اما این به آن معنا نیست که این مؤسسات ویژگی خاص و در خور توجهی نداشته باشند؛ نه این چنین نیست، بلکه هر کدام از این بنگاه‌های خیر و خدمت دارای یک یا چند ویژگی و حسن هستند که دیگر مؤسسات از آن بی‌خبرند و ممکن است در همان حوزه که این مؤسسه پیشرفت

رجایی، مدیر محترم مؤسسه ریحانه سعادت کشور آقای حسینی، آقای سیستانی عضو هیئت مدیره مؤسسه خیریه شجره طیبه، آقای داغستانی عضو هیئت مدیره و همچنین خانم طلوعی که زحمات زیادی کشیدند و همه بزرگانی که ما را در این حوزه یاری کردند، تشکر کنم

چه آینده‌ای را برای شبکه ملی خیریه‌های حامی ایتمام تصور می‌کنید؟

همان‌طور که عرض کردم، همه خیرات و برکات در سایه وفا و همدلی بروز و ظهور می‌کند. اگر مؤسسه خیریه کشور هر یک خود را به مثابه یک دست فرض کند، اگر این دست‌های افرادی در دست هم فشرده شوند، دیگر دست نیستند، دستانی هستند که داستان خیر و خدمت و احسان و نیکوکاری را برای امروز بیان می‌کنند و برای فرزندان فرداًی این سرزمنی به یادگار می‌گذارند

شبکه آن روز به بهره‌وری و مانایی می‌رسد که فرهنگ کار خیر را گسترش دهد و فکر و اندیشه خیر و نیکوکاری و احسان را در جامعه، شاداب و سرزنه نگاه دارد. اگر یک باگبان فقط به فکر حفظ درختان باع و بوستان خود باشد و نهالی نکارد و درختی را پیوند نزند، درختان آن باع تکثیر نمی‌شود. از جمله وظایف ذاتی ما آن است که به ذاته افراد جامعه در اصناف و طبقات مختلف، شیرینی و حلاوت کار خیر کردن و گره از کار خلق خدا باز کردن را بچشانیم. این امر همان حکم نهایی را دارد که باگبانی نهالی می‌کارد و پس از سال‌های سال آن نهال به درختی تنومند بدل می‌شوند و نسل‌های متعددی از میوه و ثمره آن بهره‌مند می‌شوند و در این میان بیشترین بهره از آن باگبان است. قرآن ما را به سبقت گرفتن در کار خیر فرمان می‌دهد. ما باید از چه سازوکاری استفاده کنیم که مردم سرزمینمان دغدغه رفع محرومیت از محرومان را داشته باشند؟ چه ابزاری لازم است تا دختر و پسر جوانمان که از نعمتی برخوردارند، فارغ و بی‌خبر از غم و اندوه یک کودک یتیم نشوند؟ این‌ها مواردی است که اگر به آن پردازیم، حکم باقیات صالحات دارد و چه جایی بهتر و مناسب‌تر از شبکه ملی خیریه‌های حامی ایتمام که از وجود صاحب‌نظران و اندیشمندان و خیرین این حوزه برخوردار است

و مجلس، برای تعامل و همکاری و انتقال خواسته‌های مؤسسه‌های عضو، مذاکره کند و خواسته‌های آن‌ها را به دولت و مجلس منتقل کند. همچنین در تلاش است با تعامل با دولت محترم و ارائه طرح‌هایی که مسیر خیر و خدمت را تسهیل کند و وضع قوانینی در مجلس محترم، خدمت بیشتری ارائه شود. همچنین با پیشنهاد اصلاح قوانینی که مغایر با سرعت و توسعه مؤسسه خیریه است، در جهت رشد و تعالی این مجموعه‌ها قدم مثبت و سازنده‌ای برداشته شود. برگزاری دوره‌های آموزشی یکی از بارزترین خدماتی است که شبکه به مؤسسه‌های سرتاسر کشور ارائه می‌دهد. لازم به ذکر است با عنایت به شناخت آقای عشقی ثانی، مدیرعامل شبکه، از این جامعه و هیئت مدیره محترم باعث شده است ما به لحاظ دانش فنی در حوزه فعالیت‌های اجتماعی از موقعیت ویژه‌ای برخوردار باشیم و در انتقال تجربیات مؤسسه‌های خیریه به یکدیگر خدمات بی‌نظیری ارائه دهیم

فرهنگ‌سازی کار خیر و تشویق مردم برای یاری‌رسانی به دیگران و کمک به رشد و بالندگی مؤسسه‌های خیریه از دیگر مأموریت‌های مهم این شبکه است. در حال حاضر شبکه برای عملیاتی شدن این موضوع درصدد است همایشی را با حضور تمام خیریه‌های عضو، در اولین فرصت در مشهد یا تهران، برگزار کند. این همایش یک روزه است و هدف ما این است که تمام مستوان و اساتید نامدار کشور در آن حضور داشته باشند. در این همایش به تمام مأموریت‌هایی که گفتم، پرداخته خواهد شد. از کارهای دیگری که می‌تواند در این حوزه تأثیرگذار باشد، این است که تمام خیریه‌های کشور را که در حوزه ایتمام فعالیت می‌کنند، به شکل استانی در یک کتاب جمع‌آوری و معرفی کنیم. این کار در واقع برای خیرین و کسانی مفید خواهد بود که قصد خیرخواهی دارند، اما نمی‌دانند باید به کدام خیریه اعتماد کنند. البته تمام اطلاعات در سایت شبکه موجود است و مردم می‌توانند با مراجعه به آن اطلاعات لازم را کسب کنند. بالطبع تشویق و تجلیل از خیرخواهان باعث تشویق مردم به خیرخواهی می‌شود که این در واقع از وظایف شبکه است

جا دارد از جناب آقای دکتر هادی، عضو هیئت مدیره، مدیرعامل شبکه آقای عشقی ثانی، مدیرعامل محترم خیریه عترت فاطمی (س) خانم نیری، مدیرعامل محترم مؤسسه چهارده معصوم استان خوزستان آقای کلاهدوز، رئیس محترم خانه خیرین استان فارس آقای شمس، رئیس محترم جامعه خیرین استان خراسان رضوی آقای

تاریخچه

شبکه ملی خیریه‌های حامی ایتمام

و نیازمند را بر عهده دارند و کودکان یتیم و فاقد سرپرست مؤثر را تحت پوشش قرار می‌دهند. بنابراین هر دو موضوع مراقبت شبانه‌روزی از ایتمام و مراکز حمایت از خانواده، در این جلسات مورد توجه قرار گرفت. بر این اساس، تصمیم بر این شد که جامعه هدف شبکه ملی خیریه‌های حامی ایتمام، خیریه‌هایی باشند که خدماتی را به ایتمام عزیز ارائه می‌کنند. همچنین برای توانمندسازی و ارتقاء این مؤسسه‌های خیریه، مقرر شد شبکه‌ای بر اساس سازوکار قانونی در آیین‌نامه شکل‌های مردم‌نهاد مصوب هیئت دولت (۱۳۹۵/۶/۶) ۱۳۰۵ ه/۶۷۷۳۵ تشکیل شود. در این معنا، شبکه یعنی اجتماعی از نمایندگان مؤسسه‌های خیریه که خدماتی را در یک موضوع مشخص و معین ارائه می‌دهند

در سال ۱۳۹۵ با دعوت آقای سیدناصر محمد سیدی، بنیانگذار مؤسسه خیریه عترت بوتراب، خیر فرهیخته‌ای که سالیان متعددی خدمات متنوعی در حوزه‌های حمایت از ایتمام، مدرسه‌سازی، تأسیس مراکز بهداشت و درمان و ایجاد مؤسسه‌های فرهنگی و مذهبی انجام داده است، جلساتی در جهت ارتقاء کیفیت حمایت از ایتمام عزیز با آن دسته افرادی که در این حوزه از نظر شرعی و اجتماعی احساس مسئولیت داشتند، برگزار شد. در ادامه جهت نیل به هدف اصلی و اساسی، یعنی توسعه کمی و کیفی خدمات و ارتقاء توانمندی‌های مؤسسات حامی ایتمام، افرادی که در این حوزه جزو فرهیختگان، کارشناسان و مدیران مجرب تشکل‌های مرتبط بودند، جهت همکری به هسته اولیه دعوت شدند. جلسات مختلفی حول این موضوع برگزار شد و تبادل آراء و نظرات اتفاق افتاد

مؤسسات خیریه و نیکوکاری متعددی، با عنوان خانه‌های کودکان و نوجوانان، توسط سازمان بهزیستی با مجوز و ضوابط آن سازمان تشکیل شده است که به صورت شبانه‌روزی از کودکان فاقد والدین مؤثر، نگهداری و مراقبت می‌کنند. همچنین مؤسسه‌های مردم‌نهاد و خیریه بسیاری هستند که حمایت از خانواده‌های آسیب‌دیده

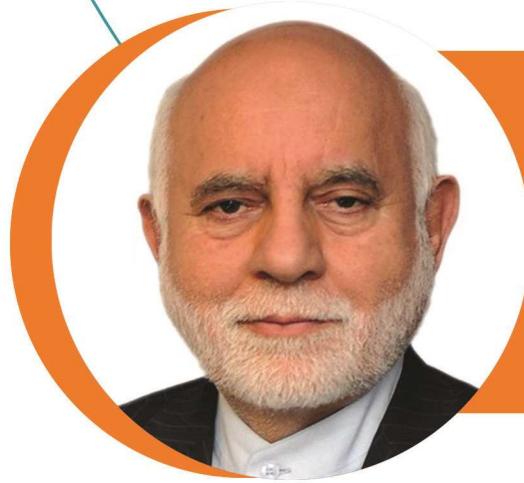
با تدوین اساسنامه، مجوز فعالیت شبکه ملی خیریه‌های حامی ایتم از وزارت کشور اخذ و به شماره ۴۱۲۶۳ ثبت شد و هیئت مؤسسه شامل: ۱- سیدناصر محمد سیدی ۲- دکتر محمدعلی هادی ۳- احمدعلی کلاهدوز ۴- عبدالعلی شمس ۵- اسماعیل داغستانی ۶- میرمهدی حسینی ۷- سیدعلی نشاط رجایی ۸- نبی‌الله عشقی ثانی ۹- زهراسادات نیری تشکیل شد. لازم به ذکر است که تمامی امکانات لازم برای تشکیل شبکه، از جمله مکان، تجهیزات و منابع انسانی، توسط جناب آقای سیدناصر محمد سیدی تأمین شد. به این ترتیب، شبکه در فروردین ۱۳۹۶ به صورت عملی فعالیت خود را آغاز کرد

جایگاه یتیم در فرهنگ اسلامی و ایرانی

دکتر محمدعلی هادی

عضو هیئت مدیره شبکه ملی خیریه‌های حامی ایتم

در موادری مادر امکانات مالی خوبی از جمله شغل، بیمه و... دارد و توانایی اداره زندگی را دارد؛ پس نیازی به کسی برای حمایت ندارد. گرچه کودکان از نظر عاطفی کمبود حسن می‌کنند و یتیم محسوب می‌شوند، اما مؤسسه‌های خیریه حامی ایتم ایستاد که نیازمند باشند.

توصیه‌های بسیاری در دین و فرهنگ مامبنا بر حمایت همه‌جانبه از ایتم وجود دارد. منشأ آین تووصیه‌ها چیست؟

اگر حمایتی صورت نگیرد و فرزندی در خردسالی یتیم شود، از بسیاری از موقعیت‌ها از جمله تحصیل باز ماند. همچنین ممکن است به خاطر وضع بد مالی به شغل‌های پستی روی آورد که مناسب او نیست و بر اثر همین امر آفت‌های زیادی گریبان‌گیر او شود یا دیگران از آن بچه سوءاستفاده کنند. برای مثال ممکن است کودکان را برای فروش مواد مخدر یا تکدی‌گری تربیت کنند. به دلایلی که عرض کردم، در اسلام یتیم در اولویت است؛ رجوع می‌کنم به آین آیه قرآن: «يَسْأَلُونَكَ مَاذَا يُنْفِقُونَ يَا رَسُولَ اللهِ» -از تو می‌پرسند ما چه چیزی و یا به چه طبقه‌ای اتفاق کنیم؟- در جواب خدا می‌فرماید: «فَلْ مَا أَنْفَقْتُمْ مِنْ خَيْرِ
فَلَلَّوَالَّدَيْنَ وَالْأَقْرَبِينَ وَالْيَتَامَى وَالْمَسَاكِينَ وَابْنَ
السَّبِيلِ» -آنچه را اتفاق می‌کنید، در درجه اول اگر پدر و مادر نیازمند باشند، باید به آنها اتفاق کنید.- در واقع اهمیت پدر و مادر بسیار زیاد است. گروه دوم بعد از پدر و مادر، رحم (افرادی که از یک رحم زاییده شدند، چه مرد چه زن) یا همان خویشاوندان و نزدیکان (خواهر، برادر، عمو، دایی، خاله، عمه و...) هستند و تا زمانی

در سوره فجر، خدا برای توبیخ مؤمنین می‌فرماید: «شما یتیم را اکرام نمی‌کنید»؛ یعنی ممکن است شما گمک‌هزینه‌ای به یتیم بدهید، ولی به او احترام نمی‌گذارید. در صورتی که بیش از افراد دیگر باید به آنها توجه شود.

یتیم در قرآن و اسلام به کسی گفته می‌شود که پدر خود را از دست داده باشد. حال شاید سؤال شود که چرا فرزند تنها در صورت از دست دادن پدر یتیم می‌شود؛ نه مادر. به این دلیل که وقتی پدر از دنیا می‌رود، اگر مادر توانایی تأمین مالی نداشته باشد، مشکلات زیادی به وجود خواهد آمد و در بیشتر مواقع به اصطلاح نان‌آور و اداره‌کننده خانواده پدر هست. از طرفی مادر هم مدیر خانه است و نقش زیادی دارد؛ بنابراین وقتی پدری فوت شود و فرزندان صغیری داشته باشد که آنها نیاز به مراقبت جدی داشته باشند، یتیم محسوب می‌شوند و در صورتی که فرزندان بزرگ باشند و توانایی اقتصادی و... داشته باشند، یتیم به حساب نمی‌آیند. معمولاً تا ۱۸ سالگی ما کودکان را یتیم می‌نامیم و از آنها حمایت می‌کنیم. اما نکته این است که ما دختران یتیم را تا ۲۵ سالگی یا تا زمانی که ازدواج کنند، تحت پوشش قرار می‌دهیم. اگر پدر خانواده به دلایل متعدد، از جمله بیماری، تصادف و... از خانواده حذف شود،

که اقوام نیاز به کمک دارند، نباید به دیگران کمک کرد. گروه سوم، بعد از این دو، ایتماند که قرآن کریم به آنها سفارش می‌کند. در قرآن حدود ۲۳ بار درباره یتیم صحبت شده است.

همچنین احترام به یتیم مهم‌تر از اطعام اوست. در سوره فجر، خدا برای توبیخ مؤمنین می‌فرماید: «شما یتیم را اکرام نمی‌کنید»؛ یعنی ممکن است شما کمک‌هزینه‌ای به یتیم بدهید، ولی به او احترام نمی‌گذارید. در صورتی که بیش از افراد دیگر باید به آنها توجه شود. درست مانند رفتاری که با فرزندان خود داریم، باید با آنها هم داشته باشیم. در روایات داریم بهترین خانه آن است که در آن یتیم مورد اکرام واقع شود. اکرام به یتیم یعنی به زندگی و مال و تحصیل او توجه کنیم. در سوره نساء، آیه ۱۰، گفته می‌شود اموال یتیم همواره باید مورد حمایت قرار بگیرد. اگر چنانچه کسی از دنیا رفت و فرزندان صغیری وجود داشتند، باید نزدیکان یتیم مراقب باشند مال خوب را با بد تعویض نکنند. برای مثال فرض کنید فرد از دنیا رفته زمین یا باغی دارد و اقرباً اموال بی‌ارزش را به یتیم بدهند و اموال خوب را برای خود نگه‌دارند که کاری بس قیچ است و حتی در ادامه سوره نساء گفته می‌شود اگر مال یتیم را ضایع کنید که فاجعه است و آنها یکی که مال یتیم را به‌зор می‌خورند در واقع آتش می‌خورند و به‌زودی وارد جهنم می‌شوند. در کل کیفر سختی برای خوردن مال یتیم در نظر گرفته شده و حتی توبه هم مورد قبول نیست؛ مگر این که مال یتیم، به علاوه خسارت‌هایی که به او زده شده، برگردانده شود. بنابراین در اسلام تأکید فوق العاده زیادی در رابطه با ایتمان شده است. ما روایات زیادی در توصیه به اداره یتیم داریم که واضح‌ترین آنها، این مسئله است که حضرت رسول اکرم (صلی الله علی وآلہ وسلم) می‌فرماید: «من و هر کسی که یتیمی را به سرپرستی بگیرد، مثل دو انگشت سبابه و میانه در بهشت با هم خواهیم بود». روایتی داریم از امام صادق (علیه السلام) که می‌فرماید: «کسی که یک یتیم را به سرپرستی بگیرد تا این که او بی‌نیاز شود، بهشت بر او واجب می‌شود». روایتی داریم که اگر یتیم گریه کند، عرش خدا می‌لرزد و بسیار کسانی که یتیم را بگریانند، توبیخ شده‌اند. روایت دیگری می‌گوید: در بهشت قصری است که به آن خانه

فرح و شادی گفته می‌شود و قصر مخصوص کسانی است که ایتمام را بخندانند. حضرت علی (علیه السلام) وقتی ضربت خوردن و در بستر شهادت بودند، آخرین وصیتشان این بود: «خدا را خدا را در رابطه با ایتمام». یعنی ایتمام را فراموش نکنید. بنابراین چون ایتمام ویژه‌اند، باید حتماً از آنها حمایت لازم به عمل آید

مخاطبان گفتگوی ماعضای شبکه ملی خیریه‌های حامی ایتمام هستند. به طور کلی نظر شما در رابطه با شبکه‌ای که برای توانمندسازی مؤسسات حامی ایتمام راهاندازی شده، چیست؟

فقدان این شبکه بسیار محسوس بود و از سالی که تأسیس شده کارهای بسیار خوبی انجام شده است. ما می‌دانیم که خیریه‌های مختلفی در سراسر کشور برای حمایت از یتیمان وجود دارد و هدف همه آنها یکی است؛ اما روش‌های مختلفی برای حمایت از ایتمام در پیش می‌گیرند و ممکن است برخی از این روش‌ها مورد پرسند نباشد. امکان دارد برخی نیت حمایت داشته باشند، ولی شیوه درست آن را ندانند. ممکن است برخی مشکل حقوقی داشته باشند. بنابراین مؤسسه‌های خیریه اگر در یک شبکه گرد هم آیند، تبادل اطلاعات بین آنها صورت می‌گیرد و از دانش و تجربه یکدیگر بهره می‌برند. همچنین این مؤسسه‌ها باید موازی کاری انجام دهند و برای کمک رساندن به ایتمام باید هر مؤسسه‌ای وظیفه متفاوتی را بر عهده بگیرد. مثلاً اگر مؤسسه ما روى تحصیلات کار می‌کند، دیگری بر اشتغال ایتمام تمرکز کند و تقسیم کار صورت پذیرد. این گونه، هزینه‌ها کاهش می‌یابد و هم‌افزایی و همکاری سازنده بین خیریه‌ها صورت می‌گیرد

پایداری در خیریه‌ها و سازمان‌های مردم‌نهاد

محمد کمالی

مدرس حوزه سمن‌ها

و نوع کمک‌ها را بسنجیم، اغلب این گونه است که مؤسسه‌های خیریه کمک‌های بزرگ با تعداد افراد کم را به کمک‌های خرد از سوی عده‌ای زیاد ترجیح می‌دهند؛ ولی این را در نظر نمی‌گیرند که اگر یکی از آن خیرین دیگر خواهد یا نتواند کمک کند، کارشان متوقف خواهد شد. این امر غلط است؛ زیرا یک سازمان مردم‌نهاد باید به بدنه مردم وصل شود و تعداد بالایی از کمک‌های خرد و کوچک را از افراد زیاد دریافت کند. در این صورت است که پایداری شکل خواهد گرفت نکته سوم بحث مددکاری اجتماعی است که با دلسوزی اشتباہ گرفته می‌شود. ما مؤسسه‌ای برای تأمین داروی بیماران مبتلا به سرطان داریم، ولی در عمل می‌بینیم که مشغول تهیه جهیزیه است. در صورتی که مددکاری یک دانش کلاسیک است و نیاز به آگاهی و تحصیلات آکادمیک دارد. در واقع یک مددکار باید بداند کجا مداخله کند و یا از ابزارهای قانونی استفاده کند. ولی متأسفانه عموماً از افراد غیرمتخصص در این بخش استفاده می‌شود. ما می‌دانیم در بحث مددکاری، برخی چاهای مددکار باید مداخله قانونی انجام دهد و قطعاً این کار به دانش و تخصص نیاز دارد

نهایتاً آخرین نکته به بحث روابط عمومی بازمی‌گردد. همواره در خیریه‌ها روابط عمومی را با جلب مشارکت اشتباہ می‌گیرند. در این مورد هم می‌بینیم که برای جذب بیشتر منابع، انواع و اقسام عکس‌ها را مستشر می‌کنند و آبروی مددجو را به راحتی می‌برند. اولاً خلط کردن روابط عمومی با واحد جذب منابع اشتباہ بسیار بزرگی است و ثانیاً این مدل جذب منابع، اعتبار سازمان‌ها را زیر سؤال می‌برد. روابط عمومی یعنی محلی برای ارتباط سازمان با مردم و به طور کل جامعه ذی‌نفع. در واقع یکی از مشکلات سازمان‌ها، همین فقدان اطلاع‌رسانی است. به همین دلیل است که ما کمک‌های خرد دریافت نمی‌کنیم. در واقع روابط عمومی عکس‌گرفتن نیست. شما باید سازمان خود را به افراد معرفی کنید و با آنها ارتباط بگیرید. در نتیجه، این شاخص‌هایی که عرض کردم باید ارزیابی شده و در نهایت به سازمان‌ها آموزش داده شود. بحث دیگر اعتماد اجتماعی است. در واقع سازمان‌ها رفته‌رفته با اشتباهاتی که انجام می‌دهند، از میزان این اعتماد اجتماعی می‌کاهند و این اعتماد هم سقفی دارد و بالاخره تمام می‌شود

بحث پایداری سازمان‌های مردم‌نهاد یا خیریه‌ها از جمله مباحث بسیار مهمی است که کمتر به آن توجه شده است. تلاش من در این یادداشت کوتاه آن است که مهم‌ترین مباحث مرتبط با پایداری در این سازمان‌ها را به شکل اجمالی بیان کنم. بدیهی است که ابعاد پایداری در این حوزه بسیار پیچیده است و این یادداشت کوتاه بنا ندارد تا بحث را به‌تمامی پوشش دهد؛ بلکه تلاش می‌کند تا برخی خطوط کلی را طرح کند تا امكان تأمل و گفت‌وگو در این حوزه میسر شود

نکته اول این که رفتارها نباید قائم به فرد و غیرسیستمی باشد. در بحث نیروی انسانی باید واحد مدیریت سرمایه‌های انسانی و واحد سیستم استراتژی را آموزش دهیم. در واقع در ایران هیچ کدام از سازمان‌ها نمی‌دانند که باید یک سیستم استراتژی داشته باشند؛ نمی‌دانند که باید رقابت کنند. در صورتی که ما در این سیستم اصلاً چیزی به نام رقابت نداریم. در نتیجه اگر این دو واحد نباشد، سازمان‌های مردم‌نهاد ما به صورت مقطوعی، مثلاً ۵۰ سال، رشد می‌کنند و پس از آن کارشان تمام یا ضعیف می‌شود

نکته دوم مربوط به بحث جلب مشارکت است. در مؤسسات ما این جلب مشارکت بسیار سنتی و وابسته است. حال اگر بخواهیم رابطه میان پایداری سازمان مردم‌نهاد

تشکل‌های اجتماعی در ایران

دکتر محسن ولیئی

معاون مشارکت‌های اجتماعی سازمان امور اجتماعی وزارت کشور

مدیریت مشارکت دادن، از تکالیفی است که دولت باید انجام دهد. حال وظیفه ساماندهی این نوع مشارکت‌ها و چگونگی هدایت آنها به‌طور صحیح و توسعه این فرهنگ، یکی از وظایف ذاتی سازمان امور اجتماعی کشور است. ما ظرفیت‌هایی اعم از مردم خوبیمان داریم که ذیل فرهنگ غنی ایرانی-اسلامی خودشان به تعامل و مشارکت علاقه‌مندند و وظیفه دولت، دادن جهت به این فرهنگ قویم است. به عنوان مثال، بیش از ۷۲ هزار مسجد در ایران وجود دارد که بیش از ۹۵ درصد این مساجد را مردم با پول خودشان ساختند. در صورتی که ما در برخی کشورهای دیگر مثل کویت و عربستان می‌بینیم که دولتها مسئول ساخت مساجد هستند

آقای دکتر در خصوص آمار تشکل‌های اجتماعی هم توضیحاتی را می‌فرمایید؟

ما قریب به ۲۲۰ هزار تشکل را در سراسر کشور شناسایی کردیم که ۱۱۰ هزار تای آنها مربوط به سازمان تبلیغات اسلامی، تحت عنوان هیئت‌های مذهبی، است که عمدها در مساجد و حسینیه‌ها شکل گرفته‌اند و با گرفتن شماره ثبت از سازمان تبلیغات اسلامی مشغول فعالیت شدند. ما حدوداً ۵۰ هزار تشکل در حوزه بسیج داریم که مأموریت‌های محرومیت‌زدایی و خدمات ۶ ارگان موضوعی بسیج را بر عهده دارند و مهم‌ترین کار آنها در حوزه خیر و احسان است. بخش دیگر توسط کمیته امداد شکل گرفته که قریب به ۱۱ هزار مرکز هست. نزدیک به ۳۵۰۰ تشکل در حوزه سازمان بهزیستی کشور داریم که در حوزه توانبخشی جسمی و ذهنی کار می‌کنند. حدوداً ۶ هزار سازمان مردم‌نهاد داریم که در حوزه استفاده از ظرفیت جوانان و توسعه مشارکت‌های اجتماعی و کارهای داوطلبانه شکل گرفته است. وزارت کشور و وزارت ورزش و جوانان هم نزدیک به ۱۱ هزار تشکل با موضوعات مختلف شکل داده‌اند که آنها هم بعضًا تحت عنوان شبکه‌های اجتماعی و بخشی

به عنوان نخستین پرسش، در خصوص سازمان امور اجتماعی کشور و نقشی که در تشکل‌های اجتماعی و خیریه‌ها دارد، بفرمایید.

همان‌گونه که مستحضر هستید، عمل ایجاد سازمان امور اجتماعی کشور این بود که بتواند برخی از آسیب‌های اجتماعی در سطح کشور را شناسایی، پیش‌بینی و رفع کند؛ همچنین در بحران‌ها هم مداخله کند و در نهایت آسیب‌های اجتماعی را تا حد امکان کاهش دهد. یکی از بازوان توانمند دولت، مردم هستند. یعنی علاوه بر این که دستگاه‌هایی مسئول کاهش آسیب‌های اجتماعی در جامعه هستند، دولت آمده بخشنی از مردم را تحت عنوان تشکل‌های اجتماعی ساماندهی کرده است یا برخی از مردم تحت عنوان تشکل‌ها از وزارت کشور مجوز گرفتند تا بتوانند برخی از مداخلات را در برخی از محورها انجام دهند

تشکل‌ها سه وظیفه اصلی دارند: اول، کمک به مردم جامعه برای کاهش آسیب‌ها و حل مشکلات؛ دوم، مطالبه‌گری از مسئولان پیرامون فعالیت موضوعی خودشان؛ سوم، کار فرهنگ‌سازی و ایجاد فرهنگ توسعه مشارکت‌های اجتماعی در بین آحاد مردم جامعه. پایه و محور تشکل‌ها بر این استوار است که بتوانند تا آنجایی که امکان‌پذیر است به حاکمیت کمک کنند و هرقدر حضور مردم در دولت‌ها و حاکمیت و حضور مردم در حکم‌روایی و حکمرانی پررنگ‌تر باشد، آن نظام از مشروعیت بیشتری برخوردار خواهد بود. در نتیجه مردم را در اجتماع و

مردم را در اجتماع
و مدیریت مشارکت
دادن، از تکالیفی است که
دولت باید انجام دهد.
حال وظیفه ساماندهی این
نوع مشارکت‌ها و چگونگی
هدایت آنها به‌طور صحیح و
توسعه این فرهنگ، یکی از
وظایف ذاتی سازمان امور
اجتماعی کشور است.

به وجود آمدند و برخی از این شبکه‌ها ممکن است شعبه‌های فراوانی داشته باشند که جزو آمار محسوب نمی‌شوند و ما همان مرکز اصلی را در نظر داریم. یک بخش دیگری هم انجمن‌های علمی و ادبی است که توسط وزارت ارشاد شکل گرفتند و کارهای نشر را انجام می‌دهند. همچنین کانون فرهنگی امور مساجد هم نزدیک به ۲۶ هزار تشكیل دارد. در مجموع نزدیک به ۱۶ دستگاه در سطح کشور به طرقی تشكیل ساز هستند. البته توافقی درخصوص تعداد تشكیل‌ها در کشور وجود ندارد، چراکه سامانه متصرکزی برای ثبت این تشكیل‌ها نداریم

به جز تشكیل‌ها و خیریه‌هایی که از سازمان‌های مختلف مجوز گرفته‌اند، تعدادی تشكیل هم تحت عنوان شبکه خیریه‌ها مجوز دارند و فعالیت می‌کنند. این شبکه‌ها چطور و با چه هدفی تشكیل گرفته‌اند؟

باید در نظر بگیریم که علاوه بر نکات مثبت، ممکن است در مسیر خیریه‌ها نکات منفی هم باشد؛ از جمله بحث مالیات خیریه‌ها، مشکلات ثبتی خیریه‌ها، نداشتن کفایت مدیریت، پوشش‌بی در خیریه‌ها و مباحث جاسوسی در خیریه‌ها که این موارد را مادر حدود ۱۹ الی ۲۰ بند آوردیم. ما بنا داریم با راه‌اندازی درگاه ملی مجوز سمن‌ها از تعدد مراکز صدور مجوز جلوگیری کنیم. متأسفانه مجوزهای ما الان فرد محور هستند، یعنی فرد کارشناسی وجود دارد که مجوز را تأیید می‌کند؛ ولی اگر گرفتن مجوز سیستم محور شود، آن سیستم است که تأیید یاره می‌کند و حدودی برای کارشناس در نظر خواهد گرفت تا طبق چهارچوب عمل کند. مشکل دوم خیریه‌ها، عدم توجه کافی به نظرات و تجارب خیرین و یا خیریه‌های دیگر و اخذ مشورت از آنها توسط مسئولین و بخش‌های دولت و قانون‌گذاری است. ما این تشكیل‌ها را ایجاد می‌کنیم؛ ولی چه تعداد از آنها در قانون‌گذاری ما سهیم هستند؟ یا چه تعداد از آنها در نظام تصمیم‌گیری و تصمیم‌سازی ما مشارکت دارند؟ چه تعداد از آنها در شوراهای توسعه استانی و یا شوراهای مختلفی که در کشور و استان وجود دارد، پذیرفته می‌شوند؟ همان‌طور که گفتیم یکی از مشکلات ما این است که این خیریه‌ها جایگاهی برای مشورت گرفتن ندارند. عدم توجه کافی به خدمات ارائه شده توسط خیرین خیریه‌ها و تجلیل شایسته از آنها، یعنی یک خیریه ممکن است یک میلیون نفر عضو داشته باشد؛ ولی سامانه‌ای برای رتبه‌بندی و تقدير و واگذاری پروژه یا حمایت از آنها نیست. عدم توجه به توامندسازی و آموزش خیریه‌ها نیز از دیگر مسائلی است که بسیاری از خیریه‌ها به همین دلیل از مسیر خود خارج شدند. عدم ثبت خدمات خیریه‌ها در یک سامانه واحد به شکل صحیح همراه با صحت‌سنجی نیز از جمله مواردی است که می‌توانم به آن اشاره کنم. موارد دیگری هم هست که می‌توانم بیان کنم. کمبود چاپ کتاب و نشریات تخصصی و افزایش دانایی و توانایی مسئولین خیریه‌ها، عدم شفافیت مالی و پاسخگویی مردمی توسط بعضی از خیریه‌ها (باید وزارت کشور سامانه‌ای تحت عنوان سامانه دیده‌بان و شفافیت داشته باشد) و نیز تکریم خیرین برای فرهنگ‌سازی و توسعه کار خیر، بهخصوص در بین نسل جوان و نوجوان، با هدف گسترش فرهنگ

بله، بحث شبکه‌ها بحث بسیار مهمی است که ما هم در سازمان امور اجتماعی به آن توجه داشتیم. امروز شبکه ملی مؤسسه‌های نیکوکاری برای ساماندهی به وضعیت تشكیل‌ها فعالیت می‌کند و حدود ۲۱۷ عضو دارد. جدای از آن، ۱۶ شبکه داریم که در سطح کشور فعالیت می‌کنند؛ از جمله شبکه ملی خیریه‌های حامی ایتمام که درخصوص توامندسازی خیریه‌های حوزه ایتمام فعالیت می‌کند. در کنار این موضوع شبکه‌ای داریم تحت عنوان شبکه خون یا سرطان، یا شبکه ملی محیط زیست که پیش‌بینی می‌شود چیزی حدود ۱۵۰ خیریه را شبکه‌سازی کرده باشد. ما از این شبکه‌ها دعوت به عمل می‌آوریم که به عنوان نماینده زیرمجموعه‌های خود عمل کنند و بیان کنند مشکلات، نظرات و چالش‌های اعضای خود به ما باشند. نفس تشکیل شبکه‌ها مثبت است و اگر این شبکه‌ها ساختارمندتر شوند، می‌توانیم نظارت مؤثرتر، کارکردهای بیشتر و اثربخشی بیشتری داشته باشیم و بهره‌وری خیریه‌های خود را ارتقاء دهیم و یا در حوزه آموزش و توامندسازی به آنها کمک کنیم. در نهایت می‌توانیم به خروجی محصول که کمک به نظام و حاکمیت و مردم است برسیم

اگر امکان دارد کمی هم از نقاط و نکات منفی و چالش‌هایی که تشكیل‌های اجتماعی تجربه کرده‌اند، صحبت کنیم.

این است که مسئولیت راهبری، هدایت و انسجام و مقابله و مواجهه با آسیب‌های اجتماعی در کشور بر عهده وزارت کشور است. برخی دستگاهها مانند بهزیستی، در حوزه اعتیاد، خودکشی و کودکان کار مسئولیت دارند؛ اما باز هم بخش کوچکی است. یا مثلاً بخش‌های دیگر توسط ناجا، ستاد مبارزه با مواد مخدر، کمیته امداد و غیره پوشش داده می‌شود. اما در سطح کلان، سازمان اجتماعی کشور که مولود فرمان رهبری معظم انقلاب (مدظله‌العالی) است، تمام این موارد را پوشش خواهد داد. برای مثال ۵ الی ۶ جلسه در سال ۹۵ برگزار شد و حضرت آقا فرمودند که یک نهادی باید ایجاد شود که آسیب‌های اجتماعی را رصد کند و برای مقابله با آسیب‌های اجتماعی برنامه داشته باشد. به همین دلیل سازمان امور اجتماعی در سال ۱۳۹۶ ایجاد شد. پس بهترین سازمان برای مقابله با آسیب‌های اجتماعی، سازمان امور اجتماعی است که مجوز هم از همین جا صادر می‌شود تا دعوا و چالش نداشته باشیم

**اکثر خیریه‌هادر
بسیاری از موضوعات فعالیت
می‌کنند و حوزه تخصصی
ندارند که از نظر ما این
موضوع چندان مطلوب نیست.
تمام سعی ما این است که
تخصصی‌سازی انجام دهیم.**

در پایان اگر نکته‌ای هست که ییان نفرمودید، در خدمت شما هستیم.

ما باید دست تک‌تک خیرین و مشارکت‌کنندگان را ببوسیم و بدانیم که خدمت این افراد قابل سنجش نیست. نزدیک به ۷۰۰ الی ۹۰۰ هزار نفر در سال ترک تحصیل می‌کنند. اگر خیریه‌ها نبودند، این آمار دو برابر می‌شد. ما می‌گوییم، نمی‌دانیم هنگامی که این همه خیریه در حوزه حمایت از دانش‌آموزان ترک تحصیلی دارند؟ فعالیت می‌کنند، پس چرا این رقم کاهش نمی‌یابد؟ در صورتی که در نظر نمی‌گیریم اگر این خیریه‌ها نبودند، چقدر به این آمار اضافه می‌شد. به همین دلیل است که کار این عزیزان قابل سنجش نیست. ما تمام اهتمام خود را در مجموعه سازمان امور اجتماعی کشور صرف خدمت‌رسانی به تشکل‌های اجتماعی و مردمی می‌کنیم و امیدواریم که بتوانیم در این راه قدم‌های مؤثری برداریم

داوطلبی. مورد مهم دیگر این است که ما به طور کلی می‌گوییم مؤسسه خیریه؛ در صورتی که کار خیر موضوعات مختلفی را در بردارد. باید مشخص شود در چه حوزه‌ای انجام می‌شود؛ یعنی باید حوزه‌های تخصصی کار خیر مشخص شوند. اکثر خیریه‌ها در بسیاری از موضوعات فعالیت می‌کنند و حوزه تخصصی ندارند که از نظر ما این موضوع چندان مطلوب نیست. تمام سعی ما این است تخصصی‌سازی انجام دهیم. آموزش چگونگی تکریم جامعه هدف برای حفظ احترام و شان خدمت‌کنندگان باید در برنامه خیریه‌ها قرار داشته باشد. برای مثال شما اگر قرار هست یک بسته معیشتی تقدیم کنید، باید آداب کمک کردن را بیاموزید و شخصیت نیازمند را حفظ کنید. شفاف‌سازی وضعیت مالی مؤسسه‌های خیریه و اعمال تخفیف‌های مالیاتی برای نیکوکاران خیریه و خیرین، جهت تشویق به مشارکت اجتماعی، از نکات دیگر حائز اهمیت است و خیریه‌ها در آن مشکل دارند

در صحبت‌هایتان فرمودید که وزارت کشور در حال راه‌اندازی سامانه‌ای برای جلوگیری از پراکندگی مراجع صدور و تمدید مجوز است. یکی از نقدهایی که برخی دوستان داشتند، این بود که چرا وزارت کشور باید متولی مجوز دادن یا تمدید مجوز به خیریه‌ها باشد؟

به وزیر کشور از قدیم می‌گفتند شیخ‌الوزراء. الان هم این شرایط در ساختار سیاسی کشور حاکم است. وقتی ما از سطح کشور وارد استان می‌شویم، بالاترین مسئول استاندار است؛ یا یک سطح پایین‌تر برویم، در شهرستان، بالاترین مقام فرماندار است. به همین دلیل ما باید سازمانی را برای تولی‌گری حوزه تشکل‌های اجتماعی انتخاب کنیم که بر همه ابعاد آن اجتماع سیطره داشته باشد و بقیه از آن سازمان حرف‌شنوی داشته باشند. پس طبیعتاً گرچه وزارت کشور یک نهاد امنیتی و انتظامی و سیاسی و اجتماعی است و سه مؤلفه اول این سازمان به نسبت مسئولیت اجتماعی آن پرنگ‌تر است، اما عقل سليم می‌گوید، برای این که این قانون درست اجرا شود، باید به دست مجری خوب که وزارت کشور است سپرده شود. حال ما فرض کنیم وزارت کشور این مسئولیت را قبول نکند. باید به چه کسی این مسئولیت را واگذار کنیم؟ اصلاً امکان ندارد در استان یکی را بشود انتخاب کرد که این ویژگی مهم را داشته باشد. دلیل دوم

وَرَجْمَتِي
وَسَعَتْ
كُلَّ شَيْءٍ

پیش‌نویس قانون تشکل‌های اجتماعی

سینا شیخی

مدیر مطالعه پیش‌نویس قانون تشکل‌های اجتماعی

اجتماعی، مسائل اجتماعی و تعاون، مشارکت و سرمایه اجتماعی. در این میان بخش تعاون، مشارکت و سرمایه اجتماعی از جدیدترین گروههای است که ۳ سال از شکل‌گیری آن می‌گذرد.

در بخش مشارکت حوزه‌های مختلفی بررسی می‌شود که شامل تعاونی‌ها و تشکل‌های صنفی و کارگری می‌شود. اما تمرکز اصلی این بخش بیشتر روی تشکل‌های مردم‌نهاد و خیریه‌های است که ماده ادبیات موضوعی خود به آن‌ها تشکل‌های اجتماعی می‌گوییم.

همان‌طور که عرض کردم، مرکز در دو سه سال اخیر در این حوزه نیز گزارش‌های موردی و گزارش‌هایی درباره طرح‌ها و لوایح آماده کرده است. روند کار نیز به این صورت است که در هر طرح، مرکز پژوهش‌ها در کنار موافقان و مخالفان طرح، یک کرسی دارد و در آن کمیسیون نظر خود را درباره جزئیات و کلیات طرح ارائه می‌کند. در این خصوص، حدود سه چهار طرح نیز در مجلس فعالی بوده که مرکز درباره آنها اظهارنظر کرده است. همچنین ما گزارش‌های موردی مختلفی هم درخصوص آسیب‌شناسی فضای موجود نوشته‌ایم. علاوه بر این، گزارش‌های تطبیقی کشور فرانسه را بررسی کردیم و در موارد مختلفی در مورد صدور مجوز در کشورهای مختلفی مثل ترکیه، کره جنوبی و آلمان تحقیق کردیم. گزارشی هم درباره تأمین مالی تشکل‌ها نوشته‌ایم که به‌زودی منتشر می‌شود. یک نکته خوبی هم که مرکز پژوهش‌های مجلس دارد این است که عمدتاً این گزارش‌ها را در اختیار مردم قرار می‌دهد تا از نسخه کامل آن‌ها استفاده کنند. اتفاقاً بیشترین طرح و لوایحی که در این حوزه داشتیم نیز مربوط به خیریه بوده است. در واقع یک طرح در مورد خیرین داشتیم و یک طرح هم در مورد خیرین

لطفاً یک معرفی
مختصراً از مرکز
پژوهش‌های مجلس و
دفتر مطالبات اجتماعی
ییان بفرمایید و درباره
نقشی که این مرکز
در تقین حوزه مشارکت
اجتماعی و تشکل‌های
اجتماعی دارد، توضیح دهید.

مرکز پژوهش‌های مجلس بازوی مشورتی مجلس در امور مختلف تقینی و نظارتی است که با تهیه گزارش‌های مختلف سعی می‌کند در فرآیند تصمیم‌گیری بهتر به مجلس یاری دهد. در واقع این سازمان اغلب درباره لوایح و طرح‌های دولت و نمایندگان گزارشی تهیه می‌کند و ابعاد مختلف لوایح را در ساحت کلیات و جزئیات مربوط به آن و مواد مختلفی که دربرمی‌گیرد، بررسی می‌کند. همچنین در ضمن آن پیشنهادهای قانونی خود را نیز مطرح می‌کند. البته در کنار این، کارهای فعلانه دیگری هم می‌کند. برای مثال گزارش‌های موردی می‌نویسد، در تعامل با نمایندگان، حوزه‌های مختلف را بررسی می‌کند و سعی می‌کند فارغ از طرح‌ها و لوایحی که در مجلس هست، ایده‌های نوینی را طرح کند. خوشبختانه در دوره اخیر، این فعالیت‌ها گسترش پیدا کرد و گزارش‌های خوبی در حوزه‌های مختلف اجتماعی نوشته شد. حوزه‌های اجتماعی در ۵ بخش بررسی می‌شود: تأمین و رفاه اجتماعی، سلامت، آسیب‌های

داوطلبانه ترین
کار در دنیابه نظر
من بازی است. اما
همین بازی وقتی
واردش می‌شود، قواعد
دارد یا ندارد؟ مسلمًا
دارد و باید داشته باشد.
پس وجود قوانین حتی
در امر داوطلبانه
خیلی بدیهی است.

سلامت که هر دو از نقطه نظر خرد به مسئله می پرداختند. یک طرح کلان تر هم داشتیم که در مورد کلیه تشکل های اجتماعی بود. این ها مواردی است که مرکز پژوهش های مجلس در موردها گزارش نوشته است

یکی از مهمترین پرسش ها این است که چه ضرورت یا نیازی به تغییر در حوزه تشکل های اجتماعی وجود دارد؟

و اما نکته دوم، شما در عرصه هایی که امکان فساد در آنها وجود دارد، نیازمند قانون و نظارت هستید. تمام ادبیات دنیا هم به این اشاره کرده اند که یکی از بستر های اصلی پولشویی، خیریه ها هستند. پس خیلی واضح است که در جایی که برخی امکان های فساد و نه لزوماً وقوع فساد، در آن فراهم است، برای جلوگیری از تضاد منافع و بروز فساد احتمالی به منافع قانون و سیاست گذاری نیاز داریم. متأسفانه ما مواردی داریم که یک مسئول تراز اول دولتی جزو هیئت امنی ایک تشکل است. خب این تضاد منافع است و نباید در هیچ کشوری رخ بدهد

در نتیجه در گام اول باید یک سری قواعد تعیین کننده وجود داشته باشد که چندو چون شکل گیری و عملکرد تشکل ها را مشخص کند و از بروز هرج و مرج پیشگیری کند. در گام دوم ضروری است یک سیستم نظارتی وجود داشته باشد تا از بروز یک سری مفاسد احتمالی جلوگیری شود. البته اگر از ابتدا یک ساختار مناسب و کارآمد تعییه شود، شاید نیاز به نظارت به حداقل برسد

نکته سوم این که قانون فقط برای قاعده گذاری و نظارت نیست. بلکه در مسیر تشویق افراد و تشکل هایی که وظیفه خود را به خوبی انجام می دهند نیز به کار می آید. حالا این ابزارهای تشویقی یک وقتی مالی است و یک وقتی اجتماعی. تشویق مالی، برای مثال، شامل معافیت های مالیاتی و معافیت های گمرکی می شود. اما این ها باید طوری باشد که غلبه پیدا نکند. چون کار ما اجتماعی است و اگر مشوق انقدر اقتصادی باشد، کار را منحرف می کند. اما مشوق های اجتماعی بسیاری هستند که می توان برای کمک به آن هایی که قاعده گذاری مشخص کرده خوب فعالیت کرده اند، بهره برد. از جمله حضور در فعالیت های اجتماعی و فرهنگی و مناسبات های مختلف، سپردن مسئولیت های گوناگونی (برای مثال اعطای دسترسی به اسناد و نظارت بر موارد، به افراد و تشکل های برتر)، کمک به توسعه فعالیت ها، کمک در جهت تبلیغات و بسیاری از امکان ها و ظرفیت های بالقوه کشور که می تواند در اختیار گروه ها قرار بگیرد پس ما در این سه دسته، ضرورت قانون گذاری را

خیلی وقت ها در جلسات مختلف، برخی می گویند این یک حوزه داوطلبانه و اجتماعی است؛ چرا که در ذات کارهای اجتماعی یک بحث داوطلبانگی وجود دارد. در واقع امر اجتماعی ساحت های مختلف دارد که شامل ساحت ارزشی و فرهنگی، ساحت ساختار سازی و البته بخش داوطلبانگی می شود. به عبارت دیگر لازم است داوطلبانه به این ساختارها وارد شویم؛ چون عمدتاً اقتصادی نیستند. انسان نیازهایی هم دارد که اجتماعی است و باید بر طرف شود و این حوزه مربوط به ساحت داوطلبانگی است. در این حوزه موارد دیگری غیر از درآمد هستند که به انسان حال خوب و هدف خوب برای زندگی می دهند. برای مثال، تعلق داشتن به گروه، پیوند برقرار کردن با دیگران و انجام کار داوطلبانه. این ها همه بخشی از زندگی انسان است که رشد و کمال را برای آدمی به ارمغان می آورد. پس داوطلبانگی ضرورتی است که باید به آن پرداخته شود و انسان ها در حالت عادی به آن می پردازند. ولی سؤال این است که: این داوطلبانه بودن با تبیین و سیاست گذاری می سازد یا خیر؟ در پاسخ به این سؤال از شما می پرسم بازی کردن داوطلبانه است یا ضروری؟ داوطلبانه ترین کار در دنیا به نظر من بازی است. اما همین بازی وقتی واردش می شوید، قواعد دارد یا ندارد؟ مسلمان دارد و باید داشته باشد. پس وجود قوانین حتی در امر داوطلبانه خیلی بدینه است. به همین خاطر است که می بینیم در هیچ نقطه ای از جهان حوزه خیریه فاقد قانون نداشته باشند، قواعدی برای تعیین نیز اگر قانون نداشته باشند، قواعدی برای شرایط و روابط دارند. در هیچ نقطه ای از جهان حوزه خیریه فاقد قانون نداشته باشند، قواعدی برای تعیین شرایط و روابط دارند. در هیچ جای تاریخ و در هیچ کشوری شما امر بی قاعده پیدا نمی کنید. همه امور همواره قواعدی داشته اند. البته نمی گوییم قواعد غیرقابل تغییر و جزم؛ ولی همه امور همواره قواعدی اجمالی دارند. پس امر داوطلبانه بودن نیز با قاعده گذاری مشکلی ندارد. این نکته اول

بخش خصوصی هم بخش مردمی است؟ تفاوت بین این دو بخش چیست؟ این‌ها مواردی است که باید در بخش منطق حکمرانی به آنها پاسخ داده شود

ما سعی کردیم یک منطق اجمالی ایجاد کنیم. یعنی بگوییم پرداختن به خیلی از این حوزه‌های اجتماعی وظیفه دولت است. البته ما نمی‌خواهیم وظیفه را گردن دولت بیندازیم. ولی تشکل‌ها باید یار و کمک‌حال باشند. در واقع ایده ما این است که تشکل‌ها تصمیم‌گیر امور باشند. سعی کردیم در گزارش‌های مختلف نشان دهیم که باید بخش مردمی را به سمت ساحت‌های تصمیم‌گیری سوق دهیم، درون شوراهای تصمیم‌گیری برای آن جایگاه قائل شویم، نظارت‌ش را تسهیل کنیم و ترتیبی دهیم که در فرآیند عملکرد این بخش تضاد منافع رخ ندهد و هر یک از تشکل‌های این بخش بر اساس شایستگی پروژه بگیرند. این پروژه‌ها هم

به صورت همکاری باشند و نه واگذاری. سعی کردیم این

نکته مهم این است که بخش مردمی نهادمند شود. علاوه بر این، بخش مردمی باید از نظر ساختاری قدرت مشارکت را داشته باشد. ماحیلی وقت‌هایی گوییم که باید مردم را به مشارکت دعوت کنیم؛ اما این مدل دعوت معلوم نیست به کجامی‌رسد.

حکمرانی دقیق دست پیدا

کنیم. این هم بحث ضرورت و بحث کلان سیاست‌گذاری بود

در واقع سیاست‌گذاری باید با این منطق پیش برود و به مردم اجازه تصمیم‌گیری، نظارت و مطالبه‌گری بدهد و اجرا هم باید در یک بستر سالم و بدون غلبه صورت بگیرد. ما حتی در قانون اساسی نگاه کردیم که ضرب‌آهنگ مشارکت در اجرا کمترین تعداد را بین سطوح دیگر داشته است. پس قانون باید یک طوری باشد که سه سطح اول را، به نسبت سطح چهارم که الان رواج دارد، تسهیل کند

نکته مهم دیگر این است که بخش مردمی نهادمند شود. علاوه بر این، بخش مردمی باید از نظر ساختاری قدرت مشارکت را داشته باشد. ما خیلی وقت‌هایی گوییم که باید مردم را به مشارکت

داریم. چراکه اگر قانون و قاعده نباشد، مشکلاتی که در وضعیت‌شناسی رصد کردیم، تشدید می‌شود؛ مشکلات جدیدتری اضافه می‌شود و کارآمدی هم حاصل نخواهد شد

مسئله دیگری هم که ما در عرصه قاعده‌گذاری و قانون‌گذاری داریم، نیاز به منطق و کیفیت حکمرانی است. اولین و مهم‌ترین فضای ظهور و بروز منطق حکمرانی هم در قوانین است. در واقع خود قانون هم که از ضرورت‌های جامعه است، به یک منطقی نیاز دارد که ما این را هم نداریم. این قسمت بعدی بحث ما را تشکیل می‌دهد. منطق حکمرانی به ما می‌گوید حکمران خوب کسی است که بین بخش‌های جامعه نسبت مناسبی برقرار کند. یعنی بین سه بخش عمده دولتی، خصوصی و مردمی را تنظیم کند و وظایف و مأموریت هر کدام را در حوزه‌های گوناگون مشخص کند. بدون این منطق حکمرانی، قانون‌گذاری درست هم

صورت نمی‌گیرد

خب کار بخش خصوصی بیشینه کردن سود است و به تبع آن کارآمدی‌هایی هم در برخی از حوزه‌ها به دست می‌آورد. بخش دولتی گاهی تنظیم‌گر است و گاهی متصدی برخی امور. بخش مردمی هم یک ساحت اجتماعی تر دارد که شامل داوطلبانگی و نگاه‌های انسانی تری است

سؤال اولی که در اینجا پیش می‌آید، این است که مزیت‌های نسبی این سه بخش نسبت به یکدیگر چیست؟ برای مثال گمان کنید متولی امر طبق برنامه هفتم توسعه، می‌خواهد در جهت پیشرفت بخش بهداشت و درمان، یک بیمارستان جدید تأسیس کند. در ایران سندی داریم که نشان دهد از نظر منطقی وضعیت نسبی بیمارستان خیریه بهتر است یا بیمارستان خصوصی و یا بیمارستان دولتی؟ مشخص است که کدامیک از این بخش‌ها بهتر است متصدی بیمارستان شود؟ خیر. آیا احزاب و گروه‌های سیاسی مختلف ما، مانند کشورهای دیگر، نگاه خاصی دارند؟ برای مثال هر یک از احزاب جمهوری خواه و دموکرات در بعضی مسائل مثل همین بهداشت- تفاوت‌هایی دارند. مثلاً یکی معتقد است این بخش باید دولتی باشد و دیگری قائل به بخش خصوصی است. البته ادبیات جمهوری اسلامی متفاوت است. چراکه یک بخش مردمی هم دارد که نمی‌خواهد ذیل بخش دولتی یا خصوصی قرار بگیرد. این مردمی شدن خیلی مهم و از قضا سؤال برانگیز است. مثلاً این که آیا

در زمینه تأمین و مصرف منابع مالی هم همگی این کشورها در این حوزه سختگیری داشتند. مثلاً کشورهایی مثل فرانسه و انگلستان نظارت مالی دقیقی دارند و تشكلها را موظف کرده‌اند در صورت داشتن گردش حساب بیش از یک حد مشخص، پاسخگو باشند. از قضا این شفافیت سرمایه اجتماعی هم به دنبال خواهد داشت. چراکه رغبت افراد را به همکاری با این تشكلها افزایش می‌دهد

متأسفانه سرمایه اجتماعی نهادی ما در حوزه‌های مختلف پایین و در حال کاهش است و حوزه خیریه‌ها هم از این قاعده مستثنی نیست. ضعف ما هم دقیقاً در زمینه همین شفافیت و مواردی این چنینی است. بنابراین باید طی یک برنامه همه‌جانبه به سمت بهبود این نظارت عمومی و شفافیت حرکت کنیم. زیرا این از مواردی است که در سایر کشورها بسیار پرنگ بوده است

در مورد پیش‌نویس قانون تشكلهای اجتماعی هم توضیح بفرمایید که چه فرآیندهای را طی کرد؟

یک مختص‌ری هم اگر وارد پیش‌نویس بشویم، موضوع اصلی ما سیاست‌گذاری بود. در واقع ما با همان منطقی که در گفت‌وگو خدمتمن عرض کردم، سعی کردیم با یک خرد جمعی و حداثری پیش‌نویسی بنویسیم که بتواند این نکات را پوشش دهد. تجربه نویی هم بود که سعی کردیم با هم‌فکری کار را پیش ببریم. چراکه ما در حوزه‌های اجتماعی، بهویژه حوزه‌های مشارکتی، همان‌طور که در گفت‌وگو عرض کردم، معتقدیم که تشكلهای ذی‌نفع باید در تصمیم‌گیری و نظارت مشارکت داشته باشند و مطالبه‌گری کنند. بنابراین در مطالعه و تدوین پیش‌نویسی هم که نوشتیم، تلاش کردیم این اصل را حفظ کنیم و تصمیم‌گیری تشكلها را لحاظ بکنیم. این پیش‌نویس سه ویرایش خورد و همین نشان‌دهنده تمایل به مشارکت و هم‌فکری سایر تشكل‌هاست. در کل بیش از ۳۰۰ تشكل در این فرایند همراه ما بودند. به این منظور ما فراخوان‌های عمومی دادیم، نشست و همایش برگزار کردیم و به طرق مختلف از تشكل‌ها خواستیم که در این زمینه مشارکت کنند. خوشبختانه هم‌فکری حاصل شده

دعوت کنیم؛ اما این مدل دعوت معلوم نیست به کجا می‌رسد. ضرورت دارد برای این منظور سیاست‌گذاری و قانون‌گذاری کنیم و ساختارهای پشتیبان لازم را ایجاد کنیم. در ساحت نظارت هم بخش مردمی به شفافیت نیاز دارد. یعنی این بخش برای نظارت نیاز دارد که یک سری متون و منابع را در اختیار داشته باشد

در ساحت مطالبه‌گری، وجود یک فضا برای کنش‌گری ضروری است. فضای کنش‌گری چیست؟ قانون اساسی در اصل ۲۷ به راه‌پیمایی و این موارد اشاره می‌کند. اما ما می‌توانیم ابزارهای جدیدتری هم برای مطالبه‌گری داشته باشیم. مثل همین چیزهایی که در کارزار و نظرسنجی‌های آنلاین باب شده است. بنابراین سعی کردیم این فضا را هم ایجاد کنیم و در متون مختلفی که نوشتیم به این اشاره کردیم که سطح مشارکت در مطالبه‌گری نیازمند این مسئولیت‌ها و بسترها کنش‌گری است

در ساحت مشارکت در اجرا هم مواردی چون شفافیت در اجرا، رفع تعارض و منافع و احرار شایستگی‌ها ضرورت دارد. این مواردی که عرض کردم در واقع اولیت‌های سیاست‌گذاری در این چهار سطح است. ما هم سعی کردیم این سطوح را در متون مختلف مطرح کنیم. در پیش‌نویسی که اشاره کردید هم سعی کردیم این موارد را لحاظ کنیم

یعنی یکی از آسیب‌هایی که در این حوزه وجود دارد این است که بخش مردمی، که صدای کمتری دارد و تنها از سرمایه اجتماعی و روابط برخوردار است، به‌وسیله بخش دولتی و اقتصادی بلعیده شود. بنابراین باید اجازه این اتفاق را بدheim. درخصوص مصادره به نفع بخش دولتی می‌توان به حضور دولت در ارکان تشكل‌های مردمی اشاره کرد و درخصوص مصادره به نفع بخش اقتصادی هم به معافیت‌های مالیاتی و گمرکی

در بررسی‌هایی که از سایر کشورها به عمل آورده‌یم هم دیدیم که بیشتر کشورها روی همین دو نکته آخر تمرکز کردنند. این که بخش مردمی به اشتباہ دولتی یا انتفاعی نشود. و البته مهم‌تر از هر چیز این که اصل اولیه عقلانیت این‌طور حکم می‌کند که باید منطق و قانونی در این حوزه وجود داشته باشد. همه کشورها هم قوانینی دارند. برای مثال در غالب کشورهایی که دی‌دی‌م محل صدور مجوز یک جا بوده است (مثلاً نخست وزیری)

یکسویه هم نبود و کاملاً دوسویه بود. یعنی گاهی خود تشكلها می‌گفتند ما اصلاً به فلان نکته توجه نکرده بودیم. این سطح تصمیم‌گیری بود در سطح نظارت هم شفافیت داشتیم و هرچه را نوشتیم روی سایت گذاشتیم. این هم بعدی بود که سعی کردیم، همان‌طور که در پیش‌نویس مطرح کردیم، رعایت کنیم. سعی کردیم نظارت‌پذیر باشیم. چیزی هم از کسی مخفی نمی‌کنیم. هیچ جلسه‌ای نبوده که گروه‌های مردمی در آن حضور نداشته باشند و این طور هم نبوده که تشكیلی تمایل به مشارکت داشته باشد و ما آن را نادیده گرفته باشیم در این مسیر سعی کردیم به مطالبه‌گری‌های تشکلات هم پاسخ دهیم و مطالبات درست و مغفول آن‌ها را لحاظ کنیم. از طرفی ماسعی کردیم جلوی تعارض منافع و مفاسد را هم بگیریم. پس طبیعی بود که کسانی هم با این کار برخورد کنند مشارکت در ساحت اجرا هم نمودی در این کار نداشت. این فرآیند نوشتن پیش‌نویس بود. در مورد باقی مراحل هم کمیسیون تصمیم می‌گیرد و مان نقش چندانی در آن نداریم، غیر از این‌که یک نظر مشورتی بدھیم؛ ولی نظر تعیین‌کننده‌ای نخواهیم داشت اگر هم بخواهم به نکات دیگر پیش‌نویس پردازم، باید به این اشاره کنم که سعی کردیم حضور تشكیل‌ها را در شوراهای تصمیم‌گیری تضمین کنیم. دستگاه‌های دولتی را به پذیرش تصمیمات و حضور تشكیل‌ها در فرآیند تصمیم‌گیری و نظارت‌شان موظف کردیم. همچنین معین شد که دستگاه‌هایی در اختیار تشكیل‌ها قرار دهند (داده‌ها و اطلاعاتی که بالطبع غیرمحترمانه باشد). علاوه بر این‌ها سعی کردیم برای مطالبه‌گری تشكیل‌ها بستر ایجاد کنیم و در ساحت اجرا هم سعی کردیم با یک سری قواعد و شاخص‌ها که مورد استفاده

ما در ابتدا برای خیریه‌های هیئت امنایی محدودیت‌هایی ایجاد کرد بودیم. ولی، طی جلسات، گفت‌وگوها و حضورهای میدانی که داشتیم، آن محدودیت‌ها را، در نسخه‌های نهایی، حذف کردیم.

ما سعی کردیم بستر فعالیت تشكیل‌ها را برایشان مشخص کنیم تا بستر فعالیتشان در خیلی از حوزه‌ها محدود نباشد. برای مثال، سعی کردیم در بستر آموزشی و پژوهشی فعالیتشان را توسعه دهیم. سعی کردیم با ایجاد شفافیت برای تشكیل‌ها سرمایه اجتماعی ایجاد کنیم. البته برای اعمال این شفافیت بین خیریه‌های مختلف تفاوت قائل شدیم. چراکه خیریه‌ای که کوچک است و در سطح محله همکاری می‌کند، برای شفافیت و کسب سرمایه اجتماعی به سیستم کلانی نیاز ندارد و خود مردم به کار آن نظارت می‌کنند؛ اما وقتی قلمرو عملکرد خیریه از یک میزان مشخص بزرگ‌تر باشد، لازم است شفافیت ایجاد شود. همچنین سعی کردیم هزینه‌های قابل قبول را در حوزه خیریه‌ها گسترش دهیم تا انقدر محدود نباشد. البته این امر الان تقریباً روال شده است؛ اما ما قبل از این‌که این روال ایجاد شود، آن را هم در پیش‌نویس نوشتیم و هم در مکاتبات مختلفمان در جلسات مختلف با سازمان برنامه و بودجه و مجلس گفتیم که باید بخشی از تشویق‌های مالیاتی برای تشكیل‌ها و خیریه‌ها لحاظ شود.

فرض کنید یک یادو سال آینده، یا همین امسال، این پیش‌نویس تبدیل به قانون شود. مهم‌ترین تفاوت‌هایی که در حکمرانی حوزه نیکوکاری، خیریه و مشارکت‌های اجتماعی رقم می‌خورد، چه خواهد بود؟

تشکل‌های دنیاست، یک رتبه‌بندی برای تشکل‌ها انجام بدهیم تا فرایند اخذ پروژه‌ها با شفافیت و بر اساس شایستگی صورت گیرد و احتمال وجود رانت به حداقل برسد. این هم از محتوای کلی این پیش‌نویس در این چهار سطح

می‌کند و مسئولان مربوطه موظف‌اند طی دو ماه جواب مكتوب بدنهند که پذيرش شده‌اند یا نه و اگر پذيرش نشدن، به چه دليل بوده است. اگر هم از دو ماه بگذرد و پاسخی ندهند، به صورت خودکار مجوز داده می‌شود. اين از مشكلات جدي بود که خيريه‌ها و تشكيلات داشتند و آن را بطرف كرديم

به عنوان آخرین نکته باید بگوییم که شاهد مشارکت بسیار بالای فعالان حوزه خیر در طرح پیش‌نویس قانون و اصلاح آن بوده‌ایم. می‌فرمایید که آیا مورد یا مواردی در نسخه‌های جدید پیش‌نویس وجود دارد که بر اساس نقطه‌نظرات کارشناسان و منتقدین اصلاح شده باشد؟

بله؛ در فرایند پیشنهادها و انتقادها، وضعیت شوراهای خیلی تغییر کرد؛ یعنی شوراهای توسعه و نظارت تغییرات بنیادینی پیدا کرده است. همچنین ما در ابتدا برای خيريه‌های هيئت امنايی محدوديت‌هایی ايجاد کرده بودیم. ولی، طی جلسات، گفت‌وگوها و حضورهای ميداني که داشتیم، آن محدودیت‌ها را، در نسخه‌های نهايی، حذف کردیم

سعی کردیم حوزه‌های مختلفی برایشان ايجاد کنيم تا بتوانند در مراحل مختلفی که می‌تواند برای آن‌ها داده ايجاد کند، حضور داشته باشند. ترتیبی دادیم تا دستگاه‌های مختلف به تشكيل‌ها کمک کند و مشوق آن‌ها باشند. برای مثال، شهرداری مکان‌هایی در اختیارشان قرار دهد و سازمان صداوسیما برنامه‌هایی را به آنان اختصاص دهد.

چند چالش هم در حوزه وضعیت‌شناصی و مشارکت اجتماعی شناسایی کردیم (مانند چندتولی‌گری تشكيل‌ها). آیا در این موارد هم بهبودی ايجاد خواهد شد؟ بهويژه که این مورد (و بلاشكليفي حاصل از آن) يكی از بزرگ‌ترین مواردی است که خيريه‌های استان‌های مختلف از آن گله‌مندند.

بله اين‌ها هم از مواردی هستند که در پیش‌نویس لحاظ شده‌اند. يكی از راحت‌ترین کارهایی که ما در اين زمينه انجام دادیم، آنلайн کردن ثبت خيريه‌ها بوده است. البته که ما هیچ سازمانی را حذف نکردیم تا همه بهنوبه خود کمک کند؛ ولی يك‌جا باشند. در واقع يك سایت مشخص هست که متقاضیان مجوز اطلاعاتشان را روی آن بارگذاري

کتاب نوازش کلمات

گزیده آثار نخستین کنگره شعر یتیم

چین برگ و باری هیچ زیبنده و برازنده شوق و
شرم ادب پارسی نبوده و نیست.
وی در خصوص کیفیت اثر نیز اظهار داشته که:
«حتماً قدم‌های نخست بی‌عیب و ایراد نیست که
نباید باشد؛ اما همه قدم‌های اول با همه عیب‌ها
و ایرادها راه را باز و جاده را پی‌کوب کرده‌اند برای
راه‌سپاران و راه‌سپاری پیش رو».

گفتندی است، پیش از مرور اشعار اصلی، اشاره‌ای
گذرا نیز به تأثیر غم‌یتیمی در اشعار برخی
از شاعران نام‌آور فارسی صورت گرفته است؛
شاعرانی چون سنایی، سعدی، پروین اعتضامی،
ملکالشعرای بهار، نیما یوشیج، شهریار، حسین
منزوی، محمدعلی بهمنی، سیدعلی موسوی
گرمارودی و قیصر امین‌پور

در ادامه می‌توانید چند نمونه از اشعار ستی این
مجموعه را مطالعه کنید

«...دور باد از ما فروبندیم چشم
بر یتیم و دیده بارانی اش

اشک او آینه اشک خداست
چین نیندازیم بر پیشانی اش...»
رضا اسماعیلی

«...تنها یی تلغیتیمان را نمی‌فهمی
تنها ترین تنها هم اگر باشی...»
زین العابدین آذر ارجمند

«...یتیمی هفت سال پیش کشف پاره‌ای
پوشید
حدود هفت سالی می‌شود باران نمی‌آید...»
عمران بهروج

« به شب بگو نوازد سر یتیمان را
امیر برده دل مضطرب یتیمان را

له خنده ساخته و آنگه به اشک پروردده
به چشم شهر، گل پرپر یتیمان را...»
مرتضی حیدری آل کثیر

کتاب نوازش کلمات، گزیده آثار نخستین کنگره
شعر یتیم است که مرتضی امیری اسفندقه آن را
تدوین و گردآوری کرده و نشر نزدیک‌تر نیز آن را
به چاپ رسانده است

این اثر که به اهتمام مؤسسه خیریه عترت بوتراب
تهیه شده، شامل ۱۱۰ شعر، در قالب‌های گوناگون
و دسته‌بندی‌هایی اعم از شعر ستی، شعر نو،
ترانه، شعر کودک و نوجوان و قطعه ادبی است
در ابتدای کتاب دیباچه‌ای از سیدناصر محمد سیدی
آمده که در آن معرفی مختصری از مؤسسه خیریه
عترت بوتراب ذکر شده است

« مؤسسه خیریه عترت بوتراب از سال‌های
نه‌چندان دور در راستای تکریم ایتمام به صورت
علمی و منطقی و بهره‌گیری از تجربیات دیگر
مؤسس‌های خیریه و نصایح بزرگان... گام‌های
مؤثری را برداشته...»

محمد سیدی در ادامه، با اشاره به چگونگی
شکل‌گیری ایده این اثر، به طرح این موضوع
می‌پردازد که اعضای مؤسسه، با در نظر گرفتن
همیت کار فرهنگی در حوزه یتیم، بر آن شدند
که با تولید آثار فرهنگی و هنری در این حیطه و
نیز گسترش فرهنگ یتیمنوازی، به متفع ساختن
نیازهای یتیمان پردازند. این گونه شد که طرح
برگزاری یک کنگره ادبی با موضوع ایتمام در دستور
کار مؤسسه قرار گرفت و آثار شکری جمع‌آوری
شد که در این اثر در دسترس مخاطبان قرار گرفته
است

در ادامه کتاب نیز مقدمه‌ای از گردآورنده و
تدوین‌گر آن، مرتضی امیری اسفندقه، درج شده
است. امیری، در شرح خلاصه اشعاری با مضمون یتیم
در بدنه اشعار فارسی، این گونه سخن گفته
«آنچه که درخور یادآوری است خود همه این
است که تهی ماندن درخت تنومند ادب پارسی از

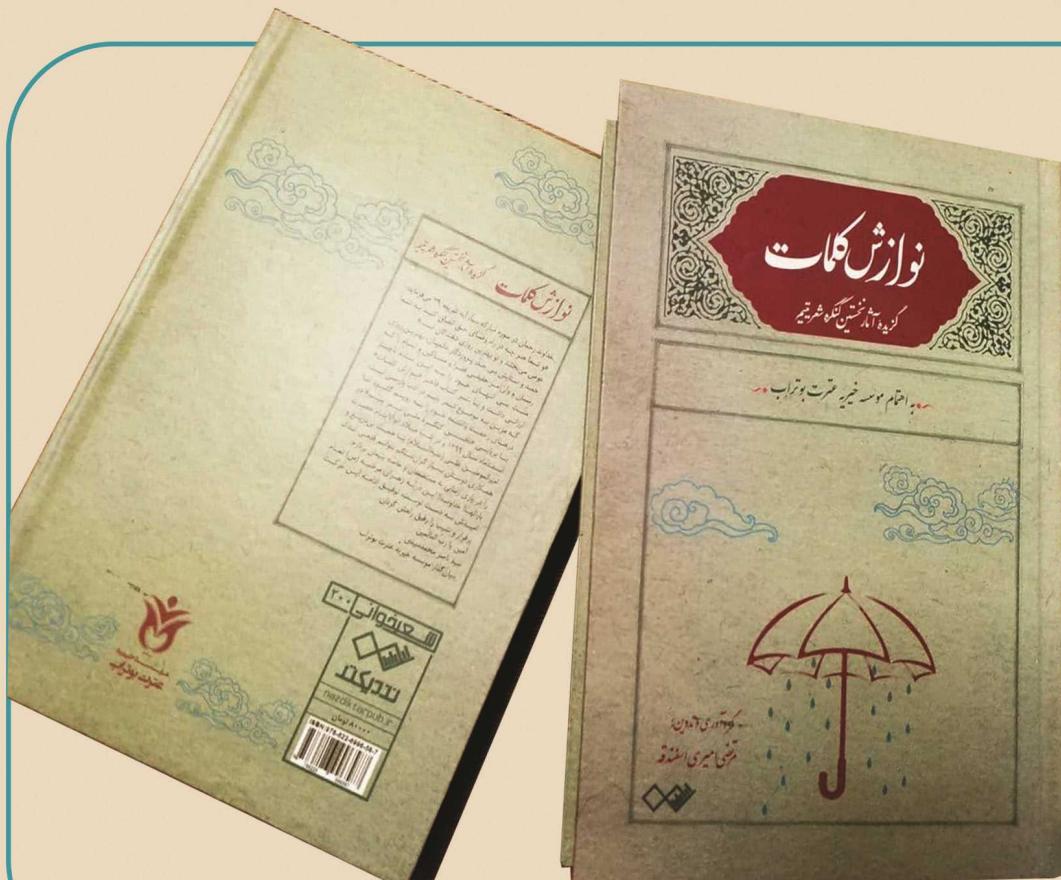

هم برای ادبیان، نویسنده‌گان و شعراء برای مواجهه با این حوزه و کسب ایده جهت خلق آثار بیشتر در آن. امید است مسیری که به‌واسطه خلق این آثار آغاز شده، توسط سایر اهل قلم نیز دنبال شود تا در آینده شاهد غنای این بخش از ادبیات فارسی نیز باشیم و به آن بپالیم

مشخصات کتاب

عنوان: نوازش کلمات / گزیده آثار نخستین کنگره شعر یتیم
گردآورنده: مرتضی امیری اسفندیه
انتشارات: نشر نزدیک تر
تعداد صفحات: ۳۰۷
قیمت چاپ اول: ۸۰۰۰۰ تومان

در مجموع می‌توان این اثر را در زمرة نخستین آثار مستقل شعری با موضوع یتیم در شعر پارسی به حساب آورد. اگر از منظر متقدانه بخواهیم کتاب نوازش کلمات را مورد بررسی قرار دهیم، بدون شک آن را بی‌عیب نخواهیم یافت؛ اما در نظر گرفتن یک نکته ضروری است و آن هم پیشگام بودن این اثر و بدیع و نو بودن آن است. به بیان دیگر تا پیش از خلق این کتاب خلائی جدی درخصوص پرداختن به موضوع ایتمام در بدن اشعار فارسی به چشم می‌خورد و این مجموعه اولین پیشگام در مسیر پرداختن به این موضوع بوده است. علاوه بر این خود امیری اسفندیه نیز به این موضوع اشاره کرده که در گرینش آثار عامدانه صداقت گفتار و محتوا را بر فرم ظاهری اشعار ترجیح داده‌اند. بر این اساس می‌توان نتیجه گرفت ارزش معنوی این اثر بیش از کیفیت صوری آن است. بدیهی است مطالعه این اثر مفید خواهد بود؛ هم برای مخاطبان عام، جهت ارتقاء سطح ادبی و معنوی خود و پذیرش و گسترش فرهنگ یتیمنوازی، و

مؤسسه‌های عضو

شبکه ملی خیریه‌های حامی ایتم

تهران

انجمن کودکان مهر هستی
 مؤسسه خیریه عترت فاطمی
 مؤسسه خیریه نیکوکاران راز
 مؤسسه خیریه عترت بوتراب
 مؤسسه خیریه ریحانه سعادت
 مؤسسه خیریه ندای مهر ایرانیان
 مؤسسه خیریه اشرف الانبیاء (ص)
 مؤسسه نیکوکاری حاج قاسم فرهاد
 مؤسسه خیریه طاها (طیعه نور امید)
 عام المتفعله نیکوکاری فرهنگی و پرورشی و آموزشی
 اکبر ابراهیمی

مرکزی

مؤسسه خیریه همنفس
 مؤسسه خیریه شجره طوبی
 مؤسسه خیریه امام رضا (ع)
 مؤسسه خیریه لبخند مبین آرا
 مؤسسه خیریه همای رحمت امیرالمؤمنین (ع)

خراسان رضوی

مرکز هماهنگی مؤسسات خیریه مشهد

چهار محال و بختیاری

مؤسسه خیریه حضرت ابوالفضل (ع)

فارس

مؤسسه خیریه توانمندی و خودکفایی زنان خودسرپرست و بی‌سروپرست عطیه
 مجتمع مددکاران اجتماعی خیریه ابوالفضل العباس (ع)
 مؤسسه خیریه باب الحوائج حضرت ابوالفضل (ع)
 مؤسسه خیریه خادمین حضرت بتول (س)
 مؤسسه خیریه رهروان خاندان نبوت (ص)
 انجمن مددکاری ایتم مهدی فاطمه (ع)
 مؤسسه خیریه انصار امیرالمؤمنین
 مؤسسه خیریه چلچراغ آل طها
 مؤسسه خیریه امام صادق (ع)
 مؤسسه خیریه منتظران ظہور
 مؤسسه خیریه امداد باران
 خانه خیرین استان فارس
 مؤسسه خیریه یار مهربان

خراسان جنوبی

مؤسسه خیریه حضرت عباس (ع)

سیستان و بلوچستان

مؤسسه خیریه خادمین کتیج
 مؤسسه خیریه سبز اندیشه امید هامون

انجمن حمایت از کودکان مستعد به تحصیل
جمعیت خیریه قلب های سبز
بنیاد خیریه یاران مهر او جان
 مؤسسه مردم نهاد نوید همیاری

مؤسسه قاصدک مهر

انجمن خیریه حمایت از افسار آسیب
پذیر پویندگان مهر

مؤسسه خیریه نازنین زهرا
 مؤسسه خیریه ایتمان الغدیر

مؤسسه خیریه گل های نسیم

مؤسسه خیریه ۱۴ معصوم

مؤسسه خیریه سفیر عاطفه ایوان

مؤسسه خیریه هیوای زیان
 مؤسسه خیریه عدالت و برابری
 مؤسسه خیریه باقیات صالحات کامیاران
 مؤسسه خیریه حمایت از دختران و زنان

مؤسسه خیریه نگهداری کودکان بی سرپرست حضرت علی اکبر (ع)
 مؤسسه شانه روزی و خیریه توانبخشی معلولین ذهنی محمودیه
 مؤسسه نگهداری از کودکان بی سرپرست شهید مرتضوی
 مؤسسه خیریه قمر بنی هاشم حضرت ابوالفضل (ع)
 مرکز توانبخشی و نگهداری معلولین ذهنی فیض
 مؤسسه خیریه حضرت قمر بنی هاشم (ع)
 مؤسسه خیریه حضرت فاطمه زهرا (س)
 مؤسسه خیریه حضرت فاطمه زهرا (س)
 مؤسسه خیریه حضرت جوادالائمه (ع)
 مؤسسه خیریه حضرت ابوالفضل (ع)
 مؤسسه خیریه ایتمان خوبیان روزگار
 مؤسسه خیریه سیدالساجدین (ع)
 مؤسسه خیریه حضرت زهرا (س)
 انجمن مددکاری امیرالمؤمنین (ع)
 خانه گل های بهشت صبا عطیه
 مرکز خیریه حضرت علی (ع)
 خانه کودک و نوجوان اعظم
 مؤسسه خیریه امام علی (ع)
 مؤسسه خیریه شجره طیبه

مؤسسه خیریه ۱۴ معصوم

مؤسسه خیریه عترت بوتراب

سیدناصر محمد سیدی

بنیانگذار مؤسسه خیریه عترت بوتراب

به ایتم را مورد تأکید قرار دادند. چرا یک سازمان یا بنیادی را بنا نمی کنید تا به ایتم خدمات ویژه ارائه دهد؟» ما نیز با تأسی از حضرت امام علی (علیه السلام) و با تأثیر از شعری با این مضمون: «به ذره گر نظر لطف بوتراب کند، به آسمان رود و کار آفتاب کند» کارمان را در حوزه ارائه خدمات ویژه به ایتم مستمند در کشور آغاز کردیم. یکی از حسرت های من این است که کاش توفیق داشتم و از ایام نوجوانی و جوانی شخصیت والای ائمه را بیشتر می شناختم. من هرچه دارم با تأسی از مولای جوانمردان است و از این رو سعی کردم در این حوزه از ایشان الگوبرداری کنم و همواره در فعالیت های اجتماعی خودم به این نکته توجه کرده ام

و اینجا بود که خیریه عترت بوتراب را تأسیس کردیم. اگر امکانش هست، کمی از نحوه تأسیس خیریه بفرمایید.

من چه در حوزه کار شخصی و چه در فعالیت های اجتماعی و عام المفعه، عميقاً معتقدم که یا باید کاری را شروع نکرد یا اگر شروع کردیم، به بهترین وجه، به زیباترین صورت و با مستحکم ترین پایه ها شروع کنیم و با دقت و سرعت و برنامه ریزی پیش ببریم. در بحث انجام کار خیر، حساسیتم به مراتب از کارهای شخصی خودم بیشتر است. معتقدم کم وزیاد و سودی که به خودم مربوط می شود، چون مال شخصی است، قابل اغماض است؛ اما کاری که با نیت خیر انجام می شود، به حساب خدا و به نیت اهل بیت (علیهم السلام) انجام می شود. در این بخش، من هم حساس تر و هم سخت گیرتر. لذا وقتی در عرصه امور خیر

جناب آقای سیدی،
با تشکر از فوستی
که در اختیار ما
قرار دادید، لطفاً
نکاتی از اقدامات
خیرخواهانه تان
بفرمایید.

امروز بیشتر هم ولایتی ها و دیگر دوستان و عزیزان در استان های کشور، من را به عنوان مؤسس خیریه عترت بوتراب می شناسند. اما باید اشاره کنم کارهای خیر و فعالیت های اجتماعی و عام المفعه ما قبل از تأسیس عترت بوتراب صورت می گرفت. برای مثال، باید عرض کنم در ساخت مسجد، پل سازی، ساخت حسینیه و احداث مدارس و دیگر حوزه های امور خیر توفیق خدمت داشتم. اما این فعالیت ها و اقدامات انجام شده مدون و سازمان یافته نبود تا این که حدود ۱۲ سال قبل، یک روزی که در امارات با سفیر محترم جمهوری اسلامی ایران، آقای دکتر هادی، جلسه ای داشتیم، ایشان ما را به این مسیر سوق داد و گفت: «شما که این همه فعالیت خیرخواهانه دارید، چرا به ایتم توجه ویژه نمی کنید؟ زیرا خداوند در قرآن کریم در بیش از ۳۳ آیه به شکل مستقیم توجه و خدمت به ایتم را مورد عنایت و تأکید قرار داده و همچنین مولای جوانمردان حضرت علی (علیه السلام) نیز این همه خدمت به ایتم را سفارش کرده و نبی گرامی اسلام (صلی الله علیه و آله وسلم) و ائمه اطهار (علیهم السلام) نیز توجه

ما با تأسی از
حضرت امام علی
(علیه السلام) و با
تأثیر از شعری با این
مضمون: «به ذره گر
نظر لطف بوتراب کند،
به آسمان رود و کار
آفتاب کند» کارمان را
در حوزه ارائه خدمات
ویژه به ایتم
مستمند در کشور
آغاز کردیم.

اقدام می کنیم، باید برنامه ریزی ما چنان باشد که اگر بعد از ما فرزندانمان و بانیان خیر خواستند مسیر ما را ادامه دهند، بینند ریل گذاری ها برای رسیدن به اهداف متعالی مؤسسه در بخش های مختلف به درستی صورت گرفته و امورات به سهولت و به درستی انجام می شوند. لذا در قدم اول، در حوزه کار خیر که خواستیم مؤسسه خیریه عترت بوتراب را تأسیس کنیم، سعی کردم از همه تجربیاتی که در دنیا وجود دارد، استفاده کنم. اول سعی کردم به سراغ مؤسسه هایی که خوجه های هندي بینانگذارشان بوده و مدیران آنان مؤسسه را اداره می کند، بروم که متوجه شدم آنان از شیعیان ناب حضرت علی (علیه السلام) در لندن هستند. چندین مؤسسه خیریه را بازدید کرده و با آن آشنا شدم و نقاط قوت آنها را فرا گرفتم. سپس به لبنان رفته و از مؤسسه خیریه خانم ریابه بازدید کردم. به تونس، آلمان، ترکیه و خیلی از کشورهای دیگر نیز که در حوزه خدمات اجتماعی و توجه به ایتمام کارهای خاص و ویژه انجام می دادند، سر زدم. سعی کردم زیرساخت ها و ساختارهایی را که این کشورها داشتند (اساسنامه، آینین نامه و نوع خدماتی که می دادند) فرا بگیرم. پس از این بازدیدها و کسب اطلاع از تجربیات مؤسسه های فعال در امور خیر در کشورهای مختلف که اشاره کردم، به ایران بازگشتم و با جمع دوستان و افراد فاضلی که ارتباط داشتم (آقایان دکتر هادی، شاهچراغی، مرحوم حجت الاسلام شکوری امام جمعه خوی، عشقی ثانی، مرحوم نیری و مدیران مؤسسه بوتراب)، اقدام به تشکیل یک مجموعه مدیریتی برای آغاز کار منسجم در حوزه ایتمام و کمک به محرومان نمودم. قرار شد همگی تحقیق کنیم و بینیم در داخل کشور کدام مؤسسه ها این شاخص ها را رعایت می کنند و کدام مؤسسه ها از قابلیت های بیشتری در ارائه خدمات بهتر به ایتمام بجهه متنندند. به همین منظور به اصفهان رفتیم و بهترین ها را در اصفهان یافتیم. به استان خراسان رضوی رفتیم و از آنها نیز موارد بسیاری یاد گرفتیم. همچینیم به استان های فارس، تهران، البرز و ... رفتیم و این استان ها را نیز بسیار پریار، قابل و توانمند یافتیم و سعی کردیم از مؤسسه های آنها یاد بگیریم. درنتیجه این مطالعات در داخل کشور، دریافتیم در کجا مؤسسه های خیریه قابل و توانمند وجود دارد و کدام استان ها از این منظر ضعیفاند. فکر می کنم در آن مقطع بیش از ۱۳ استان کشور را

مورد مطالعات جدی قرار دادیم و بعد از آن برای ثبت مؤسسه خیریه عترت بوتراب اقدام کردیم

مهمنهین فعالیت های خیریه عترت بوتراب تا الان چه بوده است؟

ما در موضوع مؤسسه خیریه عترت بوتراب چند ویژگی خاص داریم. البته این ویژگی ها حاصل تمام مطالعاتی بوده که در کشورهای مختلف و جمهوری اسلامی ایران انجام داده ایم. از میان وجود تمایز خاصی که این مؤسسه با خیریه های دیگر دارد، داشتن نرم افزار، یک مورد بسیار ویژه است. ما در قدم اول تلاش کردیم بهترین نرم افزاری که بتواند شناخت لازم را از جامعه هدف ما به دست دهد، تهیه کنیم. زیرا اگر از جامعه هدفمان شناخت دقیق نداشته باشیم، ارائه خدمات به آنها تقريباً امری غیرممکن خواهد بود. نرم افزار این امکان را می دهد که شما از حدود ۷۵۰۰ تا ۸۰۰۰ فرزند یتیم در ۸ استان کشور (آذربایجان غربی، آذربایجان شرقی، ایلام، کرمانشاه، کهگیلویه و بویراحمد، چهارمحال و بختیاری، هرمزگان و سیستان و بلوچستان) با ۴۷۳۰ مادر ایتمام شناخت پیدا کنید. در واقع این نرم افزار به ما این امکان را می دهد که تک تک بچه ها را، با تمام مشخصاتی که دارند، از توانمندی ها و قابلیت های آنها گرفته تا مشخصات ظاهری شان را ثبت کرده و استفاده کنیم. دوستان ما حتی عالیق و سلایق آنها را در پرونده هایشان ثبت کرده اند. در امر تحصیل، در طول سال تحصیلی، رشد و افت تحصیل فرزندانمان رصد می شود

دومین وجه تمایزی که می توانم به آن اشاره کنم، در زمینه توجه به مادران ایتمام است. شاید بتوان گفت کمتر مؤسسه خدمت به ایتمام، به مادران توجه ویژه دارد؛ یا لاقل من اطلاع ندارم. در صورتی که مادران ایتمام متأسفانه عموماً جوان هستند (از ۱۸ تا ۳۵ سال) و نیازمند توجه؛ یعنی عمدۀ مادران ۴۷۳۰ خانوار و مادران یتیم ما در این رده سنی قرار دارند

این مادران تمام زندگی و جوانی خود را وقف پرورش فرزندان کرده و خودشان را هم فدای آنان می کنند. ما در این مؤسسه افتخار این را داریم که

الحمد لله به مادران ایتمام توجه ویژه داشته باشیم و هیچ وقت آنها را فراموش نمی‌کنیم. هرجا که مادر یتیم اهل مدیریت است، فرزند وی درس خوان، تلاشگر و موفق است و در آینده امید است که مدارج عالی تحصیلی را طی کرده و هم خود و هم مادر و خانواده‌اش بهره‌مند از موهاب تلاش آن فرزند شوند. اما هر خانه‌ای که مادر چهار ضعف در مدیریت باشد، به تبعیت از آن، فرزند نیز چهار مشکل شده و گرفتاری‌های عدیدهای دائم برای فرزند یتیم و مادر پیش می‌آید. به همین دلیل در خیریه عترت بوتراب، تلاش کردیم تا با مادران عزیز در بخش‌های تربیتی، مدیریت خانواده، روحی و روانی و نیز ایجاد شغل برای مادران، کرامت آنان را حفظ کرده و توجه ویژه‌ای به موارد ذکر شده بشود

از موفقیت‌های مؤسسه عترت بوتراب که مورد تأیید و تقدير سازمان‌های مردم‌نهاد، کمیته امداد، سازمان بهزیستی کشور و شبکه ملی خیریه‌های حامی ایتمام نیز واقع شده است، اتفاق مبارک توجه ویژه عترت بوتراب به مادران عزیز ایتمام است. ما در طول سال با خانواده‌های تحت پوشش مؤسسه ارتباط داریم و خانواده‌ها و امورات جاری مادر و فرزندان را رصد کرده و نقاط ضعف و قوت آنان را بررسی و در نشست‌های کارشناسی و مشاوران مؤسسه به بحث می‌گذاریم

مادران موفق را که در حوزه‌های مختلف ویژگی خاص داشته و یا اقدام مثبتی در جهت رفع معضلات فرزندان انجام داده‌اند، شناسایی و در یک گردهمایی و همایش سراسری و استانی، با هدایایی ارزنده، از این مادران تجلیل و قدردانی نموده‌ایم. این امر باعث رشد فرهنگی خانواده و تزریق روحیه نشاط و امید به فضای خانه و خانواده خواهد شد که برای مؤسسه ما از اهمیت بالایی برخوردار است؛ چراکه من به عنوان مؤسسه خیریه عترت بوتراب، معتقد افسرده‌گی، ناامیدی و غم و اندوه، مانعی بزرگ در راه پیشرفت و حرکت است و به همکارانم همواره توصیه کرده‌ام، باید همه همت‌مان را صرف آن کنیم که خانه و محیط خانوادگی فرزندان ما، با نشاط، با امید و شور و شوق باشد. بخشی از برنامه‌ریزی‌های مؤسسه خیریه بوتراب به رفع دغدغه و نگرانی مادران عزیز و فرزندانمان اختصاص دارد. به همین منظور، بانوانی که بر اساس فعالیت و مشارکت فردی خود و مساعدت مؤسسه موفق به رفع مشکل و

من این بالاترین سرمایه
 مؤسسه خیریه عترت
 بوتراب است

حوزه اشتغال

ما در مؤسسه عترت بوتراب به کارآفرینی برای مادران ایتمام توجه و اهتمام ویژه داریم؛ چراکه معتقد‌یم باید کرامت انسانی و شخصیت اجتماعی و روحیه مادران عزیز

حفظ شود. مؤسسه سالیانه یک همایش یک روزه سراسری با عنوان چرخه زندگی در مراکز استان با هدف شناخت قابلیت‌ها، توانمندی‌ها، علایق و استعداد مادران ایتمام برگزار می‌کند. بعد از شناخت ویژگی‌ها و قابلیت‌های شرکت‌کنندگان، به تناسب نیاز و علاقه‌مندی آنان، این عزیزان در مجموعه‌های کارآفرینی، از جمله گوهر تراشی، فرش‌بافی، بافندگی، تولید محصولات خانگی، مواد غذایی و خیاطی مشغول به کار می‌شوند. لذا با احداث سالن‌های دوزندگی، خیاطی و تأمین ملزمومات و ماشین‌آلات مورد نیاز، موفق شدیم صدها تن از مادران را در این کارگاه‌ها مشغول به

**من چه در حوزه کار
 شخصی و چه در فعالیت‌های
 اجتماعی و عام‌المنفعه، عمیقاً
 معتقدم که یا باید کاری را شروع
 نکرد یا اگر شروع کردیم، به
 بهترین وجه، به زیباترین صورت و
 با مستحکم‌ترین پایه‌ها شروع
 کنیم و با دقت و سرعت و
 برنامه‌ریزی پیش‌بریم.**

اعم از دندانپیشک، پزشک عمومی و کادر درمانی، به استان‌های جامعه هدف عزیمت و به مدت دو هفته در منطقه مستقر می‌شوند. این داوطلبان، در این مدت، خدمات پزشکی فوق العاده‌ای به خانواده‌های تحت پوشش و سایر افراد منطقه ارائه می‌دهند

کنگره شعر یتیم

به عنوان حسن ختم این گفت‌وگو به یکی دو نمونه از کارهای فرهنگی صورت گرفته در مؤسسه اشاره می‌کنم. در سال گذشته برای نخستین بار کنگره ملی شعر یتیم با حضور شاعران و اساتید برجسته شعر و ادب در کشور برگزار شد. فراخوان سراسری دادیم و از اهل ادب و شاعران عزیز خواستیم تا در باب یتیم، اکرام یتیم، یتیمنوازی و یتیم در فرهنگ و ادب پارسی، سروده‌های خود را برای دبیرخانه کنگره که در محل مؤسسه عترت بوتراب دایر شد، ارسال کنند. بحمد الله صدھا اثر خوب در قالب غزل، قصیده، شعر نو، شعر آزاد و سرود و ترانه از سراسر کشور به دبیرخانه ارسال شد. آثار رسیده از اساتید شعر و ادب، به‌وسیله هیئت داوران کنگره مورد بررسی قرار گرفت و به نفرات اول تا سوم هر بخش نیز از سوی مؤسسه جوایز نفیس اهدا گردید.

دو قطعه از سرودهای برگزیده به گروه موسیقی تالار وحدت داده شد که به همراه موسیقی ساخته و اجرا شد

آثار انتخابی هیئت داوران کنگره کتاب نفیسی شد با نام «نوازش کلمات» که این عنوان کتاب ویژه یتیم در بعد از انقلاب اسلامی برای نخستین بار به زیور طبع آراسته و به چاپ رسید و به هر یک از مهمانان نیز در روز برگزاری مراسم اختتامیه کنگره شعر یتیم در تالار وحدت اهدا گردید

به بهانه برگزاری کنگره، با همکاری سازمان فرهنگی هنری شهرداری تهران، تالار رودکی و سازمان صداوسیما، پوسترها و بنرهای چاپ شده با عنوان یتیم، شعر یتیم و یتیمنوازی در فضای تبلیغاتی شهر تهران به چشم می‌خورد. این مورد را عرض کردم تا به این نتیجه برسم که ما باید در کنار فعالیت‌های آموزشی، فرهنگی، خدماتی و بهداشتی و درمانی، از امر ترویج و تبلیغ برای نشر فرهنگ احسان و نیکی و ایتم و رفع محرومیت از محرومان جامعه، به‌ویژه کودکان، غفلت نورزیم

کار کنیم. این امر دو مزیت قابل ذکر دارد: نخست آنکه مادران عزیز مزد کار و تلاش خود را دریافت می‌کنند. این امر باعث می‌شود عزت نفس بانوان محترم حفظ شود. دیگر اینکه محیط کارگاه و جمع بانوان که با هم مشغول تلاش و فعالیتند، باعث نشاط درونی، حفظ روحیه، افزونی امید به آینده در آنان و در نتیجه فضای گرم خانواده شود

حوزه مسکن

علاوه بر اشتغال، در حوزه مسکن هم بحمد الله قدم‌های بلند و متمرثم در تأمین مسکن عزیزان تحت پوشش برداشته‌ایم. خوشبختانه در یک سال گذشته موفق شدیم هزار واحد مسکونی برای خانواده‌های ایتام خود بسازیم و یا برای برخی از خانواده‌ها خانه خریداری کنیم. به نظرم بیش از ۸۵ درصد از خانواده‌های تحت پوشش مؤسسه عترت بوتراب در منازل خودشان زندگی می‌کنند. ما در احداث، مرمت و تعمیر واحدهای مسکونی زلزله‌زده و نیز واحدها و مدارس زلزله‌زده در شهرستان خوی نیز قدم‌های قابل توجهی برداشته و توفیق خدمت به هموطنان عزیز را داشته‌ایم که این مهم خود نیاز به بخشی مجزا و مفصل دارد که در جای خود باید به آن پرداخته شود.

در بخش درمان و پزشکی

ما به امر بهداشت درمان خانواده نیز توجه ویژه‌ای داریم و برای من و همکارانم این مهم از اولویت ویژه‌ای برخوردار است. به گمان من در خانواده ایتم اگر فرزند یا یکی از اعضای خانواده و بهخصوص مادر گرفتار بیماری، بیمارستان و ناراحتی جسمی و روحی باشد، مجازی برای رسیدن به دیگر نیازمندی‌ها، از قبیل تحصیل و آموزش و غیره باقی نمی‌ماند. در مؤسسه عترت بوتراب، خانواده‌هایی که در آن یک عضو خانواده از بیماری خاص یا صعب‌العلاج رنج می‌برد، به‌طور ویژه مورد رصد و امداد و مساعدت همکاران من قرار دارند و موارد اورژانسی را هم به کمک همکاران مؤسسه و دوستان عزیز خارج از مؤسسه، پیگیری می‌کنیم. همواره اقدامات لازم برای رفع مشکل این دسته از فرزندان و ایتمان عزیز و یا مادر آن خانواده صورت می‌پذیرد. یکی از کارهای ماندگار و کم‌نظیر مؤسسه عترت بوتراب، اعزام گروه داوطلبان دندانپیشک و پزشک، متشكل از ۴۰ پزشک،

شناخت منابع اجتماعی و کاربرد آن در مددکاری اجتماعی

سید حسن موسوی چلک

دکتری مددکاری اجتماعی و رئیس انجمن مددکاران اجتماعی ایران

مشاوره‌های مختلف در حوزه‌های شغلی، تحصیلی، تربیتی، خانوادگی، حقوقی و...، (اورژانس اجتماعی بهزیستی) برای ارائه خدمات به کودکان در وضعیت مخاطره‌آمیز از قبیل کودک‌آزاری، فرار، اقدام به خودکشی، کودکان کار در خیابان و...، (خط ملی اعتیاد بهزیستی و ستاد مبارزه با مواد مخدر ریاست جمهوری) برای دریافت خدمات و اطلاعات در حوزه مواد مخدر و روانگردان‌ها، ۱۵۷۰ (خط ملی نماد: نظام مراقبت اجتماعی دانش‌آموzan وزارت آموزش و پرورش) برای ارائه خدمات مشاوره‌ای و در صورت لزوم مداخلات لازم برای دانش‌آموzan در وضعیت مخاطره‌آمیز، خط ۱۲۹ (قوه قضایی) برای ارائه خدمات مشاوره‌ای در حوزه‌های حقوقی و قضایی، ۱۶۱۶ (خط ملی هاتف) برای ارائه خدمات و اطلاعات مرتبط با جامعه ایثارگری، خط ملی ۱۶۶۶ (امور بیمه سلامت-سازمان بیمه سلامت) برای ارائه خدمات و اطلاعات در حوزه بیمه سلامت و همگانی و خانواده‌های نیازمند، اتباع خارجه و همین‌طور خطوط تلفنی دولتی و خصوصی دیگر اشاره کرد

سامانه‌های ارائه خدمات و اطلاعات

این سامانه‌ها، بهویژه بعد از کرونا و به‌واسطه اهمیت ارائه خدمات از راه دور، از جمله مددکاری اجتماعی از راه دور، بیش از گذشته راهاندازی شدند. بستگی به نوع نیاز کودکان و خانواده‌های آنان، این سامانه‌ها متعدد و متفاوت هستند که مددکاران اجتماعی هر مؤسسه لازم است از این سامانه‌ها اطلاع کافی داشته باشند. اطلاعاتی درخصوص نوع خدمات، گروه هدف، فرایند ارائه خدمات، شرایط ارائه خدمات، مدارک لازم برای استفاده از سامانه‌ها و...

لذا ضروری است لیست یا جدولی از این سامانه‌ها در مراکز موجود باشد. این سامانه‌ها می‌توانند مربوط به داخل مؤسسه محل کار مددکاران اجتماعی باشد یا خارج از مؤسسه. در بسیاری مواقع ارجاع افراد برای بهره‌گیری صحیح از این سامانه‌ها می‌تواند بهترین مداخله محسوب شود. بهویژه زمانی

یکی از ویژگی‌های مهم مددکاران اجتماعی در هر کشوری، از جمله ایران، شناخت منابع اجتماعی است. منظورم از منابع اجتماعی، همه ظرفیت‌های موجود در جامعه است که مددکاران اجتماعی شاغل در مراکز دولتی، خصوصی، خیریه‌ها و... می‌توانند در اجرای مراحل شش گانه فرایند مددکاری اجتماعی از آنها استفاده کنند. این شناخت، که منظورم از شناخت تسلط است نه فقط آشنایی، بستگی به مؤسسه‌ای که مددکاران اجتماعی در آنجا فعالیت دارند یا گروه‌هایی هدف مرتبط با هر مؤسسه، می‌تواند متفاوت باشد. مثلاً مددکاران اجتماعی فعال در مؤسسه‌ها ارائه کننده خدمات به کودکان، لازم است به منابع اجتماعی مختلف مرتبط با این گروه هدف و خانواده‌های آنان مسلط باشند. از آنجایی که یکی از مهم‌ترین وظایف مددکاران اجتماعی، بهره‌گیری از ظرفیت‌ها و منابع موجود است، این شناخت در فرایند مددکاری اجتماعی کاربردهای زیادی دارد که از جمله آنها می‌توان به موارد زیر اشاره کرد

- * ارجاع به موقع و صحیح و مناسب با شرایط کودکان با هدف بهره‌گیری از منابع اجتماعی
- * کاهش هزینه‌ها
- * استفاده واقعی از ظرفیت‌های موجود
- * تسريع در ارائه خدمات زمان (کاهش زمان ارائه خدمات)
- * ارزان بودن ارائه برخی خدمات
- * کاهش تردد افراد بین مراکز مختلف

برخی از منابع اجتماعی که لازم است مددکاران اجتماعی مراکز ارائه کننده خدمات از آن شناخت داشته باشند، عبارتند از

خطوط تلفنی

از جمله این خطوط می‌توان به ۱۴۸۰ (صدای مشاور بهزیستی) برای استفاده از خدمات

که از طریق این سامانه‌ها بتوان بهتر و سریع‌تر خدمات ارائه کرد.

مراکز ارائه کننده خدمات

با توجه به نوع نیازها و مشکلات کودکان و خانواده‌هایی که با مؤسسه‌های حوزه کودکان ارتباط دارند، مددکاران اجتماعی می‌بایست مراکز مختلف ارائه کننده خدمات را بشناسند تا به موقع بتوانند از ظرفیت‌های این مراکز برای ارائه خدمات به مراجعین خودشان استفاده کنند. منظور از مراکز جایی است که افراد به آنجا مراجعه و خدمات حضوری دریافت می‌کنند. این مراکز می‌تواند روزانه، شبانه‌روزی، دولتی، غیردولتی، خیریه، خصوصی و... باشد. شناخت مددکاران اجتماعی از نوع خدمات هر مرکز یا مؤسسه به تفکیک انواع یا دسته‌بندی کودکان، نحوه پذیرش، شرایط و مدارک پذیرش و ارائه خدمات، ساعت کار (روزانه یا شبانه‌روزی)، رایگان بودن یا هزینه هر خدمت، راه‌های ارتباطی با مراکز از قبیل تلفن، نشانی محل استقرار مراکز، شبکه‌های مجازی مراکز (سایت، شبکه‌های مجازی و...)، ایمیل، مسئول یا کارشناس مرتبط در هر مرکز (برای شناخت چگونگی تهیه بانک اطلاعاتی مؤسسه‌های خدمات اجتماعی رجوع شود به: موسوی چلک، حسن (۱۴۰۲) مددکاری اجتماعی ۵: راهنمای سرپرستی و کارورزی (کار عملی) در مددکاری اجتماعی، تهران: شلاک/ چاپ سیزدهم)

خیرین و فعالین اجتماعی

یکی از وظایف دیگر مددکاران اجتماعی در مراکز ارائه کننده خدمات اجتماعی، شناسایی افرادی است که با نیت‌های خیرخواهانه یا در راستای ایفای مسئولیت اجتماعی اقدام به ارائه خدمات مالی و یا غیرمالی می‌کنند. این افراد ممکن است مؤسسه‌ای نداشته باشند و به صورت فردی اقدام به فعالیت و حمایت کنند

شناختی بنگاه‌ها و مراکز فعال در حوزه مسئولیت اجتماعی

یکی از ظرفیت‌های مهم در هر جامعه‌ای، استفاده از ظرفیت مسئولیت اجتماعی بنگاه‌ها و مؤسسه‌ها و مراکز مختلف اقتصادی- فرهنگی و... در راستای توسعه حمایت اجتماعی از افراد و خانواده‌ها، از جمله کودکان و خانواده‌هایشان می‌باشد. در ایران این ظرفیت در راستای اجرای ماده ۱۷۲ قانون مالیات‌های مستقیم و ضوابط اجرایی آن هم می‌باشد. یکی از وظایف مددکاران اجتماعی در حوزه کودکان، شناسایی این منابع و تهیه بانک اطلاعاتی این

بنگاه‌ها است. حمایت‌ها توسط این بنگاه‌ها می‌تواند در حوزه‌های تحصیلی، فرهنگی، بهداشتی- درمانی، حمایت اجتماعی، پوشاش، مسکن، حرفه‌آموزی و اشتغال، خرید و سایل توانبخشی و... باشد. تهیه بانک اطلاعاتی این بنگاه‌ها توسط مددکاران اجتماعی می‌تواند برای تسهیل در استفاده از این ظرفیت‌ها تأثیرگذار باشد.

شناخت برنامه‌ها و مداخلات تخصصی مربوط به حوزه فعالیت مؤسسه‌های کودکان

سلط مددکاران اجتماعی بر برنامه‌های مختلف می‌تواند زمینه بهره‌گیری بیشتر و بهتر از این برنامه‌ها را برای کودکان متناسب با شرایط‌شان فراهم کند. منظور از برنامه‌ها یا مهارت‌ها این است که الزاماً به این که حتماً در مراکز ارائه شوند، ندارد. خیلی از این برنامه‌ها و مهارت‌ها را می‌توان در منزل یا سایر محیط‌های اجتماعی ارائه کرد. برخی از این موارد عبارتند از برنامه مهارت‌های زندگی، مداخله در بحران، آشنایی با حقوق کودکان برای کودکان و خانواده‌ها و یا افرادی که با کودکان سروکار دارند، مهارت گفت‌و‌گو و... یا حتی می‌توان از طریق فضای مجازی و شبکه‌های اجتماعی و یا در بستر اینترنت این خدمات و اطلاعات را ارائه کرد.

داوطلبین ارائه خدمات و اطلاعات

برخی افراد ممکن است نتوانند یا تمايل نداشته باشند که از طریق کمک‌های مالی مشارکت داشته باشند؛ ولی می‌توانند تخصص خودشان را متناسب با نیازها و مشکلات کودکان به صورت داوطلبانه ارائه کنند. شناسایی این افراد هم از وظایف مددکاران اجتماعی در مراکز می‌باشد. به عنوان مثال مددکار اجتماعی، روانشناس، مشاور، وکیل، پژوهش و... که چند ساعت از وقت خود را به رایگان برای ارائه خدمات در اختیار می‌گذارند یا در ازای ارائه خدمات به تعدادی از کودکان، هزینه‌ای دریافت نمی‌کنند. گاهی اوقات این افراد در مراکز محل حضور کودکان حاضر می‌شوند، یا به منازلشان می‌روند و یا در مراکز خودشان این خدمات را ارائه می‌کنند

در صورت توفیق، در یادداشت‌های بعدی به شناخت قوانین و اسناد و... خواهیم پرداخت
دعای مادر و پدر بر قهقهه زندگیتان.

ایمیل:
hmch47@yahoo.com
سایت:
mousavichalk.ir

مؤسسه خیریه ایتم الغدیر بروجرد

از جمله فعالیت‌های فرهنگی و مشاوره‌ای مجموعه نیز می‌توان به تشکیل انواع کلاس‌های آموزشی، تحصیلی، مهارتی، هنری، ورزشی و معرفی مهرجویان به کلاس‌های فنی و حرفه‌ای اشاره کرد. همچنین در طول سال، جشن تولد های فصلی برای این عزیزان برگزار می‌شود که فضایی شاد و مفرح برای آنان ایجاد می‌کند. اردوهای تفریحی و گردشگری و ارائه خدمات مشاوره‌ای و تشکیل جلسات مشاوره با کارشناسان مجرب و برگزاری جلسات آموزش و تفسیر و حفظ قرآن مجید در سطوح مختلف، از دیگر خدمات این مجموعه است

نحوه جذب منابع و مشارکت‌های مردمی

در خیریه ایتم الغدیر بروجرد، دریافت کمک‌های مردمی به‌طور معمول در قالب صدقه، کفاره، فطیره، قربانی، نذرورات و کمک به ایتمام صورت می‌گیرد. وجود افراد متدين و معروف و قابل اعتماد شهر در رأس امور خیریه، از ابتداء تاکنون و نیز سابقه ۵۰ ساله آن، منجر به جلب اعتماد اهالی بروجرد و کمک آنان شده است. ایجاد سایت و درگاه آنلاین و همچنین استفاده از شبکه‌های اجتماعی مختلف، از جمله ایتا، تلگرام، واتس‌اپ و اینستاگرام و نیز استفاده از کد دستوری ویژه، از راههای نوین جذب کمک‌های مردمی است. علاوه بر این‌ها، ارائه آمار و فعالیت‌های مختلف خیریه و برگزاری مراسم مختلف برای خیرین، از دیگر راههای جذب منابع خیریه به حساب می‌آید لازم به ذکر است، زیرمجموعه‌هایی از مؤسسه برای استفاده عموم شهروندان و اشتغال‌زایی اهالی بروجرد افتتاح شده‌اند که بخشی از درآمد حاصل از آن‌ها صرف رفع نیازهای ایتمام می‌شود

فعالیت اعضای خیریه و نیروهای داوطلب

خیریه ایتم الغدیر بروجرد، تقریباً ۹ نیروی تمام وقت در بخش اداری به صورت ثابت دارد که این افراد معمولاً از کسانی هستند که قبلًا تحت حمایت خیریه بوده‌اند و هم‌اکنون در خیریه مشغول به کار شده‌اند. تقریباً ۲۰ نیروی داوطلب هم به دو صورت ثابت و متغیر در زمینه‌های مختلف مشغول به فعالیت هستند. علاوه بر این‌ها، گروهی از معلمان و مشاوران و متخصصان گرانقدر هم به صورت دوره‌ای یا مقطعي با خیریه همکاری می‌کنند

ارتباط با سایر خیریه‌ها و سازمان‌ها

خیریه ایتم الغدیر بروجرد، طی سالیان متعددی سعی داشته می‌زیان نشسته‌ایی با حضور خیریه‌های سطح شهر باشد و در مدتی نیز این جلسات به منظور تعامل و رفع موازی کاری به صورت فصلی برگزار می‌شد. همچنین سامانه ای طراحی

انگیزه تأسیس و نحوه شکل‌گیری

خیریه ایتم الغدیر بروجرد، در سال ۱۳۵۲ توسط عده‌ای از معتمدین شهر بروجرد، از جمله مرحوم آیت‌الله حاج شیخ علی محمد نجفی بروجردی و حاج غلام‌رضا مولانا به منظور شناسایی و کمک‌رسانی به ایتمام بی‌بضاعت شهرستان بروجرد تأسیس شد و اکنون ۵۰ سال است که به یاری خداوند و لطف خیرین، با مجوز رسمی از فرمانداری بروجرد، به فعالیت خود ادامه می‌دهد. خیریه فعالیت‌های خود را زیر نظر هیئت امنا، با ریاست و سرپرستی حجت‌الاسلام والمسلمین حاج آقا سعید نجفی بروجردی و مدیر عاملی حاج آقا سید مرتضی اسماعیل زاده انجام می‌دهد. هدف اولیه از تأسیس این خیریه صرف کمک‌های مالی به یتیمان بی‌بضاعت بود. ولی هم‌اکنون با توسعه این مجموعه و با توجه به نیاز‌سنجی‌های اساسی جامعه هدف و رعایت اصل اخلاقی عزت نفس و کرامت انسانی، خانواده‌های تحت حمایت، علاوه بر کمک‌های مالی، در صدد ایجاد بستری مفید در زمینه‌های فرهنگی، آموزشی، ورزشی، کارآفرینی و اشتغال‌زایی برای مهرجویان خود است

شرح خدمات و فعالیت‌ها

خیریه ایتم الغدیر بروجرد، انواع کمک‌های نقدی و غیرنقدی و فرهنگی را به ایتمام بی‌بضاعت شهرستان بروجرد ارائه می‌دهد کمک‌های نقدی مجموعه، شامل پرداخت مستمری ماهانه و پرداخت انواع کمک‌هزینه‌های آموزشی، تحصیلی، خرید و بازسازی مسکن، اجاره منزل، درمان و بهداشت، ازدواج، اشتغال، کارآفرینی، مهارت آموزی، خرید لوازم منزل، خرید نان، پرداخت وام و بیمه عمر و سرمایه‌گذاری است کمک‌های غیرنقدی مجموعه هم شامل توزیع ماهانه یک کیلو گوشت گوسفندی به مهرجویان تحت حمایت، توزیع انواع مواد خوراکی به آنان و نیز وسائل مختلف اهدایی همچون غذای گرم، اسباب منزل و پوشاس است

شد که تمام خیریه‌ها کمک‌های خود به افراد نیازمند را در آن ثبت نمایند تا علاوه بر شناسایی افراد نیازمند، میزان دریافتی هر فرد مشخص شود؛ اما متأسفانه به دلیل عدم استقبال دیگر خیریه‌ها چندان کاربردی نشد. با این حال، همچنان جلسات هماهنگی و ارتباط و تعامل گاه به گاه برگزار می‌شود و در این جلسات متولیانی چون فرمانداری، کمیته امداد و بهزیستی نیز حضور دارند. آخرین فعالیت در این زمینه برگزاری کارگاه آموزشی مدیریت و مددکاری اجتماعی با همکاری شبکه ملی خیریه‌های حامی ایتام بود که در این دوره از تمام خیریه‌ها و نهادهای دولتی و غیردولتی دعوت به عمل آمد که بالغ بر ۱۰۰ نفر در آن حضور داشتند

بیان چالش‌ها و مشکلات

هزینه‌های سنگین و اضافی مانند مالیات و عوارض شهرداری، قوانین دست‌پاگیر اداری و به کار گماردن افراد ناکارآمدی که گاه مسئول امور خیریه‌ها در ادارات و نهادهای متولی هم هستند و درک درستی از این که خیریه‌ها با چه مشکلاتی دست‌وپنجه نرم می‌کنند، ندارند از مسائل و مشکلات عمده ماست. در واقع خیریه‌ها بازوهای توانمند دولت هستند که کاستی‌ها را جبران می‌کنند و دستگاه‌های دولتی باید در راستای پیشبرد خدمات آنها، در کنار این مجموعه‌ها باشند؛ ولی متأسفانه گاه برای ثبت تغییرات خیریه مشکلات عدیده‌ای ایجاد می‌کنند. به طوری که ممکن است برای ثبت این تغییرات، یک سال یا بیشتر زمان بگذرد و حتی این روند به بن‌بست برسد. امید که اینان خود را در کنار و از خود خیریه‌ها بینند و راهنمای کارگشا باشند

بیان دستاوردها و موفقیت‌ها

عمده‌ترین دستاوردهای مجموعه به طور کلی ایجاد مراکز مختلف وابسته به خیریه، همچون صندوق قرض الحسن الغدیر، فروشگاه الغدیر، تالار الغدیر، مرکز راهنمایی و مشاوره الغدیر، کارگاه خیاطی فنی و حرفه‌ای الغدیر، دبستان الغدیر، باشگاه فرهنگی ورزشی غدیر و مرکز آندیشه سلامت است که برای درآمدزایی و اشتغال و کمک به مهرجویان در جهت خودبازاری و توانمندسازی خانواده‌های تحت حمایت بوده است. اما فارغ از آمارهای کمی و کیفی، با توجه به بازخوردهای مهرجویان، این مجموعه گاه باعث رویش انگیزه و امید در بعضی از آنان شده است. مواردی که به علت حفظ حرمت مهرجو قادر به انعکاس و نشر آن نیستیم. برای مثال، مواردی هستند که فردی در بدترین شرایط روحی با خیریه تماس گرفته و با صحبت با مشاوران و تعامل با افراد همنوع خود در بخش‌های ارتباطی

برنامه‌ها
توانسته از
آن شرایط بد
روحی عبور کند.

یامواردی که در بدو ورود
به خیریه آمادجی از مشکلات را چون
فوト سرپرست خانواده و شرایط بد خانوادگی -از نظر
مالی و روحی- داشته‌اند که با ارتباط و تعامل و شرکت در
برنامه‌های مختلف فرهنگی، مشاوره‌ای و ترغیب ایشان در
کلاس‌های مهارتی و آموزشی، عزت نفس پیدا کرده‌اند و
هم‌اکنون نیز مشغول کسب‌وکار در منزل هستند. این نشان
از تلاش خیریه برای بهبود سطح زندگی مهرجویان خود
است. از نظر مناجات و ایجاد امید و زندگی حتی در یک
نفر نیز موفقیت محسوب شده و باعث افتخار است

پیشنهادات و انتظارات مؤسسه از شبکه ملی خیریه‌های حامی ایتام

انتظار ما معرفی و حمایت هرچه بیشتر از طرف سازمان‌های دولتی، رایگان نمودن هزینه‌های آب، برق و گاز و تلفن خیریه‌ها، حمایت‌های تبلیغاتی همچون همکاری شهرداری‌ها در ارائه بیلبوردها به خیریه‌ها برای تبلیغات و در اختیار نهادن امکانات عمومی شهری برای مهرجویان تحت حمایت خیریه است. متأسفانه خیریه‌هایی که در شهرستان‌ها هستند از امکانات و برنامه‌های آموزشی به روز محروم هستند. مجموعه‌هایی مانند شبکه ملی خیریه‌های حامی ایتام می‌توانند پل ارتباطی برای انتقال این امکانات باشند و با برگزاری دوره‌های آموزشی جدید، در شناسایی و بهبود خدمات این خیریه‌ها مؤثر واقع شوند

معافیت‌های مالیاتی مؤسسه‌های خیریه

مصطفی نظری

مدرس حوزه سمن‌ها

حوزه بهداشت، درمان و یا مدرسه‌سازی که همه این‌ها، مطابق قانون اساسی، جزو وظایف ذاتی دولت است. پس چرا سازمان‌های مردم‌نهاد وارد این حیطه می‌شوند؟ به خاطر این‌که احساس می‌کنند در این حوزه خلاصه‌ایی هست؛ در واقع آن چیزی که باید در این حوزه متفع شود، نمی‌شود. دلایل متعددی هم دارد. دولت به‌واسطه خیلی از موضوعاتی که برایش مشغله ایجاد کرده، مثل پرداختن به موضوعات سیاسی و بین‌المللی، در یک مقطعی ممکن است نتواند چندان به موضوعات اجتماعی توجه کند و یا ممکن است در موضوعات اجتماعی وارد شود، اما باعث برخی موضوعات دیگر شود. اینجا نقش مردم پررنگ می‌شود و در واقع مردم می‌آیند کار را انجام دهند. در این صورت است که معمول تسهیلات قانونی می‌شوند که یکی از آن‌ها تسهیلات مالیاتی است. البته این بدین معنی نیست که سازمان‌های مردم‌نهاد وقتی مشمول شدند باید قانون را رعایت کنند. آن‌ها هم باید قانون را رعایت کنند؛ متنها مشمول نرخ صفر می‌شوند. نرخ صفر چیست؟ در قانون شرایط و مواردی دیده شده که سازمان‌ها یا اشخاص، در صورت رعایت و برخورداری از آن‌ها، مشمول قانون نرخ صفر مالیاتی می‌شوند. پس این‌که صرفاً بگوییم مؤسسه‌های خیریه معاف از مالیات هستند، درست نیست. اما این مؤسسه‌ها حتماً واجد تسهیلات مالیاتی می‌شوند که نرخ صفر هم جزو آن‌هاست.

سازمان‌های خیریه برای اخذ این تسهیلات مالیاتی چه کاری باید انجام بدهند؟ در واقع چه کنند که مجبور نشوند آخر سال مالیات به دولت پرداخت کنند؟

بینید، یک چیزی در قانون مالیات‌های مستقیم تعریف شده که می‌گوید مؤسسه‌های خیریه یا عالم‌المنفعه، در

یکی از پرسش‌هایی که اعضای شبکه ملی خیریه‌های حامی ایتم دارند، این است که آیا خیریه‌ها مشمول معافیت مالیاتی هستند یا خیر؟

بینید، من در برخی از این کلاس‌های آموزشی هم می‌گوییم؛ اساساً بیان همین که خیریه‌ها از مالیات معاف هستند، اشتباه است. اصلاً کلمه، کلمه اشتباهی است. معافیت یعنی اصلاً مشمول قوانین مالیاتی نمی‌شوند؛ پس وقتی می‌گویید یک کاری معاف از مالیات است، یعنی این‌که قانون در این حوزه تسری پیدا نمی‌کند. در صورتی که مؤسسه‌های خیریه هم، از زمانی که شخصیت حقوقی پیدا می‌کنند، مشمول تمام قوانین مالیاتی حاکم بر اشخاص حقوقی می‌شوند. اما به‌طور کلی سازمان‌های مردم‌نهاد (که مفهومی بالاتر از مؤسسه‌های خیریه دارند)، به‌خاطر این‌که فعالیت‌های عالم‌المنفعه دارند و جنس فعالیتشان به‌گونه‌ای نیست که برای مؤسسان و یا کارکنان آن منافع شخصی داشته باشد، حتماً واجد تسهیلات مالیاتی می‌شوند؛ یعنی واجد برخی مشوق‌های قانونی. یکی از آن مشوق‌های قانونی چیست؟ همین تسهیلات مالیاتی. وقتی که فعالیت اقتصادی برای نفع شخصی نباشد، گرفتن مالیات هم دیگر معنی پیدا نمی‌کند. شما مالیات را زمانی پرداخت می‌کنید که مشغول انجام یک کار اقتصادی برای خودتان هستید و مالیاتش را هم باید پردازید. حال این سازمان‌های مردم‌نهاد چه کاری می‌کنند؟ عموماً کارهایی می‌کنند که جزو وظایف ذاتی دولت و حاکمیت است. از جمله فعالیت‌هایی در

سازمان‌های مردم‌نهاد، به‌خاطر این‌که فعالیت‌های عالم‌المنفعه دارند و جنس فعالیتشان به‌گونه‌ای نیست که برای مؤسسان و یا کارکنان آن منافع شخصی داشته باشد، حتماً واجد تسهیلات مالیاتی می‌شوند؛ یعنی واجد برخی مشوق‌های قانونی.

صورتی واجد تسهیلات مالیاتی می‌شوند که چند شرط داشته باشند

شرط اولش این است که این مؤسسه‌ها حتماً تحت عنوان خیریه یا عام‌المنفعه ثبت شوند. اغلب مؤسسه‌های خیریه مانیز مشکلشان همین است. بنابراین اولین شرط این است که مؤسسه یا تحت عنوان خیریه به ثبت رسیده باشد و یا عام‌المنفعه. برخی این اشتباہ را می‌کنند و فکر می‌کنند این که در اساسنامه‌شان این موضوع تصریح شده باشد، کافی است؛ اما نه. قانون می‌گوید حتماً باید نام مؤسسه، خیریه یا عام‌المنفعه باشد. این صراحت قانونی است

شرط دوم این است که فعالیت سازمان‌های مردم‌نهاد، در حوزه خیریه یا عام‌المنفعه، دارای ناظر مالیاتی باشد؛ یعنی ناظری که در قانون تعیین شده است. البته این که آن ناظر باید چه شخصیتی باشد و چه موضوعاتی داشته باشد، بحث‌شده مفصل است. یک بخشی از نظارت مربوط به ناظر سازمان اوقاف است و یک بخش آن هم مربوط به خود سازمان مالیات. سازمان یک شخصی را به عنوان ناظر انتخاب می‌کند و این ناظر باید بر عملکرد آن مؤسسه در طول سال نظارت داشته باشد. حال بحث فرآیند کار مفصل است. ولی به طور خلاصه بگوییم که حتماً مؤسسه‌های خیریه به محض این که ثبت می‌شوند، باید درخواست ناظر مالیاتی بدهنند. این نکته مهمی است. یعنی اگر خیریه درخواست ناظر مالیاتی ندهد، هرچند خیریه یا عام‌المنفعه باشد و دو سه شرطی را که می‌گوییم نیز رعایت کند، باز مشمول نرخ صفر نمی‌شود. مؤسسه‌ها باید بعد از این که ثبت شدند و شماره ثبت آمد، ضمن تشکیل پرونده، یک درخواست به اداره مالیاتی مربوطه‌شان مبنی بر تعیین ناظر بد هند

نکته سوم این است که چند موضوع باید در اساسنامه‌شان تصریح شده باشد. در واقع این موارد حتماً باید از سوی آن‌ها انجام شود؛ اما ضمن این باید در اساسنامه‌شان هم آمده باشد. حال چه مواردی؟ یکی تعیین تکلیف دارایی مؤسسه پس از انحلال است. قانون صراحتاً بیان می‌کند که مؤسسه‌ها باید مشخص کنند دارایی‌شان بعد از انحلال به سازمان بهزیستی یا یکی از مؤسسه‌های خیریه مشابه برسد. اگر این بند در اساسنامه نیامده باشد باز هم مشمول تسهیلات مالیاتی نخواهد شد. علاوه بر این باید درون اساسنامه تصریح شده باشد که اشخاص درجه یک مؤسسه، مدیران مؤسسه یا مؤسسه‌های آن و حتی وابستگان درجه یک آن‌ها، حق معامله با مؤسسه را ندارند.

بسیار عالی. آیا تشکیل داریم که این چهار مورد را رعایت کند و مشمول تسهیلات مالیاتی نشود؟

بیینید، این شروط اولیه است. مثلاً برخی از مؤسسه‌های خیریه هستند که فعالیت‌های اقتصادی خارج از عرف اساسنامه دارند. البته در قانون آمده که درآمدها و عواید حاصل از فعالیت‌های اقتصادی مؤسسه‌های خیریه هم جزو درآمدهای مؤسسه است و مشمول نرخ صفر می‌شود؛ اما شاید بعضی از مؤسسه‌های خیریه درآمدهای مساوی این‌ها داشته باشند. برای مثال شرکت‌های زیرمجموعه‌ای داشته باشند، سهام‌دار یک شرکت باشند و یا یک شرکت تعاقنی زده باشند. درآمد حاصل از این موارد، در برخی از موارد، مشمول مالیات می‌شود و در برخی موارد هم نه. اما این که سؤال می‌فرمایید آیا چنین مؤسسه‌هایی هستند؟ بله خیلی‌ها هستند. این ناشی از چیست؟ ناشی از دو موضوع؛ جهل به قانون ممیز و یا جهل به قانون مؤبدی. این که کلمه جهل را به کار می‌برم، از جهت حقوقی است؛ یعنی ناگاهی از حوزه مالیاتی. امید داریم امسال اوضاع بهتر شود. اما تاکنون پرونده مؤسسه‌های خیریه پراکنده بوده و این کار را سخت کرده است. از طرف دیگر ممیزین مالیاتی هم دوست ندارند به این حوزه وارد شوند؛ چون سودی برایشان ندارد و آگاهی کاملی هم به همه موضوعات خیریه ندارند. اساساً اغلب ممیزین مالیاتی اشرافی به فعالیت‌های خیریه‌ای و سازمان‌های مردم‌نهاد ندارند. همه نگاهشان صرفاً یک نگاه پولی و مالی است. این نگاه، در کنار جهل به بعضی از قوانین و آیین‌نامه و بخش‌نامه، باعث می‌شود که این‌ها بعضی از درآمدهای مؤسسه‌های خیریه را مشمول مالیات صفر نکنند و یا هزینه‌های آن‌ها را رد کنند. دو مین مورد جهل مؤبدیان است. بعضی از خیریه‌ها یا بعضی از سازمان‌های مردم‌نهاد به برخی از قوانین اشرف ندارند و وقتی یک ممیزی به آن‌ها ایراد می‌گیرد، نمی‌توانند دفاع کنند و همین باعث می‌شود که به آن‌ها مالیات بخورد

با این تفاصیل، اگر خیریه‌ای تمامی این موارد را رعایت کرد و باز هم مشمول تسهیلات مالیاتی نشد، چه کاری می‌تواند برای اعتراض یا احیاناً تجدیدنظر در بحث مالیات، انجام دهد؟

احتمال دارد که مثلاً مؤسسه برخی موارد را که قانون اجازه داده در یک فاصله زمانی انجام شود، انجام ندهد و یا ممیز اشتباہ کند. در این حالت مراجع رسیدگی داریم. بعد از این که به آن‌ها ابلاغ شود، ممیز رسیدگی و یک

سؤال شما که آیا منبعی هست؟ نه نیست. نه کتابی هست
نه منبع خاص دیگری. همه برداشت‌ها از خود قانون و
دستورالعمل‌هاست

به عنوان آخرین پرسش می‌خواستم درخصوص پیش‌نویس قانون تشكل‌های اجتماعی و ارتقاب آن با مباحث مالیاتی این تشكل‌ها از شما پرسم. سؤال این است که چه تغییراتی در حوزه مالیاتی خیریه‌ها یا تشكيل‌های اجتماعی قرار است اتفاق بیفتد؟

در مورد پیش‌نویس که ما مدتی مفصل راجع به آن بحث
و کار کردیم و نوشته شد و اخیراً هم در کارگروه مجلس
بررسی شد. در کمیسیون‌ها هم فکر می‌کنم بررسی شده
است. در مورد مواد آن هم اخیراً یک جلسه‌ای در یک یا
دو هفته گذشته برگزار شد و هنوز در حال انجام است. به
نظر من باز هم این قانون به طور کامل تکافوی مشکلات
خیریه را نمی‌کند. نگاه نویسنده‌گان
این پیش‌نویس، مالی و مالیاتی

نگاه نویسنده‌گان
پیش‌نویس قانون
تشکل‌های اجتماعی، مالی و
مالیاتی بوده و برداشت من این است که خیلی به صورت
دقیق به موضوع مالیاتی اشراف نداشته‌اند. چون در آن‌جا هم
مواردی قید نشده که بخواهد
این اصلاح را انجام دهد.

نبوده و برداشت من این است که خیلی به صورت
دقیق به موضوع مالیاتی اشراف نداشته‌اند.
چون در آنجا هم
مواردی قید نشده که
بخواهد این اصلاح را
انجام دهد. اساساً قانون
مالیات هم نمی‌تواند با
یک قانون هم ارز دیگر
(یعنی با قوانین عادی)

نوشته شود؛ مگر این‌که
آن قانون این را نقض کند
یعنی بگوید ماده ۱۳۹ قانون مالیات‌های مستقیم از

این به بعد نقض می‌شود و از این پس این قانون مجری
است، که این اتفاق هم نیفتاده است
البته آن پیش‌نویس تنها مربوط به مالیات نیست و
مربوط به ثبت و تشکیلات هم هست و در مواردی هم
موردن تأیید همه کارشناسان نیست. اگر بخواهم به طور
مشخص در حوزه مالیاتی صحبت کنم، به نظر من آن
پیش‌نویس نمی‌تواند همه مشکلات خیریه‌ها را حل کند

برگه تشخیص صادر می‌کند. بر اساس آن برگه تشخیص،
خیریه‌ای که مؤید شناخته می‌شود، می‌گوید من مستحق
پرداخت این مالیات نیستم و اشتباه شده است. در گذشته
اعتراض دستی بود؛ ولی امروزه سامانه‌ای شده است.
 مؤسسه، از طریق سامانه، اعتراض می‌زند و در چندین مرحله
به این اعتراض رسیدگی می‌شود. مرحله اول در همان اداره
توسط ممیز کل رسیدگی می‌شود و بعد با رئیس اداره؛ اگر
نشد به هیئت حل اختلاف می‌رود و اگر باز هم نشد به
هیئت حل اختلاف بدوى؛ در برخی از موارد اصطلاحاً ۲۱۶ ای می‌شود. برخی
موارد را نیز داریم که مثلاً نسبت به این خیریه سلسله
مراتب رعایت نشده است. مثلاً در موعد به آن ابلاغ نشده
یا از آن درخواست مدارک نشده، ولی بعد رسیدگی شده
است. در این حالت مؤسسه می‌تواند اعتراض ۲۱۶ ای بزند.
حتی اگر همه این‌ها هم نشد، می‌تواند در دیوان عدالت
اداری اعتراض بزند و موارد موجود را اثبات حقوقی کند؛
یعنی بگوید من این کارها را انجام داده‌ام، اما مالیات به
ناحق است و باید نسبت به آن تجدیدنظر شود

خیلی از خیریه‌ها واقعاً کوچک‌اند و اصل‌در این حد توانند ندارند که حسابدار یا تشکیلات مالی داشته باشند. منبعی هست که این خیریه‌ها بتوانند عمیق‌تر با روند کار آشنا شوند و خودشان مسائل مربوط به مالیات را **پیش‌بینند؟**

خیریه‌ها از قانون مالیات خارج نیستند. یعنی هر چیزی
که در کتاب قانون مالیات هست به آن‌ها نیز تسری پیدا
می‌کند. اما این که بگوییم منبعی مخصوص این موضوع
باشد، من نمی‌دانم. البته برخی مراکز آموزشی هستند که
این موارد را آموزش می‌دهند. دوره‌های آموزشی این چنینی
وجود دارد؛ ولی واقعاً یک دوره آموزشی کفاف همه
مشکلات خیریه‌ها را نمی‌دهد
البته در دوره اخیر رئیس جدید سازمان تمام پرونده‌ها را
در یک اداره مالیاتی تجمعی کرده است. ما امیدواریم که
این به نفع خیریه‌ها و سازمان‌های مردم‌نهاد عام‌المنفعه
شود. این یک حسن دارد و شاید چند عیب داشته باشد.
حسن این است که بالاخره تکاشر نظرات و آراء نخواهیم
داشت. شما گاهی می‌بینید راجع به موضوعی خاص، یک
اداره یک نظر می‌دهد و یک اداره در یک استان دیگر یا
در همان استان یک نظر دیگر می‌دهد یا یک اداره برخی
از هزینه‌های خیریه را می‌پذیرد؛ اما همان هزینه‌ها را در
یک اداره‌ی دیگر نمی‌پذیرند. ما امیدواریم با اتفاقی که
الآن افتاده، این مشکل حل شود. اما مشخصاً در مورد

دوره‌های آموزشی

شبکه ملی خیریه‌های حامی ایتم

اصول مددکاری اجتماعی، با هدف ارتباط صحیح با جامعه هدف، احترام و تکریم خدمت‌گیرندگان، رازداری حرفة‌ای و توامندسازی آنان، به شرکت‌کنندگان آموزش داده شد همچنین با عنایت به نقش تعیین‌کننده خیرین، نیکوکاران، داوطلبان و حامیان در تأمین منابع مالی مؤسسه‌ها، اصول و تکنیک‌های جذب و نگهداری و تقدير از خیرین برای شرکت‌کنندگان ارائه و ضرورت‌های شفافسازی و اطلاع‌رسانی به مردم و نیکوکاران شرح و توضیح داده شد

دوره‌های آموزشی متنوعی با هدف افزایش توانمندی و ارتقاء خدمات مؤسسه‌های عضو شبکه ملی خیریه‌های حامی ایتم، طراحی و با دعوت از اساتید خبره برجزار شد در این دوره‌ها، مطالب علمی و اجرایی لازم، به‌منظور آشنایی مدیران، مددکاران اجتماعی و کارکنان با شیوه‌های مدیریت، برنامه‌ریزی و اداره مؤسسه‌ها، ارائه شد

ردیف	استان محل برگزاری	شهر	تعداد شرکت‌کنندگان	تاریخ برگزاری دوره	عنوان دوره
۱	اصفهان	نجف‌آباد	۳۶	۱۳۹۸/۵/۲۷ ۱۳۹۸/۵/۲۸	مددکاری اجتماعی مدیریت مؤسسه‌های خیریه
۲	تهران	تهران	۲۷	۱۴۰۱/۷/۱۹	مددکاری اجتماعی
۳	تهران	تهران	۳۵	۱۴۰۱/۸/۱ ۱۴۰۱/۸/۳	مددکاری اجتماعی مدیریت مؤسسه‌های خیریه
۴	مرکزی	ساوه	۴۷	۱۴۰۱/۱۱/۴	مددکاری اجتماعی مدیریت مؤسسه‌های خیریه
۵	کردستان	سنندج	۳۰	۱۴۰۱/۱۲/۹	مددکاری اجتماعی مدیریت مؤسسه‌های خیریه
۶	لرستان	بروجرد	۶۸	۱۴۰۲/۳/۲۴	مددکاری اجتماعی مدیریت مؤسسه‌های خیریه
۷	تهران	تهران	۲۱	۱۴۰۲/۶/۱	مددکاری اجتماعی مدیریت مؤسسه‌های خیریه
۸	آذربایجان شرقی	تبریز	۳۴	۱۴۰۲/۸/۱۷	مددکاری اجتماعی مدیریت مؤسسه‌های خیریه
۹	فارس	شیراز	۵۰	دی ماه ۱۴۰۱	مدیریت و اداره مؤسسه‌های خیریه

الف) برگزاری کارگاههای آموزش مهارت‌های زندگی، تقویت اعتماد به نفس و خودبادوری، آموزش مهارت تصمیم‌گیری، تابآوری فردی و اجتماعی، فرزندپروری و خلاقیت با بیش از ۳۰۰۰ نفر شرکت کننده

ب) برگزاری ۲۸ دوره آموزش خیاطی، نازک‌دوزی، لباس محلی، کلاش (گیوه محلی) و سجاده‌بافی برای زنان جامعه هدف ساکن مناطق حاشیه‌ای و کمتر برخوردار سنترج تا مرحله کسب گواهینامه

ج) ارائه کمک‌های نقدی ماهانه به صورت واریز به حساب مددجویان، پرداخت شهریه دانش‌آموزان و دانشجویان نیازمند، عیدی در اعیاد مختلف و تهیه چرخ خیاطی، دار قالی و سایر لوازم لازم جهت اشتغال در خانه

د) تقدیم جایزه نقدی و لوح تقدیر به دانش‌آموزان و نوجوانان موفق در زمینه‌های تحصیلی، هنری و ورزشی

نحوه جذب منابع و مشارکت‌های مردمی

کمک‌های نقدی به صورت جمع‌آوری در قالب صندوق‌های خانگی و اماكن مختلف، شماره حساب‌های مؤسسه و نیز استفاده از تبلیغات در شبکه‌های اجتماعی صورت می‌گیرد
کمک‌های غیرنقدی در قالب خواربار، مرغ، گوشت، البسه نو، لوازم التحریر، کوله پشمی، کفش و... پس از هماهنگی با مؤسسه تحويل و سپس تقدیم جامعه هدف می‌شود

بخشی از منابع مالی، اعم از حق‌الرحمه اجرای طرح‌های مرتبط با اهداف مؤسسه و سازمان‌های دولتی، از ارگان‌هایی نظیر معاونت امور زنان و خانواده ریاست جمهوری، استانداری کردستان و سازمان بهزیستی تأمین می‌شود

فعالیت اعضای خیریه و نیروهای داوطلب

فعالیت اعضای مجموعه به صورت شناسایی افراد در قالب جامعه هدف، بازدید از وضعیت زندگی و بررسی مشکلات توسط مددکار مؤسسه و همچنین معرفی فعالیت‌های مؤسسه به جامعه و نیز جذب

انگیزه تأسیس و نحوه شکل‌گیری

بخشی از تجارب حاصل از ۳۰ سال خدمت در سازمان بهزیستی، به نیازها و مشکلات زنانی مربوط می‌شد که از نظر قانونی متاهل بودند؛ ولی به دلایلی همچون اعتیاد، زندانی، فراری، ازدواج مجدد و یا بی‌مسئولیت همسرانشان، عملای خودسر پرست بودند و تمام مسئولیت مادری و پدری را بر عهده داشتند. قانون برای آن‌ها جایگاهی در نظر نگرفته بود و به هر ارگانی مراجعه می‌کردند، از آن‌ها برگه طلاق یا فوت‌نامه همسر را می‌خواستند. نیاز به وجود تشکلی خاص برای این زنان و فرزندانشان به عنوان جرقه‌ای در ذهن ما ظهور کرد و با هم‌فکری با خانم‌های توانمند، خیر و نیک‌اندیش، اولین قدم‌های تأسیس این مؤسسه برداشته شد در ابتدا هدف ما در چارچوب رفع نیازهای این قبیل زنان بود؛ ولی بعد از گذشت ایام و قرار گرفتن در شرایط مختلف جامعه، تغییر و توسعه اهداف و نیز جامعه هدف، حیاتی به نظر می‌رسید. اهدافمان از جایگاه حمایت مالی و معنوی و... به توانمندسازی و توانافزاری زنان جامعه هدف و ایجاد زمینه اشتغال و استقلال مالی آنان ارتقاء یافت

شرح خدمات و فعالیت‌ها

جامعه هدف ما که در ابتدا محدود بود، به مرور به سمت زنان جوان نیازمند و مادران دارای فرزند زیر ۱۸ سال (بیتیم) توسعه یافت و این افتخاری شد که بتوانیم یکی از اعضای شبکه ملی خیریه‌های حامی ایتم شویم. در حال حاضر ۸۵ پرونده ثابت جهت ارائه کمک‌های مادی و غیرمادی تحت پوشش مؤسسه قرار دارند
این مجموعه در طول حدود ۲۲ سال، فعالیت‌های گوناگونی داشته است که در زیر می‌آیند

نیروهای داوطلب انجام می‌شود

ارتباط با سایر خیریه‌ها و سازمان‌ها

با توجه به این که مؤسسه‌های اعضا خانه خیرین استان کردستان و نیز شبکه خانه خیرین کشور است، از طریق ارتباطات بین‌بخشی، جلسات هم‌فکری، بازدید از دیگر مؤسسات و همچنین حضور در جلسات ماهانه و فصلی با دیگر خیریه‌ها، از برنامه‌ها و نیز راههای تحقق اهداف آگاه می‌شویم

مؤسسه‌داری دو مجوز از استانداری کردستان و سازمان بهزیستی کردستان است. علاوه بر دریافت دستورالعمل‌ها و ارائه گزارش و آمارهای ماهانه، فصلی و سالانه به مراجع فوق، در جلسات هم‌اندیشی و کارگاه‌های آموزشی و توانمندسازی برگزار شده توسط آن مراجع شرکت می‌کنیم. همچنین نماینده مؤسسه، خانم فریده امین‌الاسلامی، به عنوان نماینده سمن‌های استان در شورای توسعه و حمایت از تشکل‌های استان کردستان حضور دارد

بیان چالش‌ها و مشکلات

مشکلات و چالش‌های مؤسسات بالطبع متاثر از فضا و جو جامعه است؛ ولی در کل چالش خاصی وجود ندارد

بیان دستاوردها و موفقیت‌ها

خوشبختانه با توجه به تغییرات کمی و کیفی اهداف مؤسسه در طول بیش از ۲۰ سال و انجام فعالیت در راستای تحقق اهداف، توان افزایی و استقلال مالی بخشی از جامعه هدف -بانگاه به چشم‌انداز و بیانیه مأموریت- مهم‌ترین دستاورده و موفقیت بوده است

به‌طور مثال، معرفی ۳۰ نفر جهت اشتغال در تولیدی‌های سطح شهر، تأمین وسایل مورد نیاز خیاطی (چرخ خیاطی صنعتی، میز اتو و چرخ سردوز) برای ۲۰ نفر از زنان تحت پوشش و همچنین معرفی ۱۳۰ نفر جهت دریافت وام‌های قرض‌الحسنه و کم‌بهره اشتغال

پیشنهادات و انتظارات مؤسسه از شبکه ملی خیریه‌های حامی ایتم

الف) ترتیب برگزاری کارگاه‌های آموزشی حضوری و مجازی در زمینه‌های مدیریت مؤسسه‌های خیریه، جذب منابع و مشارکت‌های مردمی

ب) اطلاع‌رسانی فعالیت‌های شبکه ملی خیریه‌های حامی ایتم به مؤسسه‌های عضو

چالش‌های مؤسسه‌های مردم‌نهاد

- * به دلیل نداشتن یک قانون ویژه تشکل‌های مردم‌نهاد، مراحل تأسیس و اداره این مؤسسه به استناد قانون تجارت انجام می‌شود. در حالی که این تشکل‌ها، غیرانتفاعی و خیریه هستند و قانون خاص خود را می‌طلبند. بنابراین امیدواریم پیش‌نویس قانون تشکل‌های اجتماعی هرچه سریع‌تر به قانون تبدیل شود
- * مداخله چند دستگاه متولی در موضوعی واحد و ایجاد ساختار اداری و ابواب جمعی جداگانه، منجر به موازی کاری و صرف بودجه زیاد می‌شود که نیازمند بازبینی و ساماندهی است
- * ناپایداری منابع مالی مؤسسه‌های مردم‌نهاد به دلیل آن که وابسته به مشارکت اهل خیر، بازاریان و فعالان اقتصادی است، به خاطر تکانش‌های اقتصادی در جامعه از پایداری کافی برخوردار نیست و امر خدمت‌رسانی را با مشکل مواجه می‌کند. بسیاری از مؤسسین مؤسسه‌های نیکوکاری اشخاص سنتی غیراداری هستند که به سازوکارها و انجام مقررات اداری و تدوین طرح و برنامه اشراف کافی ندارند. پس باید افراد متخصص و اداری را برای مدیریت مؤسسه‌شان به کار گمارند
- * موضوع مدیریت و اداره مؤسسه‌های مردم‌نهاد نیازمند دانش خاص و توانایی‌هایی است که در دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی برای آن رشته تحصیلی راهاندازی نشده است. بنابراین ضرورت دارد حوزه گسترش رشته‌های تحصیلی دانشگاه‌ها برای آن یک رشته تحصیلی حرفه‌ای طراحی کند
- * مباحث مالیاتی و معافیت‌هایی که قانوناً برای مؤسسه‌های مردم‌نهاد پیش‌بینی شده، به دلیل ابهامی که دارد، نیازمند یک بازبینی و شفافسازی است
- * برخورداری اهل خیری که به مؤسسه‌های مردم‌نهاد کمک می‌کنند از یک تخفیف مالیاتی، موضوعی ضروری است که تاکنون مبهم بوده است و نیازمند شفافسازی است
- * برگزاری مجتمع عمومی، انتخابات هیئت مدیره، بازرگانی و مدیران عامل هر دو سال یکبار، با فرایندهای اداری موجود، چالش مهمی است که باید اصلاح شود
- * حضور نیروهای داوطلب در مؤسسه‌های نیکوکاری و مردم‌نهاد نقطه قوت بسیار مهمی است که نیازمند سازماندهی و برنامه‌ریزی است تا به شکل صحیح توسعه یابد
- * برخی از افراد بدون توجه به جایگاه بسیار مهم خیریه‌ها که بسیار برای حمایت از اقشار آسیب‌پذیر ضروری هستند، اظهارنظرهای تردیدآمیزی می‌کنند که اعتماد را سلب می‌کند. این موضوع بسیار چالش‌برانگیز و نیازمند دقیق نظر بیشتر است. باید فرهنگ‌سازی شود همه مردم وارد کار خیر و نیکوکاری شوند

در کشور ما، از حدود صد سال قبل، مؤسسه‌های مردم‌نهاد، نیکوکاری و خیریه توسط متدينین و افراد انسان‌دوست تشکیل شده‌اند. این مؤسسه‌ها، از دیرباز تا کنون، در مسیر ارائه خدمات به اقشار فروندست جامعه فعالیت داشته و به مرور ایام قانونمند شده و سازمان پیدا کرده‌اند

در شرایط فعلی، سه دستگاه وزارت کشور، سازمان بهزیستی و نیروی انتظامی، هریک به استناد قانون یا مصوبه دولت، تولی‌گری این مؤسسه‌ها را بر عهده دارند و در امر صدور مجوز و نظارت بر آن‌ها اقدام می‌کنند. سازمان امور اجتماعی تعداد این مؤسسه‌ها را در مجموع حدود ۷۰ هزار مؤسسه اعلام کرده است. ویژگی مؤسسه‌های مردم‌نهاد، غیردولتی، غیرانتفاعی و غیرسیاسی بودن است.

مؤسسه‌های مردم‌نهاد هیچ نوع وابستگی به دولت‌ها ندارند. حتی برخی بر این باورند که پروانه فعالیت این نهادهای مردمی باید توسط شورائی از خود این مؤسسه‌ها صادر شود و بر عملکردشان نظارت شود. برخی از این مؤسسه‌ها به صورت محدود در سطح روستاهای شهرها فعال هستند. تعدادی هم در سطح ملی و با منابع مالی ۱۰ میلیارد تومانی اداره می‌شوند و خدمات بزرگی ارائه می‌دهند که باید به شدت حمایت شوند. در همه جهان وجود مؤسسه‌های مردم‌نهاد را نشانه‌ای از یک سرمایه اجتماعی و توسعه‌یافتنی تلقی می‌کنند که در کنار دولت‌ها بخشی از نیازهای مردم کم‌برخوردار را تأمین می‌کنند

در فرهنگ دینی ما حمایت از ایتمام، کودکان بی‌سرپرست، سالم‌مندان و افراد نیازمند بسیار توصیه شده و مورد تأکید قرار گرفته است. همچنین تعداد زیادی از مدارس، مراکز درمانی و بیمارستان‌ها توسط اهل خیر ساخته شده و اداره می‌شود. در سال‌های اخیر موضوع مسئولیت اجتماعی بنگاه‌های اقتصادی به شکلی هدفمند مطرح شده و آن‌ها را موظف می‌کند تا در مقابل سود و بهره‌وری که کسب می‌کنند، خدماتی نیز به جامعه ارائه دهند

مؤسسه‌های مردم‌نهاد که به آن‌ها سمن هم می‌گویند، همچنین خیریه‌هایی که در نقاط مختلف کشور مشغول فعالیت هستند، با چالش‌هایی هم مواجه هستند که به برخی از آن‌ها اشاره می‌کنیم. با امید به این‌که برای بروز رفت از آن چاره‌اندیشی شود

مؤسسه خیریه خادمین کتیج

مستمر و موردي

آموزشی و فرهنگی: حمایت ویژه از آموزش و امورات فرهنگی و پرداخت کمک هزینه تحصیلی به دانش آموزان و دانشجویان مستعد و نیازمند

بهداشتی و درمانی: تلاش برای ارتقاء فرهنگ بهداشتی و رعایت استانداردهای بهداشت و درمان و حمایت از درمان خانواده های تحت پوشش، به ویژه کودکان، به صورت مستمر و موردي

عمرانی: ساخت و بازسازی فضاهای آموزشی، کتابخانه و سایر اماكن عام المنفعه در جهت آبادانی و رفع نیازهای مناطق محروم

اقتصادی: سرمایه گذاری در راه اندازی کارگاه های تولیدی کوچک و بزرگ، جهت ایجاد اشتغال و به وجود آوردن منابع درآمد زایی برای مؤسسه خیریه

اشتغال زایی: کمک به توامندسازی خانواده ها از طریق راه اندازی کارگاه های زود بازده کوچک و بزرگ و اعطای وام به مددجویان جهت ایجاد اشتغال

در این هدف گذاری ها، تلاش می شود تا ظرفیت های نیکوکاری در سطح کشور و در صورت امکان به صورت بین المللی گردآوری و مرکز شده و در جهت توامندسازی، آسیب زدایی و حمایت از گروه های هدف به کار گرفته شود تا مخاطره و آسیب فضاهای پر از خطر و تنش اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و ... کاهش پیدا کرده و در نهایت منجر به افزایش سرمایه های اجتماعی و انسانی

مؤسسه خیریه خادمین کتیج با شماره ثبت ۵ برای دستیابی به هدفی آسمانی و انسانی در سال ۱۳۸۶ تأسیس و در ابتدای سال ۱۳۸۷ فعالیت خود را با جدیت آغاز نمود. این مؤسسه خود را متعهد می داند تا مردم و تسکینی بر رنج و غم های بی پایان نیازمندان، به ویژه کودکان و خانواده های آنها باشد. هم اکنون با تلاش برای رسیدن به اهداف خود و فعالیت های روزافزون نیکوکارانه مهم، اساسی و همسو با سایر مؤسسات و سازمان های مردمی و نهادهای ملی و بین المللی، می خواهد گامی مهم در تمام عرصه های اجتماعی، آموزشی و فرهنگی، بهداشتی و درمانی، عمرانی، اقتصادی و اشتغال زایی بردارد و نقش مؤثری به شرح ذیل داشته باشد

اجتماعی: حمایت و تحت پوشش قرار دادن کودکان کار و خیابان، خانواده های بی سرپرست، خود سرپرست، بد سرپرست، افراد بزرگ سال، سال خورده و ایتمام به صورت

مرمت و بازسازی قنات شهر کتیج که موجب ایجاد اشتغال و رونق مجدد کشاورزی این شهر شده است

خدمات اقتصادی:

راهاندازی تعاونی برای توسعه امورات کشاورزی، عمران، گردشگری و صنایع دستی همراه با سایت آن راهاندازی صندوق قرض الحسنے داخلی خیریه و بالطبع آن ایجاد اشتغال و پرداخت دهها وام قرض الحسنے به مهرجویان

واسطه راهاندازی خانه کارآفرینی برای بانوان کتیج

خدمات فرهنگی:

راهاندازی سایت خبرگزاری خادمین نیوز (کتیج مدیا) به همراه استودیو و تجهیزات فیلمبرداری و مستندسازی و سیستم صوتی و رایانه‌ای واسطه حضور خیرین در منطقه و حتی در سطح استان (خانم رحیمی و تیم کمپین سرزمین من، خیریه مهرآفرین، خیریه کوشاو... که منجر به ساخت دهها مدرسه و خدمات آموزش و فرهنگی و اجتماعی شده) پیگیری نیازها و مشکلات منطقه از طریق مسئولین وزارتی (تهران)، نمایندگان مجلس، بنیاد مستضعفان و.. پیگیری و نامه‌نگاری و انجام تمام مراحل حقوقی و اسکان تیم اجرایی ایرانسل تا پایان کار نصب سایت (دکل ایرانسل)

و ظرفیت توانمندی‌های سرزمین عزیzman شود

خدمات بهداشتی:

حمایت مالی و معرفی صدھا بیمار به تهران، یزد، اصفهان، کرمان، ایرانشهر، زاهدان و بندرعباس، جهت مداوا، اسکان و... به صورت رایگان توزیع هزاران بسته دارو، ماسک، لباس‌های فرم و بهداشتی بیمارستانی

خدمات عمرانی:

ساخت و مرمت ۲۸ باب مدرسه ساخت ۲ چشمۀ سرویس بهداشتی برای مدارس تعمیر ۲ باب فضای آموزشی کتیج ساخت ۲ کلاس درس مجزا ساخت ۲۰ باب منزل مسکونی و ۴۰ سرویس بهداشتی برای مددجویان نیازمند ساخت سرویس بهداشتی و حمام مسجد بالا شهر کتیج مرمت، بتیریزی و ایزوگام سقف ۱۶۰ منزل مسکونی نیازمندان آب‌رسانی به ۱۴ روستا و ۵ مدرسه و تهیه مخزن آب و آب‌سردکن برای ۲۴ مدرسه منطقه ساخت یک باب خانه بهداشت روستایی ساخت مدرسه قرآنی روستای کرحمت و تجهیز کامل آن مرمت سقف درمانگاه قدیمی کتیج

تاریخچه مؤسسه خیریه

Orphans in Need

(ایتم نیازمند)

- به آنها در یادگیری مهارت‌های جدید و بهبود چشم اندازهای حرفه‌ای این افراد برای آینده تسکین گرسنگی و استرس ناشی از آن که به بیوه‌های سرپرست خانوار این امکان را می‌دهد تا بر روی کسب درآمد برای حمایت از خانواده خود تمرکز کنند.
- پشتیبانی از طریق کمک‌های بلاعوض به صاحبان یتیم خانه‌های موجود برای بهبود بخشیدن به استانداردهای اسکان و زندگی یتیمان تحت پوشش و مراقبت. گسترش دسترسی به مراقبت و درمان برای کسانی که توانایی پرداخت هزینه آن را ندارند، به صورت مستقیم و غیرمستقیم (ارائه بودجه).

این مؤسسه خیریه در وبسایت خود در مورد هدف اصلی فعالیتش اظهار داشته: «ماموریت اصلی ما این است که برای رسیدن به جهانی کار کنیم که در آن همه از کمک و احترامی که شایسته آن هستند، برخوردار شوند. از کودکان یتیمی که مورد بی‌توجهی قرار می‌گیرند گرفته تا زنان بیوه‌ای که حقوق خود را از دست داده‌اند، مؤسسه ما به جهانی معتقد است که در آن وجود محیط‌های دوست‌داشتنی عادی است و همه زندگی شادر و سالم‌تری دارند.»

ارزش‌ها

این مؤسسه خود را به چهار ارزش کلی متعهد می‌داند و هر یک را به شکل زیر تعریف کرده است

۱. مسئولیت‌پذیری: ما در قبال اقدامات خود و تمامی تعاملات با اهداکنندگان و ذی‌نفعان پاسخگو هستیم.
۲. شفافیت: ما در مورد پژوهش‌ها، ابتکارات و فعالیت‌های خود کاملاً شفاف خواهیم بود.
۳. برابری: ذی‌نفعان ما، مانند خودمان، از این حق همگانی و برابر برخوردارند که با آبرو و عزت زندگی کنند.
۴. توانمندسازی: ما متعهد به توانمندسازی کامل و تام ذی‌نفعان خود هستیم.

شعبه بریتانیای مؤسسه خیریه Orphans in Need که شعبه‌مادر این خیریه بین‌المللی به شمار می‌رود، در سال ۲۰۰۵ میلادی توسط ائیس موسی تأسیس شد. او این خیریه را پس از بازدیدش از هند و مشاهده وضعیت اسفبار کودکان این کشور به راه انداخت. این خیریه از نخستین مؤسساتی است که به صورت تخصصی فعالیت خود را در حوزه حمایت از یتیمان، بیوگان و خانواده‌های آنان قرار داده. از آن زمان تاکنون این خیریه کار خود را در ۱۴ کشور مختلف گسترش داده است. این خیریه هدف اصلی فعالیت خود را، همان‌گونه که از نامش برمی‌آید، حمایت مداوم از یتیمان و خانواده‌های آنان بیان کرده است. در حال حاضر این خیریه از ۴۰ هزار یتیم و خانواده‌هایشان در ۱۴ کشور، از جمله هند، سومالی، مالی، پاکستان، بنگلادش، سیرالئون، سریلانکا و فلسطین پشتیبانی می‌کند. تمرکز کاری این مرکز بیشتر بر کشورهایی است که درگیر فقر شدید و جنگ هستند. کمک‌های ارائه شده به افراد مددجوی این خیریه در قالب بسته‌های تغذیه و معیشتی، کمک‌های مالی جهت دسترسی به آموزش مناسب، خدمات پزشکی و بهداشتی ضروری و ساختن مراکز حمایت و نگهداری از یتیمان در قالب پروژه‌های دهکده ایتمان و برنامه بین‌المللی مراقبت از ایتمام بوده است. افراد دست‌اندرکار در این خیریه در سرتاسر جهان به دو صورت داوطلبانه و غیرداوطلبانه (کارمند پاره‌وقت و تمام‌وقت) در آن فعالیت می‌کنند

اهداف

این مؤسسه اهداف اصلی خود را به شرح زیر تعریف کرده است

- حمایت از رشد شخصی یتیمان، کمک

- کمک درمانی
- بهبود فضا یتیم خانه‌ها
- ایجاد امکانات آموزشی
- ساخت خانه

کمک زمستانه

فرا رسیدن زمستان و سرمای همراه آن، چالش‌هایی برای زنان و کودکان در سراسر جهان به همراه دارد. بخصوص آن دسته از افرادی که بی خانمان و جنگ‌زده هستند و یا از مسکن مناسبی برخوردار نیستند. در ماه‌های سرد سال تأمین نیازهای ضروری مانند غذاء، آب آشامیدنی، سرینا متناسب و ملزومات بهداشتی، بیش از پیش اهمیت پیدا می‌کند. کمک‌های ارائه شده در قالب این برنامه به افراد نیازمند کمک می‌کند تا در فصل زمستان از خطرات و مشکلاتی که سرمای سخت برایشان به همراه دارد، رها شوند و زندگی بهتری را تجربه کنند.

کمک به غزه

مدت‌هاست که زندگی در نوار غزه برای بسیاری از ساکنان آن بحرانی است. بخصوص پس از آغاز دوره جدید درگیری‌ها بسیاری از مشکلات پیشین تشدید شده و بسیاری مشکلات جدید نیز به آن‌ها اضافه شده است. بی خانمانی، کمبود مواد غذایی، عدم دسترسی همگانی به آب آشامیدنی، کمبود پوشش مناسب برای فصل سرما، مشکل در گرم کردن خانه‌ها، آوارگی و نبود یا کمبود امکانات پزشکی مناسب، آن هم در شرایط جنگی و با وجود تعدد کشته شدگان و آسیبدیدگان، از جمله مسائلی است که امروزه مردم نوار غزه را درگیر کرده. این برنامه در پی آن است تا با جمع‌آوری کمک‌های مالی بتواند با کمکرسانی به ساکنان این منطقه از آسیب‌های وارد ناشی از جنگ و درگیری طولانی مدت بکاهد.

کمک به سیل‌زدگان پاکستانی

سیل بی سابقه اخیر در پاکستان بیش از ۹۰۰ کشته و ۱۳۰۰ زخمی بر جای گذاشت. این سیل زندگی حدود ۳ میلیون نفر را در کشور تحت تأثیر قرار داده است. به نحوی که حدود ۱۸۴ هزار نفر هم‌اکنون در کمپ‌های امدادی ساکن هستند. حدوداً از هر هفت نفر، یک نفر در پاکستان تحت تأثیر پیامدهای این سیل قرار گرفته است. همچنین حدود ۳ هزار کیلومتر جاده و ۱۳۰ پل در این کشور از بین رفته‌اند. هدف این برنامه کاستن از پیامدهای سیل و تأمین

عمده و اهم فعالیت‌ها

جمع‌آوری وجوهات شرعی

یکی از راه‌های اهدای کمک مالی به این خیریه، پرداخت وجوهات شرعی است. اهدای تواندگان می‌تواند وجوهات خود، اعم از از صدقه، زکات، فدیه، کفاره، فطريه و وجه معادل قربانی را به این خیریه اهدا کنند تا در راه کمک به ایتمام هزینه شود. یکی از امکانات خوبی که این خیریه ارائه کرده است، سیستم محاسبه آنلاین زکات است که کار را برای پردازندگان وجوه شرعی تسهیل می‌نماید. همچنین پردازندگان وجوه می‌توانند انتخاب کنند که وجوه پرداختی‌شان در کدام یک از پروژه‌های این مؤسسه خیریه خرج شود.

برنامه جهانی حمایت از ایتم

در قالب این برنامه به یتیم‌خانه‌های سراسر جهان که نیازمند حمایت بیشتر برای کمک به ذی‌نفعان خود هستند، کمک می‌شود. هرچند این برنامه محدود به حمایت از یتیم‌خانه‌ها نیست و به صورت مستقیم نیز به حمایت از ایتم و بیوگان می‌پردازد. کمک‌های اهدا شده در قالب این برنامه در اشکال زیر به دست نیازمندان می‌رسد

- غذا
- البسه

غذا، آب آشامیدنی و نیازهای بهداشتی زنان و کودکان سیل زده است

خانه‌سازی برای بیوگان

بیش از ۲۵۸ میلیون بیووه در سراسر جهان در فقر شدید و نیاز مبرم به کمک به سرمی برند. زنان بسیاری شوهران خود را به دلیل جنگ، بیماری و فقر شدید، از دست می‌دهند. آنها وظیفه تأمین معاش خانواده خود را بر عهده دارند. بسیاری از بیوهها در فرهنگ‌هایی زندگی می‌کنند که معمولاً زنان در آن تحصیل کرده نیستند و مردان تنها نانآور خانواده هستند. بنابراین وقتی زنی بیووه می‌شود، هیچ مهارتی برای امرار معاش ندارد در نتیجه، بیوهها و یتیمان بدون چشم‌اندازی برای داشتن زندگی بهتر، در فقر عمیق‌تر فرو می‌روند. آنها در خانه‌هایی زندگی می‌کنند که از مواد ضایعاتی مانند گل‌لای و ورقه‌های حلبي ساخته شده‌اند. خانواده‌های ۸ یا ۹ نفره در یک اتاق کوچک زندگی می‌کنند که همزمان خانه، آشپزخانه و حمام است و بدین ترتیب خطر بیماری و در نهایت مرگ را افزایش می‌دهد. کمک‌های ارائه شده در قالب این برنامه برای ساخت خانه‌های مناسب برای این افراد و در نتیجه کاستن از پیامدهای بهشت خطرناک بی‌خانمانی و بدمسکنی استفاده می‌شود

حمایت از ایتمام

دسترسی به غذا، مراقبت‌های بهداشتی، آموزش، سرپناه و حمایت عاطفی، اساسی‌ترین چیزهایی است که هر کودک خردسال باید داشته باشد. اما تعدادی از کودکان در سراسر جهان هستند که از این ضروریات اساسی محروم هستند. میلیون‌ها کودک بدون محبت و حمایت خانواده‌ها زندگی می‌کنند. این مؤسسه خیریه با هدف فراهم آوردن این ضروریات زندگی برای کودکان در قالب این برنامه از بیش از ۳۰ هزار کودک یتیم در ۴۱ کشور، از جمله هند، کشمیر، نپال، پاکستان، اتیوپی، سریلانکا، فلسطین (غزه)، گامبیا، مالی، سومالی، سیرالئون و سنگال حمایت می‌کند

تهیه غذا در عید قربان

عید قربان یکی از اعیاد بزرگ مسلمانان جهان است. اهداف کنندگان می‌توانند در این روز با کمک مالی به این مؤسسه خیریه، به آنها در تهیه غذا برای نیازمندانی که امکان فراهم آوردن غذای مناسب را ندارند، یاری دهند. کمک‌های مالی ارائه شده در قالب این برنامه در نهایت

هدیه عید فطر

در کشورهای اسلامی، در جشن پایان ماه رمضان، رسم بر این است که بزرگترهای خانواده هدایایی را به فرزندان کوچکتر خانواده می‌دهند. هدایای عید برای کودکان اغلب منعکس کننده ماهی است که به تازگی سپری شده است و شامل خوارکی‌های خوشمزه و هدایایی است که فرهنگ خاصی را تبلیغ می‌کند؛ مانند کتاب و دفترچه یادداشت. کمک‌های جمع‌آوری شده در قالب این برنامه (فطیره) به تهیه هدیه برای کودکانی اختصاص می‌یابد که خانواده‌ای ندارند تا برایشان هدیه‌ای تهیه کند یا خانواده‌شان به‌واسطه فقر توانایی خرید هدیه را ندارد و در نتیجه از این شادی کودکانه محروم هستند

گفتگی است که این مؤسسه خیریه برنامه‌های متعدد دیگری را نیز پیش می‌برد و در قالب آنها در راستای اهداف و ارزش‌های بنیادین خود پیش می‌رود. مواردی که در متن حاضر به آن اشاره شده است تنها شامل مهم‌ترین پروژه‌ها و برنامه‌های این خیریه می‌شود

جوایز و دستاوردها

- دریافت جایزه جهانی صلح و وحدت برای بهترین خیریه حمایت از کودکان در سال ۲۰۱۳
- دریافت جایزه مسلمانان بریتانیایی برای خیریه اسلامی سال ۲۰۱۵
- تأیید شده توسط کمیسیون خیریه بریتانیا
- تهیه و توزیع ۱۲ میلیون وعده غذایی در میان نیازمندان، در سال گذشته
- تهیه و توزیع ۸۰۰ هزار بسته معیشتی در میان خانواده‌های نیازمند آسیا، آفریقا و خاورمیانه

تشکل‌های مردمی در کمیته امداد امام خمینی (ره)

حبیب‌اله آسوده

معاون توسعه مشارکت‌های مردمی کمیته امداد امام خمینی (ره)

و کارآفرینی و در واقع استغالت‌زایی است که چهار پنج شیوه متفاوت هم دارد. برای مثال، یک مدل آن بحث خوداشتغالی است. طی این فرایند، ما با کمک بخش‌های دولتی و خصوصی، به افرادی که مهارت ندارند، مهارت‌های گوناگونی آموزش می‌دهیم و وقتی یک مهارت را آموختند، سرمایه ارزان قیمت (تسهیلات قرض الحسن بلندمدت) در اختیارشان قرار می‌دهیم. البته با نظارت فرایندی از بدرو کار تا خودکفایی. به طور کلی کمیته امداد، تحت عنوان معاونت استغال و خودکفایی، ترتیبی می‌دهد تا افرادی که وارد سیستم می‌شوند، آموزش بینند و سپس به آن‌ها کمک می‌کند به مرحله خودکفایی برسند و از پوشش کمیته امداد خارج شوند. این خلاصه‌ای بود از منظومه توانمندسازی حوزه تأمین مالی کمیته امداد هم شامل ۲ بخش است: بخش دولتی که به سازمان برنامه و بودجه‌های سالانه مربوط می‌شود و بخش معاونت توسعه مشارکت‌های مردمی که در چهار حوزه و به چهار شیوه تأمین مالی نیازمندان را راهبری می‌کند. یک بخش آن معطوف به صدقات هست. کمیته امداد، مطابق با اساسنامه‌اش، مدیریت زکات، صدقات و امثال‌هم را بر عهده دارد و صدقات را از مردم جمع‌آوری می‌کند و به دست نیازمندان می‌رساند. امروزه در سطح کشور، بیش از چهار میلیون و پانصد هزار صندوق کوچک خانگی به این منظور توزیع شده است. قریب به سیصد هزار صندوق بزرگ (آن‌هایی که در معابر به صورت فلزی دیدید) و صندوق اماکن (آن‌هایی هم که در فروشگاه‌ها، هایپermارکت‌ها و فروشگاه‌ها هست) نیز موجود است. در مجموع، حدود ۵ میلیون صندوق کوچک و بزرگ برای این کار در نظر گرفته شده است. مجموع مبلغ جمع‌آوری شده از طریق این صندوق‌ها، تا سال ۱۴۰۱، قریب به ۵۵۰ تا ۶۰۰ میلیارد تومان بوده است. مجموع این صدقات وارد حساب کمیته امداد می‌شود و مدیریت آن با ما است

در ابتدا لطفاً شرحی از فعالیت‌های کمیته امداد امام خمینی (ره) را با محوریت تشکل‌های مردمی بیان بفرمایید.

اگر بخواهیم یک تعریف عملیاتی از کمیته امداد ارائه کنیم، باید بگوییم کمیته امداد نهادی است که برای توانمندسازی مستضعفان، نیازمندان و محروم‌ان، یک منظومه در نظر گرفته است. یعنی کمیته امداد مساوی است با منظومه توانمندسازی. وقتی که تمام اجزای کمیته امداد را مثل یک پازل کنار هم بچینیم، این منظومه توانمندسازی نمایان می‌شود یکی از حوزه‌های کمیته امداد، حوزه معاونت حمایت از سلامت است. رسالت و هدف این حوزه اجرایی، کمک به نیازهای زمینه‌ای و اساسی خانواده‌های نیازمند است؛ یعنی اولین نیازهای خانواده‌ها. حوزه دوم در این منظومه مربوط به تأمین سرپناه است. تأمین سرپناه یکی از مهم‌ترین ابعاد توانمندسازی اقتصادی و روانی است. حوزه سوم کمیته امداد بر فعالیت‌های تحصیلی تمرکز دارد. همه افراد باید در مسیر دانش قرار بگیرند و نباید استعدادهای فرزندان جامعه، به دلیل فقر اقتصادی، دچار خلل شود. عنصر چهارم این منظومه توانمندسازی، حوزه فرهنگی، تربیتی و خدماتی است که هم برای اعضای خانواده و هم برای نهاد خانواده مهم و ضروری است. یک فرد باید مجموعه‌ای از سرمایه‌ها را کنار هم داشته باشد تا بگوییم توانمند است. بعد دیگر این منظومه توانمندسازی، ایجاد ارزش

نعامل با سایر

مؤسسه‌های خیریه یکی از فعالیت‌های جدی کمیته امداد است. در واقع کمیته امداد سعی دارد از مؤسسه‌های خیریه حمایت کند تا با یکدیگر هم افزایی کنند و تقاضه‌نامه بینند و از این طریق از مزاوی کاری و اتلاف منابع جلوگیری شود.

فرزندان برنمی‌آید. در این حوزه هم سال گذشته نزدیک به ۲۵۰۰ میلیارد تومان جمع‌آوری شد که مردم خودشان مستقیم به حساب این فرزندان ریخته‌اند و مبلغی از آن به کمیته امداد نیامده است. در واقع حدود یک میلیون و سیصد هزار حامی از این ۴۶۰ هزار

فرزند حمایت می‌کنند

حوزه چهارم مانیز حوزه شبکه‌های مردمی است که رسالت‌ش مردمی‌سازی نهادی خیر و احسان در کمیته امداد است. در حال حاضر حدود هشت هزار و اندي مرکز نیکوکاری در اين بخش فعال است. در واقع از آن ابتدا که کمیته امداد بحث مراکز نیکوکاری را شروع کرده، ده هزار و سیصد چهارصد مجوز صادر شده و کمیته امداد هر ماه رصد می‌کند که چه کسی فعال است، کجا فعال است و کجا فعال نیست. این مراکز تحت رصد اجتماعی و نظارتی اند و احتمال دارد همین ماه هشت هزار و اندي از آن‌ها فعال باشند و ماه دیگر بیشتر یا کمتر. این‌ها عمدتاً محله محورند. ۴۷ آن‌ها در مساجدند و ۵۳ آن‌ها هم خارج از مساجد. نزدیک به ۸۰ آن‌ها در مناطق شهری قرار دارند و ۲۰ آن‌ها نیز در مناطق روستایی. قریب به ۸۰ در فعالیت‌های عام نیکوکاری کار می‌کنند و ۲۰ در فعالیت‌های عمدهاً تخصصی؛ مثلاً در حوزه فرهنگی، عمران، مسکن، ازدواج، اشتغال و مواردی از این‌دست. حوزه مردمی‌سازی نهادی کمیته امداد هم توسط این شبکه انجام می‌شود

تعامل با سایر مؤسسه‌های خیریه هم یکی از فعالیت‌های جدی کمیته امداد است. در واقع کمیته امداد سعی دارد از مؤسسه‌های خیریه حمایت کند تا با یکدیگر هم‌افزایی کنند و تفاهم‌نامه بینند و از این طریق از موازی‌کاری و اتلاف منابع جلوگیری شود

نظر حضر تعالی در مورد وجود چند نهاد مجازده‌ده و حامی خیریه‌ها چیست؟ از جمله همین کمیته امداد، بهزیستی، نیروی انتظامی، وزارت کشور و... طی گفت و گوهایی که مابا خیریه‌های اقصی نقاط کشور داشتیم، متوجه شدیم اغلب از این امر ناراضی‌اند. نظر شما در این باره چیست؟

بینید، به نظر من این‌که در کشور مراکز متعددی برای صدور مجوز وجود داشته باشد، موضوع بدی

حال این صدقات در کجا هزینه می‌شود؟ حدود بیست و چند سرفصل خاص تحت چهار پنج سرفصل عام در این بخش تعریف شده است. یک بخش آن تسهیم است که درآمدش مشخص است و معلوم است از کجا آمده و به کجا رفته است. بخشی از آن مربوط به بحث‌های این سبیل است؛ کمک‌های موردي به افراد به‌اصطلاح در راه مانده. بخش دیگر آن به درمان نیازمندان اختصاص دارد؛ همچنین به کمک‌های تحصیلی، کمک به ازدواج و کمک به مهارت‌آموزی آنان. در واقع این‌ها سرفصل‌های کلانی هستند که هر کدام زیرشاخه‌هایی دارند و گزارش مربوط به همه آن‌ها هم کاملاً شفاف و روشن است

یک بخشی هم داریم درخصوص زکات. کمیته امداد، دیرخانه شورای زکات است. زکات قانون و شورای مخصوص به خود را دارد. رئیس این شورا نماینده ولی‌فقیه در وزارت جهاد است. علاوه‌بر آن ده یازده عضو دیگر در آن حضور دارند؛ از جمله معاونان رئیس‌جمهور، یک نماینده از مجلس و یک نماینده از وزرا. کمیته امداد، قائم مقام رئیس و دیرخانه شورای زکات کشور است. هر مؤسسه‌ای که زکات جمع‌آوری کند، گزارش آن را به ما می‌دهد. البته کمیته امداد هم مثل سایر مجموعه‌ها جمع‌آوری زکات داشته که گزارش آن مشخص است. برای مثال ارزش ریالی زکات سال ۱۴۰۱ (نقدی و کالا) حدود ۲۲۰۰ میلیارد تومان بوده که از این مبلغ ۴۰۰ میلیون تومان به کالاهای اختصاص داشته و ۱۲۹ میلیارد تومان به کمیته امداد آمده است. مابقی مبالغ به کمیته امداد نیامده و مربوط به خیریه‌ها و جاهای دیگر بوده است

سومین بخش ما مربوط به حوزه اکرام ایتمام است که کمک‌های مردم در این حوزه، طبق نیتشان، راهبری و هدایت می‌شود. در این راستا، طرح اکرام محسنین را داریم که در آن هم مردم خودشان مبلغ اهدایی را مستقیم به حساب ایتمامی که انتخاب کرده‌اند، واریز می‌کنند و پولی به کمیته امداد نمی‌آید. کمیته امداد تنها فرایند کار را رصد می‌کند و دخل و تصرفی ندارد. تنها مدیریت می‌کند و پول در دست خانواده است. کمیته امداد مشاوره می‌دهد و در بحث مدیریت هزینه، بهنحوی که دخالتی در امور خانواده نباشد، به خانواده‌ها کمک می‌کند. ماسالانه حدود ۴۶۰ هزار فرزند زیر ۱۸ سال داریم که ۱۶۰ هزار نفر آنان جزو ایتمانند و مابقی شان جزو محسنین. ایتمام کسانی هستند که پدرشان جدا شده یا مریض صعب العلاج است و یا پدرشان جدا شده یا عهده هزینه‌های دچار فقر اقتصادی زیادی است و از عهده هزینه‌های

نیست. اشکال جای دیگری است. در واقع ما معتقدیم اشکالی ندارد اصلاً ۵ یا حتی ۱۰ جا مجاز بدهند؛ ولی باید تخصصی این کار را انجام دهند و بعد پاسخگو باشند، نظارت کنند و مسئولیت پذیرند. کمیته امداد رسالت و مأموریتی دارد مبنی بر کمک به مردم و انجام فعالیت‌های خیر و احسان در کشور. خب به آن مؤسسه‌هایی که معطوف به مأموریت‌های کمیته امداد هستند، کمیته امداد باید مجاز بدهد؛ همچنین باید رصد کند، نظارت کند، آموزش بدهد، هدایت کند و پاسخگو باشد. به مؤسسه‌هایی که صرفاً با حوزه سلامت و درمان مرتبط‌اند، دستگاهی مثل وزارت بهداشت باید مجاز بدهد. مثلًا رسالت و مأموریت سازمان بهزیستی در حوزه توانبخشی و آسیب‌های اجتماعی است. خب بهزیستی باید به مؤسسه‌هایی که در این راستا فعالیت می‌کنند، مجاز بدهد

تعدد مهم نیست؛ تفکیک وظایف مهم است. در واقع ناید در فرایند کار تداخل صورت گیرد تا بعد بشود مأموریت‌ها را رصد و نظارت کرد. البته باید مشخص باشد که هر نهادی به چه نوعی از مؤسسه‌ها مجاز

می‌دهد تا مردم هم سردرگم نشوند. اگر به سمت تخصصی‌سازی خیریه‌ها حرکت کنیم و سبدهای مشخصی را بگذاریم که مردم نیات خود را در آن بینند، مشکلی پیش نخواهد آمد. در واقع نظام حاکمیت باید در ساختارهایش سبدی برای نیت‌های مردم فراهم کند؛ سبدی تخصصی، تفکیک شده و شفاف. ما معتقد به ضرورت این شفافیتیم، نه تمرکز در صدور مجاز و راهبری مؤسسه‌ها

با این روش همپوشانی رخ نخواهد داد؟

اگر تفکیک قوا صورت گیرد، خیر. وقتی وظایف نهادهای بالادستی و ذی‌ربط از یکدیگر تفکیک و مشخص شود، خودبه‌خود تفکیک نیازمند هم صورت می‌گیرد. به بیان دیگر وقتی کمیته امداد به توانیاب خدمت‌رسانی نکند و بهزیستی هم خانواده یتیم را تحت پوشش نگیرد، همه چیز ساختاری پیش خواهد رفت و همپوشانی رخ نخواهد داد

حال از یک زاویه دیگر به این موضوع نگاه کنیم. شما در مقام یک مدیر دولتی و فردی که در کمیته امداد امام خمینی (ره) مشغول به فعالیت است، از سمن‌ها، خیریه‌ها، مراکز نیکوکاری و به‌طور کلی خیرین چه انتظاری دارید؟

**مردم ایران، با
محوریت قلبی و اعتقاد
خدماتی، به افراد و
نیازمندان کمک می‌کنند و
دلشان از این کار آرام
می‌گیرد. این آرامش را مان
بارها و بارها در خیرین
و کسانی که در این
مسیر قرار گرفته‌اند،
دیده‌ایم.**

الآن نیاز داریم در مجموعه خیر و احسان کشور شکل بگیرد، کار تعاضی برای حل مشکل نیازمندان و کاهش فقر در کشور است کمیته امداد در جایگاه یک نهاد دولتی، در کنار فعالیت‌های خودش، دو رسالت دیگر هم دارد. یکی از آنها این است که فرصتی را در اختیار مؤسسه‌های خیریه قرار دهد تا بتوانند هرچه بهتر به افراد تحت پوشش خود خدمت‌رسانی کنند. در واقع کمیته امداد باید به مؤسسه‌ها، در جهت شناسایی نیازمندی‌ها و نیازمندان و نیز کمک به آنها، یاری دهد. ما اصلاً قائل به این نیستیم که فعالیت خیریه‌ها حتماً باید یک فرایند اداری پرپیچ و خم داشته باشد؛ چون هدف نظام هم این نیست. هدف نظام مشارکت حداکثری مردم و

حتی خیریه‌های دیگر هم می‌توانند با هم این کار را انجام دهند. چه اشکالی دارد که چند خیریه با هم جمع شوند و اگر یک موضوع (مثلًا نیازمند) مشترک دارند، مشکل را مشترکاً حل کنند و نیازمندان را از گردونه خارج کنند؟ چیزی که ما

برای حل مشکل نیازمندان و کاهش فقر در کشور است

کمیته امداد در جایگاه یک نهاد دولتی، در کنار فعالیت‌های خودش، دو رسالت دیگر هم دارد. یکی از آنها این است که فرصتی را در اختیار مؤسسه‌های خیریه قرار دهد تا بتوانند هرچه بهتر به افراد تحت پوشش خود خدمت‌رسانی کنند. در واقع کمیته امداد باید به مؤسسه‌ها، در جهت شناسایی نیازمندی‌ها و نیازمندان و نیز کمک به آنها، یاری دهد. ما اصلاً قائل به این نیستیم که فعالیت خیریه‌ها حتماً باید یک فرایند اداری پرپیچ و خم داشته باشد؛ چون هدف نظام هم این نیست. هدف نظام مشارکت حداکثری مردم و

رفع فقر است؛ افزایش سطح همبستگی و یکپارچگی مردم و دلدادگی و همدی آنان. کمیته امداد هم همین را می خواهد، نه چیزی دیگر

همان طور که مستحضر هستید، سال گذشته مرکز پژوهش‌های مجلس طرحی را تدوین کرد، تحت عنوان پیش‌نویس قانون تشکلهای اجتماعی که شهریور ماه آخرین نسخه آن منتشر شد. خواستم نظر حضرت‌عالی یا به‌طور کلی مجموعه کمیته امداد امام خمینی (ره) را در مورد این قانون بدانم.

که به هر دلیلی کمیته امداد آن‌ها را شناسایی نکرده، به ما معرفی‌شان کنید تا وظایفمان را در قبالشان انجام دهیم. وجود این حلقه‌های میانی، همچون شبکه ملی خیریه‌های حامی ایتمام، یک حسن است و ارتباطشان با نهادی مثل کمیته امداد، به حل سریع، صحیح و قاعده‌مند مشکلات ایتمام کمک می‌کند

در اینجا قصد دارم به دو نکته مهم اشاره کنم: یکی این‌که ما نباید خانواده‌های تحت پوشش کمیته امداد و خیریه‌های دیگر را مددجو بنامیم. چون احتمال دارد این مشکلات برای هر شخصی پیش بیاید و در مقطعی در وضعیت اقتصادی خانواده‌ای اختلال ایجاد کند. این‌ها انسان‌هایی مستعد، قانع و تلاشگرند که از ما در مقام دولت و حاکمیت و از مؤسسه‌های خیریه، در جایگاه گروههای مردمی هم‌دل، فرصت می‌خواهند. ما باید این فرصت را در اختیارشان قرار دهیم. در واقع این‌ها عقل معاش دارند و تنها فرصت معاش می‌خواهند. ما وظیفه داریم فرصت معاش را در اختیار آنها قرار دهیم تا خودشان را نشان دهند. الگوها و نمونه‌های زیادی هم در کشور داریم که فرصت را در اختیارشان قرار دادیم و خودشان پرواز کردند و این جای تقدیر و تشکر دارد. نکته دیگر این‌که واقعاً باید از مردم ایران تشکر جانانه کرد. این شعار نیست. مردم ایران، با همان محوریت قلبی و اعتقاد خدامحور، به افراد و نیازمندان کمک می‌کنند و دلشان از این کار آرام می‌گیرد. این آرامش را ما بارها و بارها در خیرین و کسانی که در این مسیر قرار گرفته‌اند، دیده‌ایم. ما و حاکمیت واقعاً باید صمیمانه از این الگو تشکر کنیم و هر فرصتی هم که می‌توانیم فراهم کنیم تا این کار هرچه بهتر انجام شود

نکته پایانی این است که کمیته امداد از ایده‌های موجود برای بهبود فرایند خدمت‌رسانی استقبال می‌کند و از هدایت مردمی و هدایت نخبگان و حلقه‌های میانی موجود در حوزه‌های خیر و احسان تشکر می‌کند. از مجموعه شما هم صمیمانه تشکر می‌کنیم که وقت گذاشتید. امیدوارم انشاء‌الله مرضی به رضایت خداوند تبارک و تعالیٰ قرار بگیرید

البته نسخه سوم اخیراً آمده و نکاتی که بنده مطرح خواهم کرد، بیشتر راجع به نسخه دوم است. بینید حرف ما در این خصوص چیست. همان نکته‌ای که راجع به خیریه‌ها عرض کردم. ما می‌گوییم تمرکز در یک‌جا مناسب نیست. تفکیک و ظایف، از مرحله ابتدایی تقاضا تا مرحله ناظرات و رصد، پایش و خدای نکرده انحلال؛ فعالیت هر مؤسسه‌ای باید تحت ناظارت نهاد بالادستی مرتبط با مأموریتش صورت گیرد. این یعنی فرماندهی متکثر؛ البته در حوزه‌های تفکیک شده مختلف. حال آن نهاد می‌خواهد هر جایی باشد؛ نهاد ریاست جمهوری، یک وزارت‌خانه یا جایی حاکمیتی. مهم این است که همگی این‌ها در یک ساختار یکپارچه، تخصصی و تفکیک شده فعالیت کنند

مخاطبان نشریه حامیان که گفت و گوی ما در آن منتشر خواهد شد، اغلب مؤسسه‌های عضو شبکه ملی خیریه‌های حامی ایتمانند. نظر جناب‌عالی در مورد این شبکه و شبکه‌هایی از این دست و البته نقش و مسئولیت آنها چیست؟

ما دست همه کسانی را که کار خیر می‌کنند، می‌بوییم. به‌ویژه آنها بی‌که در حوزه ایتمام فعالیت می‌کنند. آقای بختیاری، رئیس محترم کمیته امداد امام خمینی (ره)، تعبیری قلبی از این امر دارند و می‌گویند وظیفه ما نوکری و تشکر از این‌هاست. البته ما، ضمن تشکر از آنها، صریحاً و با اعتقاد اعلام آمادگی می‌کنیم که باید مسائل مربوط به ایتمام را با یاری یکدیگر حل کنیم الان تقریباً بزرگ‌ترین شبکه ایتمام کشور را کمیته امداد دارد. باید در کنار هم قرار بگیریم؛ اگر ایتمان نیازمندی هستند که بین ما مشترک‌اند، با هم مسائل آنان را یک بار برای همیشه حل کنیم و اگر ایتمان نیازمندی هستند

مؤسسه خیریه اشرف الانبیاء (ص)

خداؤند متعال و توجه خاصه حضرت اشرف الانبیاء (ص) و کمک خیرین گرانمایه، افتخار سرپرستی و حمایت بیش از ۴۰۰ خانواده در سطح استان تهران را بر عهده دارد. با ساخت مسکن در مناطق محروم استان های کرمانشاه، خوزستان، آذربایجان شرقی و هرمزگان گامی در جهت خودکفایی ایتمام و محرومین روستایی در حوزه مسکن برداشته است

مؤسسه خیریه اشرف الانبیاء (ص) مسکن را به عنوان اصلی ترین نیاز اساسی خانوار در مناطق محروم به عنوان یکی از مسیرهای توانمندسازی خانوار برگزیده است. همچنین در این خصوص روزتاهای محروم استان هرمزگان را به دلیل شرایط نامناسب مسکن انتخاب کرده است در استان هرمزگان، در فاز اول طرح سایه رضوان ۱۱۰ واحد، در فاز دوم ۳۱۳ واحد، در فاز سوم ۸۰ واحد

مؤسسه خیریه اشرف الانبیاء (ص) یک سازمان مردم نهاد با اهداف عام المنفعه است که در سال ۱۳۷۸ به همت زنده یاد حاج عبدالله شمیرانی (ره) و حاج رضا شمیرانی فعالیت رسمی خود را آغاز نمود. در حال حاضر حوزه فعالیت خیریه اشرف الانبیاء (ص) حمایت و توانمندی ایتمام و محرومین استان های تهران و هرمزگان است که با عنایت

حمایت و توانمند

اینفوگرافی توانمند سازی مناطق

کل افراد بهره مند شده : ۳۷۰۱ نفر
کل ایتم بهره مند شده : ۲۲۰۰ یتیم

کل واحد های ساخته شده تاکنون : ۱۰۰۷ واحد
تعداد واحد های در حال ساخت : ۱۱۴ واحد

آذربایجان

فاز (۱) ۱۴ واحد
اسفند ۱۳۹۶ تا اسفند

۴۷ افراد بهره مند شده:
۳۳ ایتم بهره مند شده:

شمیرانی (از محل ثلث اموال پدر (ره) و خودشان) با کمک دیگر خیرین خیریه اشرف الانبیاء (ص) به منظور خدمت رسانی دینی و مذهبی، فرهنگی و اقامتی به زائرین زیارت اولی حضرت علی ابن موسی الرضا (ع)- ویژه ایتمام و محرومین- در مشهد مقدس تهیه و تجهیز شده است. این خانه هر ساله میزبان تعداد بسیاری از زائرین، بالاخص مشتاقین زیارت اولی آن حضرت بزرگوار، از مناطق محروم و بیضاعت در نقاط مختلف کشور عزیzman است و از ابتدای تأسیس تاکنون میزبان بیش از ۴ هزار زائر عزیز بوده است. این زائران در خانه فرهنگی اسکان داده شده و در اولین فرصت به پابوس حضرت علی ابن موسی الرضا (ع) مشرف و در طول سفر از برنامه های زیارتی، فرهنگی و تغیری بهره مند می شوند

واحد، در فاز چهارم ۱۴۰ واحد و در فاز پنجم ۱۲۲ واحد تحویل خانواده های معزز ایتمام شد. همچنین در حال حاضر و در فاز ششم طرح سایه رضوان، مؤسسه خیریه اشرف الانبیاء (ص) ساخت ۱۱۴ واحد مسکن ایتمام روستایی را متعهد شده است و تا پایان سال ۱۴۰۲ تحویل خانواده های معزز ایتمام می شود.

زیارت ایتمام:

بنابرآموزه های دینی، توجه و توصل به ائمه اطهار (ع) سبب تقویت روحیه و امید در انسان می شود. چنان که در فضای معنوی حرم مطهر امام رضا (ع) چنین حالی را تجربه می کنیم بدین منظور، خانه فرهنگی زنده یاد حاج عبدالله شمیرانی (ره) در سال ۱۳۹۳، به همت حاج رضا

معرفی کتاب

همپا

(داستان زندگی یک کودک یتیم از ورود به خانه کودکان تا ورود به جامعه)

در کنار هر فرد مبتلا به سرطان، یک نفر زندگی خود را وقف بیمار می‌کند. به او همپا می‌گویند. کتاب همپا داستان سرنوشت واقعی حمید، یکی از فرزندان یتیم است که با دوران کودکی و نوجوانی او از زندگی در خانه‌های نگهداری بهزیستی تا ترخیص و پس از آن آشنا می‌شوید. حمید که بعد از رسیدن به آرزوی ایش و تشکیل خانواده، گرفتار بیماری سرطان شده است، برای مقابله با سختی‌های پیش رو، از امید و تولد دوباره می‌گوید

من یک موش قهرمان نیستم!

پانیذ حسینی در هفت سالگی به همراه خانواده از ایران مهاجرت نمود. انگلیسی زبان رایج محل زندگی اش بود. حاصل زحماتش در سن ۱۰ سالگی، ترجمه کتابی شد به نام «من یک موش قهرمان نیستم!» از جرونیمو استیلتون

کتاب کمیک من یک موش قهرمان نیستم، ماجراجویی‌های محبوب یک موش برای بهداشت آوردن کتابی است که با خواندن آن حس اعتمادبه نفس در کودکان تقویت می‌شود. به گفته دکتر روانشناس، خانم صالحی، مطالعه کتاب من یک موش قهرمان نیستم، از ترس‌های پنهان فرزندان کاسته و به آنها حس خوبی از کنجکاوی می‌دهد

می‌توانید این کتاب‌ها را برای فرزندان تحت پوشش خود، از شبکه ملی خیریه‌های حامی ایتمام یا مؤسسه خیریه ریحانه سعادت، با تخفیف، تهیه نمایید

من یک موش قهرمان نیستم
جرونیمو استیلتون

